

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA HUDEBNÍ VÝCHOVY

SPECIFIKA A PROBLÉMY
DISTANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ NA ZUŠ
BĚHEM PANDEMIE COVID-19
(případová studie)

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor práce: Bc. Mariana Zetková
Vedoucí práce: doc. PhDr. Veronika Ševčíková, Ph.D.

2021

UNIVERSITY OF OSTRAVA
FACULTY OF EDUCATION
DEPARTMENT OF MUSIC EDUCATION

Specifics and Difficulties of Distance Education in the Primary school of Art during the COVID-19 pandemic (case study)

DIPLOMA THESIS

Author: Bc. Mariana Zetková
Supervisor: doc. PhDr. Veronika Ševčíková, Ph.D.

2021

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Mariana ZETKOVÁ
Osobní číslo:	D19642
Studijní program:	N0114A300031 Učitelství pro 2. stupeň základních škol
Studijní obor:	Občanská výchova pro ZŠ Hudební výchova pro ZŠ
Téma práce:	Specifika a problémy distančního vzdělávání na ZUŠ během pandemie COVID-19 (případová studie)
Téma práce anglicky:	Specifics and Difficulties of Distance Education in the Primary school of Art during the COVID-19 pandemic (case study)
Zadávací katedra:	Katedra hudební výchovy

Zásady pro vypracování

Graduační zadání jednak navazuje na oborovou přípravu řešitelky, ale také na její vlastní již dlouhodobě probíhající pedagogickou praxi na ZUŠ. Navíc koreluje s maximálně aktuální společenskou a oborovou problematikou. Zabývá se tématem, které se jeví z pohledu dlouhodobého směřování hudební pedagogiky a školní výukové praxe za nosné a ve všech směrech žádoucí. Řešení tématu významně prohlubuje profesní přípravu aspirantky. Práce bude zkoumat (prostřednictvím empirických metod výzkumu, a to na základě individuální práce s vedením školy a učiteli a dále dotazníkovým šetřením rodičů a žáků) vzdělávání na vybrané ZUŠ, které bude interpretováno jako sonda do dané problematiky, díky čemuž bude možno porozumět jiným podobným případům a skrze další zkoumání bude možné případ uvést do širších souvislostí. V práci budou analyzovány proměny výuky na ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm během pandemie COVID-19, zhodnoceny pozitivní, i negativní stránky a také rozdíly či úskalí distanční běžné výuky z pohledu vedení školy, učitelů, rodičů a žáků ZUŠ. Z metod získávání dat budou použity u vedení školy a učitelů techniky kvalitativního dotazování (strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami), dále pak u rodičů a žáků dotazník, který bude složen z různých typů otázek. Harmonogram řešení: února 2021 – zadání tématu na základě opakovaných konzultací, včetně dohody s vedením ZUŠ, únor až duben 2021 – příprava a vlastní tvorba teoretické části diplomové práce, březen až duben 2021 – příprava výzkumu dle platného oborového úzu, duben až květen 2021 – realizace původního výzkumu, květen až červen – tvorba praktické části diplomové práce.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9
CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3
ŠEVČÍKOVÁ, Veronika. Studentské odborné texty jako problém. Ostrava: Universitas Ostraviensis, 2015. ISBN 978-80-7464-766-6
VÁŇOVÁ, Hana a SKOPAL, Jiří. Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice. 3., aktualizované vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3621-4

PECINA, Pavel a Lucie ZORMANOVÁ. Metody a formy aktivní práce žáků v teorii a praxi. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. ISBN 978-80-210-4834-8

Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2

PETTY, Geoffrey. Moderní vyučování. 6., rozš. a přeprac. vyd. Přeložil Jiří FOLTÝN. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0367-4

ZORMANOVÁ, Lucie. Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod. Praha: Grada, 2012. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4100-0

FOJTÍK, Rostislav. Didaktika E-vzdělávání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2006. Systém celoživotního vzdělávání Moravskoslezska

KOLIBAČ, Richard. E-learning – moderní metoda vzdělávání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003. Systém celoživotního vzdělávání Moravskoslezska. ISBN 80-7042-970-4

KOPECKÝ, Kamil. E-learning (nejen) pro pedagogy. Hanex. Olomouc. 2006. ISBN 80-85783-50-9

PRŮCHA, Jiří, MÍKA, Jiří. Distanční studium v otázkách. Průvodce studujících a zájemců o studium. CSVŠ-NCDiV. 2000. ISBN 80-86302-16-4

ZLÁMALOVÁ, Helena. Příručka pro tutorý distančního vzdělávání. CSVŠ-NCDiV, Praha, 2003. 31 s. ISBN 80-86302-24-5

ZOUNEK, Jiří. E-learning – jedna z podob učení v moderní společnosti. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Spisy Masarykovy univerzity v Brně. Filozofická fakulta. ISBN 978-80-210-5123-2

ZOUNEK, Jiří a Klára ŠEĎOVÁ. Učitelé a technologie: mezi tradičním a moderním pojetím. Brno: Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-187-4

Doporučené postupy pro školy v období vzdělávání na dálku. MŠMT ČR [online]. [cit. 10.02.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/?lku>

RVP pro základní umělecké vzdělávání. Národní ústav pro vzdělávání [online]. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/?ani>

Školní vzdělávací program. Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm [online]. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <http://www.zuska.webstyl.cz/?pdf>

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In Regionální školství pedagogičtí pracovníci podle stavu k 1. 10. 2020. Ostrava: Sagit a.s., 2020. ISBN: 978-80-7488-427-6

ZLÁMALOVÁ, Helena. Distanční vzdělávání – včera, dnes a zítra e-Pedagógium [online]. Pedagogická fakulta: Univerzita Palackého v Olomouci: 7(3), 29-44 [cit. 10.02.2021]. ISSN: 1213-7758. Dostupné z: <https://www.e-pedagogium.upol.cz/?php>

#NaDalku | Webový portál k výuce na dálku MŠMT. [online]. [cit. 10.02.2021]. Dostupné z: <https://nadalku.msmt.cz/cs>

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Veronika Ševčíková, Ph.D.
Katedra hudební výchovy

Datum zadání diplomové práce: 23. února 2021
Termín odevzdání diplomové práce: 25. června 2021

doc. PhDr. Veronika Ševčíková, Ph.D.
vedoucí diplomové práce

doc. PhDr. Jiří Kusák, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. PhDr. Josef Malach, CSc.
garant studijního programu

ABSTRAKT

Tématem diplomové práce jsou specifika a problémy distančního vzdělávání na vybrané Základní umělecké škole Rožnov pod Radhoštěm během pandemie COVID-19. Jedná se o společensky a oborově velmi aktuální téma. Teoretická část je členěna na tři oddíly. V prvním je popsána stručná historie uměleckého vzdělávání v českých zemích, vymezena právní úprava, současný systém vzdělávání na základních uměleckých školách v České republice a charakteristika jednotlivých oborů dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání. Následující oddíl je zaměřen na legislativní rámec distančního vzdělávání, mimořádná vládní opatření, metodická doporučení Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy pro základní umělecké školy a neformální sdílení nápadů a zkušeností v průběhu pandemie COVID-19. Třetí oddíl je věnován historii a charakteristice Základní umělecké školy Rožnov pod Radhoštěm.

V praktické části diplomové práce jsou prezentovány výsledky průzkumu ve vybrané Základní umělecké škole Rožnov pod Radhoštěm. Prostřednictvím strukturovaného rozhovoru s vedením školy a pedagogy a dotazníkového šetření s rodiči a žáky 2. stupně základní školy byly získána data o specifikách a problémech distančního vzdělávání. Každý způsob získání informací je teoreticky vymezen, interpretován a jsou k němu vytvořeny dílčí závěry. Tyto závěry pak ústí v celkovou konfrontaci všech získaných informací, která je následně zasazena do širších souvislostí. Součástí závěru jsou rovněž návrhy možných opatření pro zkvalitnění distanční výuky na základních uměleckých školách.

Klíčová slova: distanční vzdělávání, základní umělecká škola, Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm, pandemie COVID-19, dotazník, strukturovaný rozhovor.

ABSTRACT

The topic of the diploma thesis is the specifics and problems of distance education in the selected Primary School of Art Rožnov pod Radhoštěm during the COVID-19 pandemic. It is socially and professionally very actual topic. The theoretical part is divided into three sections. The first describes a brief history of art education in the Czech lands, defines the legislation, the current system of education in primary schools of art in the Czech Republic and the characteristics of individual fields of study according to the Framework Educational Program. The following section focuses on the legislative framework for distance education, government emergency measures, methodological recommendations of the Ministry of Education, Youth and Sports for primary schools of art and informal sharing of ideas and experiences during the COVID-19 pandemic. The third section deals with the history and characteristics of the Primary School of Art Rožnov pod Radhoštěm.

The main, practical part of the diploma thesis presents the results of a survey in a selected Primary School of Art Rožnov pod Radhoštěm. Through an interview with the school management, and teachers, and a questionnaire survey for parents and pupils of the 2nd stage of primary school, data on the specifics and problems of distance education were obtained. Each method of obtaining information is theoretically defined, interpreted and partial conclusions are drawn for it. These conclusions then result in an overall confrontation of all the information obtained, which is then put in a broader context. The conclusion also includes proposals for possible measures to improve distance education in primary schools of Art.

Keywords: Distance Education, Primary School of Art, Primary School of Art Rožnov pod Radhoštěm, COVID-19 pandemic, questionnaire, structured interview.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Já, níže podepsaná studentka, tímto čestně prohlašuji, že text mnou odevzdané závěrečné práce v písemné podobě je totožný s textem závěrečné práce vloženým v databázi DIPL2.

Ostrava dne

.....
podpis studentky

Mé upřímné osobní poděkování patří především doc. PhDr. Veronice Ševčíkové, Ph.D., nejenom za erudované vedení, ale hlavně za to, jakou je houževnatou, vždy zapálenou, živelnou, radostnou a inspirativní ženou, díky které je člověk stále v pozoru a má chuť se posouvat dál a neustrnut na místě.

Tato diplomová práce by nevznikla bez ochoty a podpory vedení, učitelů, rodičů a žáků Základní umělecké školy Rožnov pod Radhoštěm účastnících se případové studie v předkládané problematice. Za jejich ochotu a spolupráci jim všem chci vyjádřit velké poděkování.

Zvláštní poděkování náleží Mgr. Jiřímu Valchářovi, za osobní přístup, konzultace a poskytnutí mnoha materiálů nezbytných k vytvoření této práce, blízké rodině a manželovi Mirkovi, kteří mi vždy se zájmem naslouchali a byli mi oporou.

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Ostravě dne

.....

(podpis)

OBSAH

ÚVOD.....	11
REFLEXE ZDROJŮ A METODOLOGIE PRÁCE	13
1 VZDĚLÁVÁNÍ NA ZÁKLADNÍCH UMĚLECKÝCH ŠKOLÁCH	
V SOUČASNÉM ČESKÉM ŠKOLSTVÍ	19
1.1 Stručná historie uměleckého vzdělávání v českých zemích	19
1.2 Vymezení a právní úprava pojmu základní umělecká škola.....	21
1.3 Současný systém uměleckého vzdělávání v České republice	24
1.3.1 Umělecká rada základních uměleckých škol České republiky	26
1.3.2 Asociace základních uměleckých škol České republiky	26
1.3.3 ZUŠ Open	27
1.4 Charakteristika jednotlivých oborů dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání	28
1.4.1 Hudební obor	30
1.4.2 Literárně-dramatický obor	30
1.4.3 Taneční obor	31
1.4.4 Výtvarný obor	32
2 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A METODICKÁ DOPORUČENÍ PRO ZUŠ	
BĚHEM PANDEMIE COVID-19	33
2.1 Legislativní rámec	33
2.2 Mimořádná vládní opatření	34
2.3 Metodická doporučení MŠMT	39
2.3.1 Formy vzdělávání distančním způsobem.....	41
2.3.2 Hodnocení distančního vzdělávání a autoevaluace	42
2.3.3 Naplňování RVP a ŠVP	42
2.3.4 Materiální, technické a softwarové vybavení	43
2.4 Neformální sdílení nápadů a zkušeností během distančního vzdělávání	43
3 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA ROŽNOV POD RADHOŠTĚM	45
3.1 Historie školy a budovy školy	45
3.2 Charakteristika školy.....	46
3.2.1 Hudební obor	47
3.2.2 Literárně-dramatický obor	48
3.2.3 Taneční obor	48

3.2.4	Výtvarný obor	49
4	SPECIFIKA A PROBLÉMY DISTANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ NA ZUŠ	
	BĚHEM PANDEMIE COVID-19	50
4.1	Metodika případové studie	50
4.2	Strukturovaný rozhovor s vedením ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm	53
4.2.1	Teoretické vymezení a popis výzkumné metody	53
4.2.2	Interpretace	55
4.2.3	Dílčí závěry	64
4.3	Strukturovaný rozhovor s učiteli ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm	68
4.3.1	Teoretické vymezení a popis výzkumné metody	68
4.3.2	Interpretace	70
4.3.3	Dílčí závěry	89
4.4	Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm	93
4.4.1	Teoretické vymezení a popis výzkumné metody	93
4.4.2	Interpretace	95
4.4.3	Dílčí závěry	105
4.5	Dotazník pro žáky ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm	108
4.5.1	Teoretické vymezení a popis výzkumné metody	108
4.5.2	Interpretace	110
4.5.3	Dílčí závěry	117
4.6	Celková konfrontace zjištěných informací	122
	ZÁVĚR	138
	RESUMÉ	144
	SUMMARY	145
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	146
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	148
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	154
	SEZNAM TABULEK VLOŽENÝCH DO TEXTU	155
	SEZNAM PŘÍLOH	156

ÚVOD

Pandemie COVID-19, která začala do České republiky postupně pronikat od počátku roku 2020, zasáhla snad všechny v zemi. Tato pandemie a její dopady neměly v dohledné minulosti obdoby a nevyhnuly se ani oblasti školství a v jeho rámci ani základním uměleckým školám. Ze dne na den byla zakázána osobní přítomnost ve školách, které se musely dosud nevídaným způsobem aktivizovat a převést výuku z modelu prezenčního do distančního. Zmíněná změna zasáhla nejenom vedení škol a pedagogický sbor a žáky, ale také významným způsobem i rodiče žáků a jejich celé rodiny. Byl před ně postaven úkol, aby ve výrazné míře zastali roli školy. Většina dotčených měla na počátku obavy z toho, jak vše bude fungovat. Základní umělecké vzdělávání mělo navíc zhoršenou pozici v tom ohledu, že docházka zde není oproti základní nebo střední škole povinná. Šlo o velmi nejistou dobu, mnoho lidí ztratilo své blízké a je možné, že bude třeba i většího časového odstupu pro oživení uměleckého vnímání světa kolem nás a snahu a chuť se uměním obklopovat.

Ve své práci se zabývám specifiky a problémy distančního vzdělávání na Základní umělecké škole Rožnov pod Radhoštěm během pandemie COVID-19 z pohledu čtyř hlavních aktérů, kterými jsou vedení školy, pedagogové, rodiče a žáci 2. stupně základní školy studující na Základní umělecké škole Rožnov pod Radhoštěm. Jde o vhled do naprosto mimořádného fungování školy, velmi rozdílného od běžné prezenční výuky. Hlavními cíli práce je zjistit, jaké výzvy a specifika přineslo distanční vzdělávání vedení školy, hlavně co do řízení pedagogů a jednání s rodiči, učitelům, především co do realizace a naplnění Školního vzdělávacího programu, rodičům žáků pak zvláště z hlediska hodnocení uměleckého vzdělávání i žákům samotným v první řadě z hlediska jejich zájmu o studovaný předmět. Dále pak bylo zkoumáno, jak tito zúčastnění aktéři vnímají pozitiva i negativa distančního vzdělávání.

Na myšlenku vytvoření této práce mě přivedla skutečnost, že již pátým rokem působím na základní umělecké škole a sama jsem měla možnost téměř rok vyučovat distančním způsobem, tedy sama jsem se s výzvami distanční výuky osobně potýkala. Tento nápad byl umocněn snahou pochopit a nahlédnout do distančního vzdělávání nejenom z pohledu pedagoga, ale také vedení školy, rodičů a žáků, zjistit jejich názor,

vnímání a prožívání této situace a případně nalézt další možnosti toho, jak přispět ke zvýšení kvality případného distančního vzdělávání v budoucnosti. Tuto svou práci považuji za unikátní, inovativní a korelující s velmi aktuální společenskou i oborovou problematikou.

Diplomová práce stojí na široké základně čtyř nestandardizovaných průzkumů. Oddíl věnující se praktickému zkoumání této problematiky tvoří více než dvě třetiny práce. Úvodní části práce jsou věnovány reflexi zdrojů, metodologii, popisu vzdělávání na základních uměleckých školách v současném českém školství, včetně stručné historie uměleckého vzdělávání v českých zemích, vymezení, právní úpravě a systému současného základního uměleckého vzdělávání v České republice a charakteristice jednotlivých oborů dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké školy. Další oddíl se zabývá distančním vzděláváním a metodickými doporučeními během pandemie COVID-19, včetně vymezení legislativního rámce, zmapování mimořádných vládních opatření i metodických doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a neformálními způsoby sdílení nápadů a zkušeností během distančního vzdělávání. Třetí oddíl práce je zaměřen na Základní uměleckou školu Rožnov pod Radhoštěm, její historii, strukturu a charakteristiku školy.

Klíčovou částí této práce je autentický, inovativní průzkum, kterému je věnován čtvrtý oddíl s totožným názvem jako diplomová práce: Specifika a problémy distančního vzdělávání během pandemie COVID-19. Tento oddíl je uveden kapitolou shrnující metody použité v případové studii. Následující kapitoly jsou chronologicky řazeny dle jednotlivých zkoumaných aktérů vzdělávacího procesu. Každá kapitola obsahuje teoretické vymezení a popis výzkumné metody s uvedením důvodů pro její aplikaci. Dále následuje interpretace výsledků a dílčí závěry. Jako poslední je v tomto oddílu řazena kapitola obsahující celkovou konfrontaci zjištěných informací od všech dotazovaných aktérů i s ohledem na provedené šetření České školní inspekce a rámcový a školní vzdělávací program. V závěru práce jsou shrnuty výstupy práce, je provedeno vyhodnocení naplnění cílů práce a jsou navržena opatření pro zvýšení kvality distanční výuky v budoucnosti. V přílohách této práce jsou uvedeny veškeré mnou vytvořené soubory otázek.

REFLEXE ZDROJŮ A METODOLOGIE PRÁCE

Před zahájením práce na tomto textu se autorka detailně seznámila se studijní oporou Studentské odborné texty jako problém¹ Veroniky Ševčíkové, a to z důvodu, aby se vyvarovala chyb, na které je v této publikaci zřetelně poukázáno a předesláno, jak je eliminovat.

Po důkladné bibliografické rešerši a průzkumu internetových serverů s odkazy zabývajících se touto problematikou bohužel nelze nalézt žádnou odbornou literaturu s tématem distančního vzdělávání na základních uměleckých školách (dále ZUŠ) v podobě tak specifické, jak bylo realizováno v průběhu pandemie COVID-19. V zásadě lze konstatovat, že v českém prostředí neexistuje literatura, která by se touto formou vzdělávání zabývala v souvislosti se vzděláváním na ZUŠ. Pomineme-li metodické materiály Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (dále jako MŠMT) vydané až během samotné pandemie, tak prakticky chybí literatura, která by nabízela návod, jak takovou formu výuky na ZUŠ realizovat.

Důležitým informačním zdrojem je šetření provedené Českou školní inspekcí, nazvané Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách², které bylo zveřejněno 8. června 2021. Jedná se o soubor zjištěných informací, které jsou zasazeny do celorepublikového kontextu, s uvedením typických případů. Základním zdrojem informací byly názory a zkušenosti ředitelů ZUŠ. V závěru šetření jsou vyjmenována doporučení nejen pro ZUŠ, ale také pro MŠMT a zřizovatele. Autorka práce porovnává některé výsledky tohoto šetření s výstupy vlastního průzkumu v kapitole celkové konfrontace.

Za jistý druh inspirace pro distanční vzdělávání, mohou být považováni autoři Kamil Kopecký se svou knihou E-learning – moderní metoda vzdělávání³, Richard Kolibač s knihou E-learning (nejen) pro pedagogy⁴ a Jiří Zounek E-learning – jedna z podob učení v moderní společnosti⁵, v jejichž dílech se o distančním vzdělávání hovoří jako o možné

¹ ŠEVČÍKOVÁ, Veronika. *Studentské odborné texty jako problém*. Ostrava: Universitas Ostraviensis, 2015. ISBN 978-80-7464-766-6.

² Česká školní inspekce. *Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distanzni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

³ KOLIBAČ, Richard. *E-learning – moderní metoda vzdělávání*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003. Systém celoživotního vzdělávání Moravskoslezska. ISBN 80-7042-970-4.

⁴ KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. ISBN 80 85783-50-9.

⁵ ZOUNEK, Jiří. *E-learning – jedna z podob učení v moderní společnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Spisy Masarykovy univerzity v Brně. Filozofická fakulta. ISBN 978-80-210-5123-2.

moderní metodě vzdělávání, fungující však pouze jako doplněk a se zásadní rolí průvodce a za osobního kontaktu s učitelem, což v rámci pandemické situace nebylo možné.

Implementaci technologií do vzdělávacího procesu v prostředí základních škol sledují ve své publikaci *Učitelé a technologie* Jiří Zounek a Klára Šedřová⁶. Autorka Hana Zlámalová ve své *Příručce pro tutorý distančního vzdělávání*⁷ popisuje například hlavní rozdíly dálkového, distančního a prezenčního vzdělávání. Příručka je směřována do rukou vysokoškolských pracovníků.

Co se týká elektronických zdrojů, tak již od počátku nástupu distančního vzdělávání v důsledku pandemie COVID-19 vznikala metodická doporučení pro oblast školství. Nicméně tato doporučení byla v rané fázi distančního vzdělávání převážně zaměřena na základní a střední školy a ZUŠ stály spíše na okraji zájmu. Velkou nevýhodou těchto pramenů je jejich velká nepřehlednost. MŠMT totiž vydávalo časté změny těchto doporučení a nařízení a je velmi složité nalézt pouze ta, která se týkají základního uměleckého vzdělávání, a to i přesto, že jsou tyto materiály veřejně dostupné. Nejsou ale bohužel zveřejněny na jednom odkazu a také ne ve sledu, v jakém byly zveřejňovány. Snadno jsou dohledatelná pouze aktuálně platná nařízení, opatření a metodiky. Autorka práce obdržela a zpracovala veškeré dokumenty MŠMT související s distančním vzděláváním od vedení Základní umělecké školy Rožnov pod Radhoštěm (dále jako ZUŠ RpR), kterému byly zasílány do školní datové schránky.

Další možné inspirace lze nalézt na stránkách Covid portálu⁸ a na stránce koronavirus.edu.cz, kterou zpravuje MŠMT. Mezi další prostudované elektronické zdroje týkající se sdílení nápadů pro distanční vzdělávání autorka řadí Webový portál k výuce na dálku MŠMT⁹, facebookové skupiny ZUŠ distanční vzdělávání¹⁰, ZUŠ inspirace nejen učitelům¹¹, Televize Minor¹², Muzeum umění online aneb umění z pohodlí domova¹³,

⁶ ZOUNEK, Jiří a ŠEDŘOVÁ, Klára. *Učitelé a technologie: mezi tradičním a moderním pojetím*. Brno: Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-187-4.

⁷ ZLÁMALOVÁ, Helena. *Příručka pro tutorý distančního vzdělávání*. CSVŠ-NCDiV, Praha, 2003. 31 s. ISBN 80-86302-24-5.

⁸ Covid portál. Home office [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/zamestnani/home-office>.

⁹ #NaDalku. Webový portál k výuce na dálku MŠMT. [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://nadalku.msmt.cz/cs>.

¹⁰ ZUŠ distanční vzdělávání [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/1097863907216418/>.

¹¹ ZUŠ inspirace nejen učitelům [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/266272741035915/>.

¹² Televize Minor [online]. [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: <https://tvminor.uscreen.io/>.

Učím na ZUŠ¹⁴, Pro volné chvílky¹⁵, Galerie pro děti ONLINE¹⁶, Hurvínek v přírodě¹⁷, Divadlo pohádek¹⁸ a Zásobník distančních aktivit a zdrojů pro žáky ZUŠ¹⁹. Velmi často, s ohledem na téma diplomové práce, autorka pracuje se zákony, vyhláškami a opatřeními, které v průběhu distančního vzdělávání vznikly nebo byly změněny.

Publikace zabývající se komplexně základním uměleckým vzděláváním v České republice taktéž nebyla dohledána. Historie hudebního vzdělávání je v krátkosti uvedena v IX. díle Československé vlastivědy od Josefa Beka²⁰, ve sborníku Diskusního fóra Umělecké vzdělávání a role kulturních institucí²¹, které se konalo v roce 2011, dále v Pedagogické encyklopedii od autorů Jana Průchy, Tomáše Janíka a Milady Rabušicové²² a v Dějinách české hudební kultury 1890 – 1945 od Roberta Smetany²³. Další informace je možno dohledat také na stránkách Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze²⁴, Národní galerie v Praze²⁵ nebo v některých heslech v Českém hudebním slovníku²⁶.

Mezi velmi důležité prameny pro studium základního uměleckého vzdělávání patří Rámcový vzdělávací program pro ZUŠ²⁷ a částečně též Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání²⁸ a Rámcový vzdělávací program pro gymnázia²⁹. Důležité informace

¹³ Muzeum umění Olomouc. *Muzeum umění online aneb umění z pohodlí domova* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.galeriezlín.cz/cs/o-nas/galerie-online/galerie-pro-deti/>.

¹⁴ *Učím na ZUŠ* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/597452513724039/>.

¹⁵ Moravská galerie v Brně. *Pro volné chvílky* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/vzdelavani/mg-pro-deti/pro-volne-chvilky.aspx>.

¹⁶ Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně. *Galerie pro děti ONLINE* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.galeriezlín.cz/cs/o-nas/galerie-online/galerie-pro-deti/>.

¹⁷ Hurvínek v přírodě [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://hurvinekvpriode.cz/>.

¹⁸ Divadlo pohádek [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/DivadlopohadekCzPraha>.

¹⁹ Asociace základních uměleckých škol ČR. *Zásobník distančních aktivit a zdrojů pro žáky ZUŠ* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: [Zásobník distančních aktivit – ZUŠ \(asociacezus.cz\)](https://zasobnikdistancnichaktivit-zus.asociacezus.cz).

²⁰ BEK, Josef. *Československá vlastivěda, díl IX. – Umění, svazek 3 – Hudba*. Praha: Horizont, 1971.

²¹ *Diskusní fórum Umělecké vzdělávání a role kulturních institucí: Praha, 22. - 23. září 2011: sborník příspěvků*. Praha: NIPOS, 2011. s. 70. ISBN 978-80-7068-012-4.

²² PRŮCHA, Jan, JANÍK, Tomáš a RABUŠICOVÁ, Milada. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

²³ SMETANA, Robert. *Dějiny české hudební kultury 1890 – 1945*. Praha: Academia, 1972.

²⁴ Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze. *Historie* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.umprum.cz/web/cs/skola>.

²⁵ Národní galerie v Praze. *Historie* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.ngprague.cz/o-nas/stranka/historie>.

²⁶ Český hudební slovník. *Pěvecká obec česká* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2572.

²⁷ *Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*. Praha: VÚP, Tauris, 2010. ISBN 978-80-87000-37-3.

²⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>.

jsou také dostupné ze stránek a materiálů Asociace základních uměleckých škol³⁰, MenARTu³¹, Umělecké rady základních uměleckých škol České republiky³² a ZUŠ Open³³.

ZUŠ RpR a její historie je velmi kvalitně popsána v bakalářské práci Evy Petruželové s názvem *Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm*³⁴, dalšími důležitými prameny v této oblasti pak byly Školní vzdělávací program³⁵ (dále jako ŠVP) a také její výroční zpráva za školní rok 2019 – 2020³⁶.

Zvýšenou pozornost autorka práce věnovala také metodologické literatuře. Jedná se o Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace³⁷, Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu³⁸ a Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice³⁹.

Uvedenou metodologickou literaturu považuje autorka práce za dostačující, nicméně značné nedostatky vidí v literatuře týkající se základního uměleckého vzdělávání i distančního vzdělávání na základních uměleckých školách.

Praktická část nese totožný název jako diplomová práce, tedy Specifika a problémy distančního vzdělávání na ZUŠ během pandemie COVID-19. Tato část obsahuje autentický, nestandardizovaný průzkum, ve kterém byly využity dvě metody, a to strukturovaný rozhovor a dotazníkové šetření. Podrobnému popisu jednotlivých metod je věnována kapitola metodika případové studie. S vedením ZUŠ RpR sestávajícím ze tří mužů byly provedeny individuální telefonické rozhovory. Původním záměrem bylo také

²⁹ *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-gymnazia>.

³⁰ Asociace základních uměleckých škol ČR. *Úvod* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.asociacezus.cz/>.

³¹ MenART. *O programu* [online]. [cit. 2021-07-14]. Dostupné z: <https://www.menart.cz/2021/>.

³² Umělecká rada základních uměleckých škol České republiky. *Ústřední umělecká rada (ÚUR)* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.uur-zuscr.cz/uur>.

³³ ZUŠ Open. *Co je to ZUŠ Open?* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zusopen.cz/zus-open/>.

³⁴ PETRUŽELOVÁ, Eva. *Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm*. Brno, 2020. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

³⁵ Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm. *Školní vzdělávací program* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.zusroznov.cz/svp.html>.

³⁶ Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm. *Výroční zpráva 2019 – 2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: http://www.zuska.webstyl.cz/images/other/9_vyrocnizprava-2019-2020.pdf.

³⁷ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

³⁸ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.

³⁹ VÁŇOVÁ, Hana a SKOPAL, Jiří. *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*. 3., aktualizované vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3621-4.

s pedagogy ZUŠ RpR provést strukturovaný rozhovor. Bohužel vzhledem k obecnému nařízení o ochraně osobních údajů nebylo autorce práce umožněno pedagogy osobně kontaktovat a vedením ZUŠ RpR byla požádána, z důvodu velké zaneprázdněnosti pedagogů s distančním vzděláváním a také s ohledem na epidemickou situaci, o zajištění flexibilních možností poskytnutí odpovědí na vypracované otázky. Pedagogům proto bylo prostřednictvím vedení školy zasláno telefonní číslo na autorku práce, odkaz na její facebookové stránky pro případnou komunikaci, dále nabídnuta možnost provedení videokonferenčního hovoru, či nahrání a odeslání odpovědí na otázky skrze aplikaci dle výběru pedagoga nebo možnost odpovědět na otázky skrze webovou stránku Survio. Dotazníkové šetření pak bylo pro rodiče žáků ZUŠ RpR a žáky této ZUŠ, kteří jsou zároveň žáky 2. stupně základní školy (dále jako ZŠ) připraveno prostřednictvím platformy Survio. Odkaz na dotazník pro rodiče i žáky 2. stupně ZŠ byl prostřednictvím vedení ZUŠ RpR zaslán e-mailem a sdílen na školních webových i facebookových stránkách. Na žáky 2. stupně ZŠ bylo dotazníkové šetření omezeno z důvodu studijního zaměření autorky práce.

Otázky pro vedení školy a pedagogy byly otevřené. Dotazník pro rodiče obsahoval otázky otevřené, polouzavřené a škálové, dotazník pro žáky pak otázky otevřené, uzavřené, polouzavřené a škálové.

Metody byly zvoleny po důkladném zvážení a vstupní rešerši z důvodu komplexního uchopení průzkumu a porozumění problematice distančního vzdělávání na ZUŠ RpR z pohledu čtyř výše uvedených aktérů distančního vzdělávání.

Všechny zapojené osoby byly informovány o tom, že veškeré jejich osobní údaje budou sloužit pouze pro účely vypracování této diplomové práce a se získanými materiály bude nakládáno pouze po nezbytně nutnou dobu a po vyhotovení práce budou všechny osobní údaje, záznamy a informace anonymizovány. Získaná data nejsou veřejná a jsou výhradně v autorčině vlastnictví. Všechny oslovené osoby obdržely motivační text vybízející k poskytnutí odpovědí na předložené otázky. Motivační text určený žákům byl přizpůsoben jazyku této věkové skupiny a opakovaně jim také bylo připomenuto, že všechny odpovědi se musí týkat distančního vzdělávání na ZUŠ, nikoli na ZŠ.

Do textu byly zařazeny tři tabulky. Dvě z nich jsou zařazeny v kapitole interpretace dotazníkového šetření rodičů. První z nich obsahuje počet žáků (dětí do dotazníku zapojených rodičů) a jejich ročníky studia v jednotlivých studijních zaměřeních a druhá

zařazení těchto žáků v třídách na ZŠ. Třetí tabulka se nachází v kapitole interpretace dotazníkového šetření žáků a obsahuje počet do dotazníku zapojených žáků a ročníky jejich studia v jednotlivých studijních zaměřeních. Autorka práce si je vědoma, že tabulky jsou standardně součástí příloh odborných prací, avšak domnívá se, že z důvodu lepší orientace ve studovaných informacích a pohodlnější práce s nimi je umístění přímo v dotčených kapitolách žádoucí.

V celé diplomové práci je hojně nakládáno s číslovkami, proto byl nastaven jednotný styl jejich používání. Kalendářní data jsou v celé práci uváděna klasicky arabskými číslovkami. V teoretické části práce jsou číslovky do hodnoty deset uváděny formou textu, číslovky s hodnotou nad deset pak arabskou číslicí. V praktické části jsou z důvodu lepší přehlednosti všechny číslovky uváděny arabskou číslicí, a to s výjimkou řadových číslovek, které jsou uváděny formou textu. Pro lepší představu o poměrech zjištěných výstupů studie je v dílčích závěrech, celkové konfrontaci a závěru nakládáno s procentuálními hodnotami, které jsou zaokrouhlovány na jedno desetinné místo, a to z důvodu co nejmenšího zkreslení. Pokud není uvedeno jinak, při práci s počty pedagogů, rodičů a žáků ZUŠ RpR se vždy myslí pedagogové, rodiče a žáci, kteří se zapojili do případové studie.

Získané odpovědi z rozhovorů a dotazníků byly zpracovány, rozřazeny a vyhodnoceny. Zjištěné informace autorka práce detailně interpretovala a stanovila dílčí závěry v rámci vybraných skupin aktérů. Na základě vzájemného porovnání, uvedení do souvislostí a vyhodnocení daných dílčích závěrů byly konstruovány závěrečné teze této práce.

Všechny zapojené skupiny respondentů byly po dokončení práce seznámeny s výsledky. Vedení školy obdrželo výtisk diplomové práce a rovněž elektronickou verzi práce. Pedagogům, rodičům a žákům byl prostřednictvím vedení školy zaslán odkaz na elektronickou verzi práce. Vedení ZUŠ RpR mělo možnost připojit ke zprávě pro pedagogy, rodiče i žáky své vyjádření ke zkoumané problematice.

1 VZDĚLÁVÁNÍ NA ZÁKLADNÍCH UMĚLECKÝCH ŠKOLÁCH V SOUČASNÉM ČESKÉM ŠKOLSTVÍ

Tento oddíl je prvním z teoretických oddílů práce, jehož hlavním cílem je uvést čtenáře do souvislostí uměleckého vzdělávání v České republice. Oddíl představuje soubor základních teoretických informací a definic, které poslouží pro základní orientaci v této problematice. Oddíl se skládá ze čtyř kapitol. První kapitola nastiňuje stručné dějiny uměleckého vzdělávání v historických českých zemích. Druhá kapitola obsahuje informace o vymezení a právní úpravě ZUŠ. Třetí kapitola popisuje současnou situaci uměleckého vzdělávání v České republice. Čtvrtá kapitola charakterizuje jednotlivé obory podle Rámcového vzdělávacího programu (dále jako RVP) a je rozdělena to čtyř podkapitol. Nejprve je představen hudební obor, dále literárně-dramatický obor, poté taneční a nakonec výtvarný obor.

1.1 Stručná historie uměleckého vzdělávání v českých zemích

*„Umění a umělecké činnosti jsou stabilní součástí evropské edukační praxe a pedagogického uvažování již od antického středověku.“*⁴⁰ V průběhu 17. a 18. století byly centrem hudebního života především kláštery a koleje, kde se připravovali na své budoucí povolání učitelé či skladatelé. Probíhalo zde studium chrámové hudby a někteří pedagogové pracovali jako kněží, kteří byli zároveň i skladateli.⁴¹ První neúspěšné snahy o vybudování umělecké akademie na českém území sahají mezi léta 1709 až 1711. Velmi plodným obdobím se označovalo, co do rozvoje uměleckého vzdělávání, celé 18. století. Do většího společenského povědomí se umění dostalo po tereziánské školské reformě roku 1774, kdy byl vyhlášen Všeobecný školní řád. Tento řád zavedl předmět kreslení, ve kterém se žáci například učili kreslit plány nebo obkreslovat. V roce 1796 se vlasteneckým přátelům umění podařilo založit Obrazárnu s kopistickou školou, která se časem vyvinula v dnešní Národní galerii v Praze.⁴² Poté vznikla roku 1799 kreslířská

⁴⁰ PRŮCHA, Jan, Tomáš JANÍK a Milada RABUŠICOVÁ. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 97. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁴¹ BEK, Josef. *Československá vlastivěda, díl IX. – Umění, svazek 3 – Hudba*. Praha: Horizont, 1971, s. 92.

⁴² Národní galerie v Praze. *Historie* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.ngprague.cz/o-nas/stranka/historie>.

akademie, která svou činnost započala následujícího roku 1800 (dnešní Akademie výtvarného umění).⁴³

V roce 1811 vznikla Pražská konzervatoř, která patřila k prvním školám tohoto typu v celé Evropě.⁴⁴ Roku 1869 se ustanovila Jednota zpěváckých spolků českoslovanských, a to v reakci na zahájení stavby Národního divadla.⁴⁵ V roce 1885 byla založena první státní umělecká škola na českém území, Uměleckoprůmyslová škola (dále UPŠ) se sídlem v Praze.⁴⁶ Orientovala se na výchovu specialistů pro oblast užitého umění, vychovávala odborníky pro umělecký průmysl a učitele pro uměleckoprůmyslové vyučování a pro učitelství kreslení na střední škole. 19. století vůbec přineslo vznik mnoha pěveckých spolků, hudebních škol a ochotnických divadel.

Propojení umělecké stránky s inženýrskou se podařilo Fakultě architektury ČVUT, a to v průběhu 19. a 20. století. Česká hudební škola v Českých Budějovicích byla první městskou školou, která byla založena roku 1903.⁴⁷ V letech 1919 až 1946 mohli studenti po absolvování Pražské konzervatoře navštěvovat Mistrovskou školu pražské konzervatoře, která zajišťovala nejvyšší možné vzdělání pro hudební obory. Vysokoškolské vzdělání pro výtvarný obor pak poskytovala Akademie výtvarného umění. V letech nacistické okupace Československa (1939 až 1945), během uzavření českých vysokých škol, se tvořily utajované projekty na vytvoření vysoké školy pro filmaře, hudebníky a divadelníky.⁴⁸ Díky tomu vznikla roku 1945 Akademie múzických umění, jejímiž součástmi jsou Hudební akademie múzických umění, Divadelní akademie múzických umění a Filmová akademie múzických umění, která patřila mezi prvních pět existujících filmových škol na světě.⁴⁹ V roce 1947 pak následovalo založení Janáčkovy akademie múzických umění v Brně.

⁴³ Akademie výtvarných umění v Praze. *Historie akademie* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.avu.cz/category/avu-menu/akademie/historie-akademie>.

⁴⁴ SMETANA, Robert. *Dějiny české hudební kultury 1890 – 1945*. Praha: Academia, 1972, s. 102.

⁴⁵ Český hudební slovník. *Pěvecká obec česká* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2572.

⁴⁶ Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze. *Historie školy* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.cka.cz/cs/svet-architektury/skoly-architektury/vsup-praha>.

⁴⁷ SMETANA, Robert. *Dějiny české hudební kultury 1890 – 1945*. Praha: Academia, 1972, s. 102.

⁴⁸ PRŮCHA, Jan, Tomáš JANÍK a Milada RABUŠICOVÁ. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 98. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁴⁹ Akademie výtvarných umění v Praze. *Historie AVU – Text Jiřího T. Kotalíka z r. 1999* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.avu.cz/document/historie-avu-%E2%80%93-text-jiri%C5%99%C3%ADho-t-kotal%C3%ADka-z-r-1999-822>.

Zájmové umělecké vzdělávání zažívalo po roce 1945 vzestup a byl zaveden jednotný typ základních hudebních škol. Následně roku 1946 UPŠ získala nový status i název, a to Vysoká škola uměleckoprůmyslová.⁵⁰ V roce 1951 došlo k zestátnění všech škol a od této chvíle byly řízeny ministerstvem školství a finančně zajišťovány státem. V roce 1961 vznikly lidové školy umění, které se zaměřovaly na vzdělávání v oblasti hudební, výtvarné a literárně-dramatické.⁵¹ Roku 1990, po revolučních změnách roku 1989, jsou tyto lidové školy umění nově pojmenovány jako ZUŠ. Novelizace tehdy platného školského zákona pro ZUŠ přinesla zásadní změnu, protože bylo jasně uvedeno, že se jedná o vzdělávací instituci, nikoli volnočasovou aktivitu.⁵² Roku 1991 pak byl prostřednictvím vyhlášky MŠMT definován pojem ZUŠ co do organizace i statutu.⁵³

Vedle státních ZUŠ pak začaly vznikat také soukromé umělecké školy a nové vzdělávací programy.

1.2 Vymezení a právní úprava pojmu základní umělecká škola

Umělecké vzdělávání je neodmyslitelnou a svébytnou součástí českého vzdělávacího systému. Jedná se o systematické vzdělávání, které je dlouhodobou a komplexní činností. Zaměřuje se na základní vzdělávání žáků a studentů v jednotlivých uměleckých oborech. „Umělecké školství tvoří specifickou složku školského systému, jejíž edukační obsahy a funkce jsou založeny na uměleckých činnostech žáků nebo studentů.“⁵⁴ ZUŠ učí děti a mladistvé mimo jiné rozvíjet cit pro krásu a z tohoto hlediska vnímat okolní svět. Jejich vzdělávání se zaměřuje na zdokonalování se v cílevědomosti, pečlivosti, vytrvalosti, tvořivosti, reflexi, sebepřekonávání, empatii a respektu k druhým, což jsou kompetence, které jsou nezbytné pro celkový naplněný pracovní i osobní život. Neméně důležité je také získávání poznatků o vývoji umění a jeho správném chápání i podpora rozvoje kritického myšlení a dalších schopností a dovedností utvářejících se v průběhu uměleckého

⁵⁰ Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze. *Historie* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.umprum.cz/web/cs/skola>.

⁵¹ *Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*. Praha: VÚP, Tauris, 2010, s. 8. ISBN 978-80-87000-37-3.

⁵² *Diskusní fórum Umělecké vzdělávání a role kulturních institucí: Praha, 22. - 23. září 2011: sborník příspěvků*. Praha: NIPOS, 2011, s. 70. ISBN 978-80-7068-012-4.

⁵³ PRŮCHA, Jan, Tomáš JANÍK a Milada RABUŠICOVÁ. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 99. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁵⁴ Tamtéž, s. 97.

vzdělávání. Prostřednictvím umění se žáci učí komunikovat se světem, vytváří si vlastní životní postoje, hodnoty či ideje, které jsou dále schopni aplikovat i do jiných oblastí. Hlavním přínosem uměleckého vzdělávání je jednak všeobecná umělecká kultivace společnosti a také příprava profesionálních umělců, pedagogů a jiných uměleckých odborníků.

Právo na vzdělání je ukotveno v Listině základních práv a svobod⁵⁵, kde je zařazeno mezi hospodářská, sociální a kulturní práva. Základním právním předpisem, který upravuje vzdělávací proces v České republice, je zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).⁵⁶ Tento předpis ZUŠ zařazuje do celkového systému českého vzdělávání včetně financování, zřizování a organizace vzdělávání vůbec. Přímou ZUŠ je věnován § 109 předmětného zákona, obsahující primární vymezení a úkoly ZUŠ.

Podrobněji pak fungování ZUŠ upravuje vyhláška MŠMT č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb., č. 70/2019 Sb. a vyhlášky č. 423/2020 Sb. (dále vyhláška)⁵⁷.

Vyhláška upravuje:

1. Organizaci základního uměleckého vzdělávání, která mimo jiné vymezuje hudební, literárně-dramatický, taneční a výtvarný obor a členění studia na ZUŠ, a to na:
 - a. přípravné studium (od pěti let, nejvýše dva ročníky) – důraz kladen na seznamování, poznávání, hledání a rozvíjení zájmu žáků;
 - b. na základní studium I. stupně (od sedmi let, sedm ročníků) – zaměřuje se na individuální předpoklady žáků a jejich rozvoj, dále studium slouží jako příprava pro studium na středních uměleckých školách, konzervatořích či pedagogických školách;

⁵⁵ *Listina základních práv a svobod* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.

⁵⁶ *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)* (č. 561/2004 Sb.) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-27-2-2021>.

⁵⁷ *Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb., č. 70/2019 Sb. a vyhlášky č. 423/2020 Sb.* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu?highlightWords=71%2F2005>.

- c. základní studium II. stupně (od čtrnácti let, čtyři ročníky) - orientováno na aplikaci získaných poznatků, dovedností na I. stupni a jejich rozvoj. Důraz je kladen na individuální předpoklady a přípravu na vysoké školy umělecké nebo pedagogické.

Dále tento paragraf vymezuje studium s rozšířeným počtem hodin (nadání a mimořádně nadání žáci) a studium pro dospělé (nejvýše čtyři ročníky), kde jsou zohledňovány individuální schopnosti vzhledem k věku žáka. Organizace výuky je v jednotlivých oborech individuální, skupinová nebo kolektivní.

- 2. Přijímání uchazečů ke vzdělávání, a to na základě talentové zkoušky, která může být nahrazena úspěšným splněním a ukončením základního studia předcházejícího stupně. Nadání nebo mimořádně žáci mohou být přijati do studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin na základě komisionální zkoušky.
- 3. Hodnocení žáka, co jednotlivé stupně hodnocení znamenají a v jakých situacích mohou být využity. Na vysvědčení je žák hodnocen stupněm výborný, chvalitebný, uspokojivý nebo neuspokojivý a celkově je hodnocen prospěl/-a s vyznamenáním, prospěl/-a nebo neprospěl/-a.
- 4. Podmínky pro postup žáka do vyššího ročníku a pro opakování ročníku.
- 5. Opravné zkoušky v případě neuspokojivého prospěchu žáka.
- 6. Komisionální zkoušky, které se například konají při přijetí žáků ke vzdělávání, v případě postupových zkoušek na konci školního roku, při závěrečných zkouškách na konci I. a II. stupně nebo pokud jde o přijímání do studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin.
- 7. Ukončení vzdělávání na ZUŠ, závěrečnou zkoušku a její formy.
- 8. Úplatu za vzdělávání ve školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, jak pro žáky, tak i pro dospělé. Novela vyhlášky č. 423/2020

Sb.⁵⁸ vydaná během pandemie COVID-19 zde přinesla doplnění ve smyslu, že za dobu, kdy škola umožňuje žákům vzdělávání distančním způsobem, se úplata nevrací.

9. Účel přehlídek a soutěží.

Poslední tři paragrafy obsahují přechodná ustanovení, zrušovací ustanovení a účinnost vyhlášky.

1.3 Současný systém uměleckého vzdělávání v České republice

Česká republika má unikátní a komplexní systém uměleckého vzdělávání. Na rozdíl od mnoha jiných zemí je ZUŠ ukotvena na úrovni zákona i v právních předpisech, má vlastní RVP, učitelé musí být odborně i pedagogicky vzdělaní a stejně jako pedagogové jiných škol musí své vzdělání dále prohlubovat skrze další vzdělávání pedagogických pracovníků. ZUŠ jsou zajištěny finančně a taktéž podporovány státem a územními samosprávnými celky. Umělecké vzdělávání je provázané skrze třístupňový systém (přípravné studium, základní studium I. stupně a II. stupně) zajišťující již zmíněné komplexní pojetí tohoto druhu vzdělávání. *„Umělecké obory se v ČR uplatňují jednak jako profilující obory ve specializovaných ZŠ (ZUŠ), středních (SUŠ, konzervatoře) a vysokých (AVU, VŠUP, AMU), jednak prostřednictvím vzdělávacích předmětů ve všeobecně vzdělávacích ZŠ a SŠ. Kromě toho na pedagogických fakultách, na uměleckých VŠ a konzervatořích probíhá příprava učitelů v uměleckých oborech pro všechny stupně škol.“*⁵⁹

ZUŠ nabízí vzdělávání ve čtyřech oborech, a to hudebním, literárně-dramatickém, tanečním a výtvarném. Žáci si mohou volit studijní zaměření ve více oborech najednou, dle svého zájmu. Ke studiu jsou žáci přijati na základě prokázaných předpokladů či talentové zkoušky. Na konci I. stupně a II. stupně je studium ukončeno závěrečnou zkouškou, absolventských vystoupením nebo výstavou prací.

⁵⁸ Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb., č. 70/2019 Sb. a vyhlášky č. 423/2020 Sb. [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu?highlightWords=71%2F2005>.

⁵⁹ PRŮCHA, Jan, Tomáš JANÍK a Milada RABUŠICOVÁ. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 99. ISBN 978-80-7367-546-2.

Ze statistických dat⁶⁰ ze školního roku 2019/2020 vyplývá, že je v České republice registrováno 498 ZUŠ a 1005 poboček, což je oproti roku 2009/2010 nárůst o 16 uměleckých škol a o 309 poboček. Celkem bylo ve školním roce 2019/2020 na ZUŠ vzděláváno 254 314 žáků (z toho 177 389 dívek), což je o 23 962 žáků více než v roce 2009/2010. Nejvíce žáků v roce 2019/2020 navštěvovalo hudební obor (165 022) a nejméně oboru literárně-dramatický (10 437). Oproti roku 2009/2010 poklesl počet žáků v tanečním oboru, a to o 124 žáků. Nejvíce ZUŠ bylo roku 2019/2020 v Jihomoravském kraji (64 škol) a nejméně v kraji Karlovarském, stejně jako Libereckém (20 škol). Poboček bylo nejvíce v Moravskoslezském kraji (170 poboček), který měl také nejvíce žáků (26 704), a nejméně v kraji Libereckém (22 poboček). Nejméně žáků měl Karlovarský kraj (9 614).

Děti se s určitou formou uměleckého vzdělávání setkávají již od předškolního vzdělávání, kde jsou jim poskytnuty tvůrčí činnosti zaváděné do denního programu vzdělávacího systému, při kterém se soustředí na tvorbu, vnímání a prožívání uměleckých či estetických fenoménů.⁶¹ Na ZŠ je umělecké vzdělávání součástí vzdělávací oblasti Umění a kultura⁶², jenž se snaží žákům rozšířit pohled na svět. Umělecké vzdělávání nalezneme v oborech hudební výchova, výtvarná výchova, případně v doplňujících oborech dramatická výchova nebo audiovizuální/filmová výchova. Obdobě je i na gymnáziích realizována vzdělávací oblast Umění a kultura prostřednictvím oborů hudební, výtvarná, případně dramatická nebo audiovizuální/filmová výchova.⁶³ Na některých školách se nabídka rozšiřuje o volitelné předměty či semináře z hudební, výtvarné, dramatické nebo filmové výchovy. Dle RVP je umožněno na gymnáziích absolvovat maturitní zkoušku z oborů ze vzdělávací oblasti Umění a kultura, a to jako součást školní části maturity.

Umělecké předměty na střední odborné škole je možné studovat v rámci všeobecného vzdělávacího základu nebo jako hlavního, profilujícího oboru pro konkrétní skupinu oborů či specifický typ školy. Přijetí na střední umělecké školy je zpravidla podmíněno

⁶⁰ Český statistický úřad. ČSÚ. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/skoly-a-skolska-zarizeni-skolni-rok-20192020>.

⁶¹ PRŮCHA, Jan, Tomáš JANÍK a Milada RABUŠICOVÁ. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 99. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁶² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>.

⁶³ *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia* [online]. [cit. 2021-07-15], s. 50. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-gymnazia>.

vykonáním talentové přijímací zkoušky. „*Výtvarné a uměleckořemeslné obory poskytují tříleté střední vzdělání s výučním listem nebo čtyřleté střední vzdělání s maturitní zkouškou*“.⁶⁴ Studium na konzervatořích poskytuje odborné umělecké vzdělání v oboru hudebním, zpěvu, tanečním či hudebně-dramatickém. Po čtyřech letech je studium ukončeno vykonáním maturitní zkoušky. Studenti však mají možnost pokračovat a po dalších dvou letech získat po ukončení absolutoria titul diplomovaný specialista v oboru. Studium na středních uměleckých školách a konzervatořích může být realizováno také na soukromých uměleckých institucích.

Vysokoškolské studium nabízí nejvyšší odborné vzdělání v oblasti uměleckého vzdělávání. Zákon č. 111/1998 Sb.⁶⁵ o vysokých školách popisuje, že vysoké školy zprostředkovávají a jsou centrem vzdělanosti, vědeckého poznání, dále také fungují jako místo tvůrčí, vývojové, výzkumné a umělecké činnosti. Stejně jako středoškolské umělecké studium, je i vysokoškolské umělecké studium zpravidla podmíněno úspěšným vykonáním talentové přijímací zkoušky. Studium může být bakalářské nebo magisterské. K ukončení studia je nutné úspěšné vykonání státní závěrečné zkoušky a zdárná obhajoba závěrečné práce.

1.3.1 Umělecká rada základních uměleckých škol České republiky

Umělecká rada základních uměleckých škol České republiky (UR ZUŠ ČR) je spolkem, jehož nejvyšším orgánem je Ústřední umělecká rada (ÚUR). Tato rada je rovněž „*odborným poradním orgánem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro oblast základního uměleckého vzdělávání*“.⁶⁶ Umělecké rady mohou být na úrovni ZUŠ, na úrovni kraje nebo na úrovni republiky. ÚUR tvoří předsedové nástrojových a oborových republikových sekcí a předsedové krajských uměleckých rad.

1.3.2 Asociace základních uměleckých škol České republiky

Asociace základních uměleckých škol České republiky (dále jako AZUŠ ČR) zastává roli dobrovolného a zájmového sdružení ZUŠ, které bylo založeno 30. dubna 1999

⁶⁴ PRŮCHA, Jan, Tomáš JANÍK a Milada RABUŠICOVÁ. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 100. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁶⁵ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach>.

⁶⁶ Umělecká rada základních uměleckých škol České republiky. *Ústřední umělecká rada (ÚUR)* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.uur-zuscr.cz/uur>.

v Praze. Hlavním principem asociace je zabezpečení zájmů ZUŠ z hlediska fungování, finančního zajištění, rozvoje a udržení kvality tohoto vzdělávání.⁶⁷ Sleduje a připomínkuje legislativní proces návrhů zákonů i podzákonných předpisů s vazbou na základní umělecké vzdělávání. Dále se zabývá ekonomickými otázkami, týkající se umožnění rovného uměleckého vzdělávání všem, kteří o něj mají zájem. Dále se podílí na tvorbě a úpravě kurikulárních dokumentů. Aktivně působí v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků i v přípravě budoucích pedagogů. AZUŠ ČR spolupracuje s MŠMT, s výše zmíněnou UR ZUŠ ČR a je součástí Unie školských asociací ČR (CZESHA) a The European Music School Union (EMU). S Českou filharmonií a Nadačním fondem Magdaleny Kožené pro podporu a zviditelnění významu uměleckého vzdělávání v České republice, se AZUŠ ČR spolupodílí na různých projektech.

1.3.3 ZUŠ Open

ZUŠ Open je celostátní událost ZUŠ, které při ní veřejně prezentují to nejlepší ze svých aktivit. Program se skládá z živých hudebních, tanečních, divadelních představení nebo vernisáží mladých umělců, a to v obcích nebo městech. V době pandemie COVID-19 se prezentují výsledky snažení žáků skrze ZUŠ Open online.⁶⁸ Cílem je mimo jiné zapojit co nejvíce ZUŠ, aby se mohly navzájem inspirovat a začít spolupracovat. Jde o vytvoření příležitosti pro setkávání žáků, učitelů, rodičů i všech ostatních, které zajímá umění a kteří podporují mladé lidi v uměleckých aktivitách. Důraz je kladen také na informovanost široké veřejnosti o důležitosti postavení ZUŠ v systému základního vzdělávání, podporu škol v moderním vzdělávání, sdílení zkušeností nebo i na rozvoj kvality uměleckého života v jednotlivých oblastech a regionech. ZUŠ Open podporuje a prezentuje Stipendijní Akademie MenART, která vznikla ve spolupráci s Nadačním fondem Magdaleny Kožené na podporu mladých nadaných, talentovaných žáků ZUŠ, 2. stupně ZŠ nebo středních škol.⁶⁹

⁶⁷ Asociace základních uměleckých škol ČR. *Úvod* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.asociacezus.cz/>.

⁶⁸ ZUŠ Open. *Co je to ZUŠ Open?* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zusopen.cz/zus-open/>.

⁶⁹ MenART. *O programu* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.menart.cz/2021/>.

1.4 Charakteristika jednotlivých oborů dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání

V České republice je prostřednictvím školského zákona zaveden systém kurikulárních dokumentů rozdělených na státní a školní úroveň. Dokumenty státní úrovně jsou Národní program vzdělávání a RVP, včetně RVP pro základní umělecké vzdělávání. „RVP vymezují závazné rámce pro jednotlivé obory vzdělávání.“⁷⁰ Školní úroveň reprezentují ŠVP, podle kterých se realizuje vzdělávání v každé škole. Na základě RVP si jednotlivé školy vytváří vlastní ŠVP. Hlavní výhodou je možnost uspořádání si výuky dle potřeb žáků, pedagogů a školy. Všechny dokumenty jsou veřejnými dokumenty a musí být přístupné pro odbornou, pedagogickou, ale i laickou veřejnost.

RVP pro základní umělecké vzdělávání⁷¹ je postaven na principech:

- a. modernizace vzdělávacího procesu a podpory k větší samostatnosti ve školách,
- b. důraz na profesní odbornost pedagogů, implementace nových forem a metod do vyučovacího procesu,
- c. důraz na sebepoznání žáka, osvojení a rozvoj klíčových kompetencí,
- d. stejný přístup k uměleckému vzdělávání v ZUŠ,
- e. ochrana a rozvoj kulturních hodnot a tradic.

Základní umělecké vzdělávání⁷² si určuje následující cíle. Utvářet osobnost žáka po umělecké stránce skrze tvoření a rozvíjení klíčových kompetencí s důrazem na vnitřní motivaci k celoživotnímu učení. Umožnit žákům základní umělecké vzdělávání ve zvoleném uměleckém oboru, a to v míře dle jejich možností, dovedností, schopností a potřeb. Poskytnout žákům odborné vedení pro případné studium na středních a vyšších odborných školách uměleckých, pedagogických, konzervatořích, a i dále vysokých školách

⁷⁰ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. Praha: VÚP, Tauris, 2010, s. 9. ISBN 978-80-87000-37-3.

⁷¹ Tamtéž, s. 10.

⁷² Tamtéž, s. 13.

se zaměřením uměleckým nebo pedagogickým. Umět žáky motivovat k učení, kooperaci vytvořením pozitivního sociálního, emocionálního a pracovního klimatu.

„Klíčové kompetence definované pro základní umělecké vzdělávání jsou kompetence specifické a představují souhrn vědomostí, dovedností a postojů důležitých pro rozvoj žáka po stránce umělecké a pro jeho budoucí uplatnění v praktickém i profesním životě.“⁷³

Patří zde tři základní klíčové kompetence:⁷⁴

- a. kompetence k umělecké činnosti – žák disponuje vědomostmi a dovednostmi, na základě kterých je schopen samostatně volit a používat prostředky uměleckého vyjádření, a také je schopen promýšlet strukturu a obsah uměleckého díla a poznat jeho kvalitu;
- b. kompetence osobnostně sociální – žák si osvojí pracovní návyky utvořené soustavnou uměleckou činností za účelem rozvíjení jeho morálně-volního profilu a hodnotového ukotvení, cíleně se účastní společných uměleckých projektů a vnímá svou odpovědnost za kolektivní dílo;
- c. kompetence kulturní – žák rozumí uměleckým a kulturním hodnotám a bere je jako zásadní prvek lidské společnosti a iniciativně se snaží o zachovávání a rozvíjení uměleckých hodnot pro další pokolení.

Pro všechny obory platí, že očekávané výstupy mají činnostní charakter a soustřeďují se na praktické uplatnění. Výstupy jsou závazné v sedmém ročníku I. stupně a čtvrtém ročníku II. stupně. Jedná se o minimální znalosti a dovednosti, které žák musí umět, proto musí být ŠVP sestaven tak, aby byl žák na konci těchto ročníků schopen splnit alespoň tyto minimálně vyžadované požadavky. Samozřejmě je možné tyto závazné výstupy překročit. Ve třetím ročníku jsou očekávané výstupy pouze doporučené. RVP pro základní umělecké vzdělávání obsahuje očekávané výstupy pouze pro I. a II. stupeň základního studia. Přípravné studium vytváří každá škola sama, a to v souladu se svým ŠVP. Výstupy pro dospělé žáky tvoří každý pedagog dle individuálních potřeb a specifického zaměření každého jedince. I tyto však musí být v souladu se ŠVP.

⁷³ Tamtéž, s. 14.

⁷⁴ Tamtéž.

1.4.1 Hudební obor

„Hudební obor v základním uměleckém vzdělávání umožňuje žákovi prostřednictvím soustavného vzdělávání, aktivní a poučené interpretace, vlastní tvorby, poznávání hudební kultury a osvojením si základních teoretických znalostí využívat hudbu jako prostředek vzájemné komunikace i osobního uměleckého sdělení.“⁷⁵ Výstupy se dělí se do dvou propojených oblastí, Hudební interpretace a tvorba a Recepce a reflexe hudby.⁷⁶

V rámci Hudební interpretace si žák osvojuje hru na hudební nástroj, zpěv nebo kompoziční techniku a skladbu. Žák se během studia učí základní návyky a dovednosti, které postupně rozvíjí při sólovém projevu, popřípadě v komorní, souborové hře nebo sborovém zpěvu. Později během studia může své nabyté znalosti či mimořádné nadání zužitkovat při improvizaci, komponování skladeb, užívání moderních technik a podobně. Tato oblast je realizována jako výuka individuální (například sólová hra na hudební nástroj, sólový zpěv) nebo výuka kolektivní (například hra v cimbálové muzice, pěvecký sbor, komorní hra).

Recepce a reflexe hudby poskytuje žákovi přehled ve světě hudby a ukazuje mu, jak získávat, zprostředkovávat a aplikovat zkušenosti, dovednosti a vědomosti získané praktickými činnostmi do vnímání a prožívání hudby. Cílem je, aby žák skrze aktivní poslech dokázal interpretovat a kriticky zhodnotit hudební dílo a také aby žák dokázal propojit teoretické znalosti s praxí. Oblast je realizována zpravidla jako kolektivní výuka (například hudební nauka).

1.4.2 Literárně-dramatický obor

„Literárně-dramatický obor v základním uměleckém vzdělávání umožňuje prostřednictvím tvořivých činností (pohybových a mluvních hereckých, slovesných, dramaturgických, hudebních, výtvarných, prací s loutkařskými prostředky atp.) rozvíjet umělecké vlohy žáka směrem k divadelnímu a slovesnému projevu.“⁷⁷ Obor je zaměřen například na rozvoj empatického citění, komunikačních dovedností nebo uměleckého vnímání okolí. Základním kamenem literárně-dramatického oboru je dramatická hra, která

⁷⁵ Tamtéž, s. 16.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Tamtéž, s. 47.

se soustřeďuje na práci s výrazovými prostředky i na propojení s dalšími obory. Výstupy se dělí do dvou propojených oblastí: Interpretace a tvorba a Recepce a reflexe.⁷⁸

Zásadním prvkem výuky je práce v kolektivu, kde je rozvíjen samovolný dramatický projev, směřující k jedinečnému, specifickému, osobitému, kultivovanému projevu, a to ve společenské, ale i umělecké komunikaci, prostřednictvím hlasu, pohybu těla, gest, mluveným i písemným projevem nebo prací s loutkami. Nutné je také zdokonalování se v technice výrazové, mluvené i pohybové. Během studia se postupuje od jednoduchých, spontánních a improvizovaných činností, říkání básniček až k velkému inscenačnímu procesu, kdy se vytváří například divadelní inscenace, scénáře a podobně. Mimo kolektivní výuku je také kladen důraz na individuální práci zahrnující studium monologu, poezie, prózy, a to dle dispozic jednotlivých žáků.

1.4.3 Taneční obor

„Taneční obor v základním uměleckém vzdělávání umožňuje prostřednictvím pohybových a tanečních aktivit komplexně a systematicky rozvíjet jedince po stránce tělesné a duševní.“⁷⁹ Dle individuálních schopností, dovedností a zájmů nabízí taneční obor odborné vzdělání poskytující žákovi základ pro uplatnění v neprofesionálních tanečních aktivitách nebo mu umožní pokračování v následném studiu, připravujícím absolventy na profesionální uplatnění. Žáci se seznamují s lidským tělem, pohyby a také s příbuznými obory a oblastmi. Výstupy se dělí do dvou propojených oblastí: Taneční tvorba a interpretace a Recepce a reflexe tanečního umění.

V rámci taneční tvorby a interpretace se žáci blíže seznamují se základy taneční techniky. Rozvíjí techniku pohybu, komunikaci prostřednictvím pohybů, učí se pracovat se svým tělem, koordinací a zdokonalují se v silových a vytrvalostních schopnostech. Nedílnou součástí je také péče o své tělo při fyzické zátěži. V rámci oblasti Recepce a reflexe tanečního umění se žák snaží naučit a pochopit komunikační obsah uměleckého díla, hodnotit prováděný pohyb, porozumět mu a uvést jej do širších souvislostí.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž, s. 42.

1.4.4 Výtvarný obor

„Výtvarný obor v základním uměleckém vzdělávání umožňuje žákovi prostřednictvím aktivní, poučené výtvarné činnosti využívat výtvarného jazyka jako uměleckého prostředku komunikace.“⁸⁰ Žáci se učí vyjadřovat výtvarnými technikami a reagovat naučenými výtvarnými prostředky na vnímaný okolní svět. Důležitou součástí výtvarného oboru je vlastní tvorba a rozvoj tvořivého myšlení, vnímání, vyjadřování, představivosti a estetického cítění. Žák umí skrze obrazové znaky a výtvarné prostředky zprostředkovat své myšlenky či pocity. Postupně dokáže přirozeně používat výtvarný jazyk, nástroje a materiály. Výstupy se dělí do dvou propojených oblastí: Výtvarná tvorba a Recepce a reflexe výtvarného umění.

Výtvarná tvorba se zaměřuje na vlastní, samotný umělecký projev žáka, a to na základě tvořivého výtvarného myšlení. Žák se seznamuje s materiály a nástroji, nezbytnými k tvorbě. Získává poznatky o základních výtvarných technikách a jejich postupech, které následně dokáže aplikovat. V rámci Recepce a reflexe výtvarného umění, se žák seznamuje s historickými poznatky z oblasti výtvarného umění v jednotlivých obdobích, dokáže vyjádřit svůj postoj a kriticky, dle předem stanovených kritérií, analyzovat umělecké dílo.

⁸⁰ Tamtéž, s. 37.

2 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A METODICKÁ DOPORUČENÍ PRO ZUŠ BĚHEM PANDEMIE COVID-19

Hlavním cílem tohoto v pořadí druhého teoretického oddílu práce je uvést čtenáře do velmi aktuální problematiky distančního vzdělávání na ZUŠ. Oddíl je rozčleněn do tří kapitol. První kapitola je zaměřena na legislativní rámec, na úpravu nouzového stavu, na pandemický zákon, související vyhlášky a další předpisy, upravující distanční vzdělávání. Druhá kapitola mapuje mimořádná vládní opatření vztahující se k ZUŠ, a to od 10. března 2020 do 1. června 2021. Ve třetí kapitole jsou zaznamenána metodická doporučení MŠMT a dále obsahuje čtyři podkapitoly. První pojednává o formách vzdělávání distančním způsobem. Následující podkapitola je zaměřena na hodnocení distančního vzdělávání a autoevaluaci. Další podkapitola popisuje, jak pracovat s naplněním či nenaplněním ŠVP dle RVP při distančním vzdělávání. Poslední podkapitola je věnována materiálnímu, technickému a softwarovému vybavení ZUŠ.

2.1 Legislativní rámec

Od 12. března 2020 byl vyhlášen Vládou České republiky nouzový stav, a to z důvodu významného rozšíření onemocnění COVID-19. Od následujícího dne byla na ZUŠ také zakázána osobní přítomnost žáků. Nouzový stav⁸¹ se podle zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky vyhláší na maximálně 30 dnů, s možností prodloužení po souhlasu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Nouzový stav byl několikrát prodloužen, poprvé tak trval do 17. května 2020. Druhé vyhlášení nouzového stavu proběhlo 30. září 2020 a byl znovu opakovaně prodloužován až do 14. února 2021. Na základě žádosti hejtmanů a primátora hlavního města Prahy byl znovu vyhlášen 15. února 2021 a trval s prodlouženími do 11. dubna 2021. Opatření o zákazu prezenční výuky, a to i na ZUŠ, byla vydávána na základě krizového zákona č. 240/2000 Sb.⁸² Ustanovení § 6 odst. 1, písm. b) v tomto zákoně totiž umožňuje na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu nařídit zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území.

⁸¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Nouzový stav* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-nouzovy-stav.aspx>.

⁸² Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

Distanční vzdělávání je tedy vzdělávání probíhající bez osobní přítomnosti pedagogů a studentů ve škole a výuka není realizována v učebnách. „Zákonem č. 349/2020 Sb., s účinností ode dne 25. 8. 2020, bylo do školského zákona vloženo ustanovení § 184a, které stanovuje podmínky a pravidla pro přechod na distanční vzdělávání a zároveň určuje povinnost dětí, žáků a studentů vzdělávat se tímto způsobem.“⁸³ Výjimkou byli žáci ZUŠ a jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky, kterým nebyla uložena povinnost se distančně vzdělávat.

Dne 26. února 2021 byl vyhlášen nový zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů⁸⁴ (tzv. pandemický zákon), a to s účinností od 27. února 2021. Tento zákon zasáhl i do školského zákona, když do jeho § 163 doplnil odstavce 3 a 4, kterými byla ministerstvu, s podmínkou souhlasu vlády, dána pravomoc navyšovat výdaje na činnost škol v návaznosti na opatření vlády, či ministerstva zdravotnictví.⁸⁵

2.2 Mimořádná vládní opatření

ZUŠ byly informovány o změnách a mimořádných opatřeních z důvodu nepříznivého vývoje epidemiologické situace ve výskytu onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem s označením SARS-CoV-2 v Evropě⁸⁶ prostřednictvím datových zpráv doručovaných do jejich oficiálních datových schránek.

První informace a zároveň mimořádné opatření s účinností od 11. března 2020 bylo Ministerstvem zdravotnictví odesláno ZUŠ 10. března 2020. ZUŠ bylo přerušeno provozu a nepřítomnost žáků při vzdělávání pouze doporučena, nikoli nařízena. Následující den však na základě vládního usnesení již byla všem ZUŠ zakázána osobní přítomnost žáků a studentů při vzdělávání nebo studiu. Zákaz se netýkal osobní přítomnosti zaměstnanců ve škole. Z důvodu uzavření škol, v návaznosti na pandemii COVID-19, tak nastala

⁸³ Ustanovení § 184a školského zákona – vzdělávání distančním způsobem a povinná účast na něm) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

<http://www.edulk.cz/LinkClick.aspx?fileticket=YjRTUSAeciI%3D&tabid=160&mid=756>.

⁸⁴ Zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů (pandemický zákon) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-94>.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Mimořádné opatření – uzavření základních, středních a vysokých škol od 11. 3. 2020 [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/mimoradne-opatreni-uzavreni-zakladnich-strednich-a-vysokych-skol-od-11-3-2020/>.

situace, na kterou nebyly školy, rodiče ani žáci připraveni. Školy musely ze dne na den vyřešit otázku, jak zajistit pokračování vzdělávání svých žáků.

Další informace ZUŠ obdržely 4. května 2020. Šlo o vládní usnesení č. 491⁸⁷ ze dne 30. dubna 2020, kterým bylo rozhodnuto o osobní přítomnosti ve škole při výuce na ZUŠ. Výuka však mohla probíhat pouze ve skupinách do maximálně 15 žáků. Ve stejný okamžik byl škole zaslán dokument *Ochrana zdraví a provoz základních uměleckých škol v období do konce školního roku 2019/2020*, shrnující například opatření pro vstup do budovy školy, jak se chovat při podezření na možné příznaky COVID-19, základní pravidla pro provádění úklidu, výčet rizikových faktorů u osob, co dělat pokud zaměstnanec nebo žák patří do rizikové skupiny, ochranné pomůcky pro zaměstnance, jak se připravit na znovuotevření školy, možnosti uspořádání třídy a čestné prohlášení o neexistenci příznaků virového infekčního onemocnění, které museli zletilí žáci, případně zákonný zástupce nezletilého, podepsat.⁸⁸

Robert Plaga, ministr školství, mládeže a tělovýchovy, 17. srpna 2020 rozeslal všem školám a školským zařízením školám e-mailovou zprávu, ve které se obracel na ředitele škol v souvislosti s přípravou nového školního roku 2020/2021. Mimo jiné přiložil *Manuál k provozu škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem k onemocnění COVID-19*⁸⁹, což byla pomůcka pro vedení škol z hlediska organizace vzdělávání, povinnosti a doporučení ze strany MŠMT. V tomto manuálu je uvedeno, že školy mají povinnost distančně vzdělávat v důsledku krizových nebo mimořádných opatření nebo pokud žák z důvodu karantény nemůže být osobně přítomen na výuce, ale tato povinnost distančního vzdělávání neplatí pro žáky ZUŠ, protože ti se do vzdělávání zapojují dobrovolně. Dále bylo přiloženo množství dokumentů, které měly obecnou povahu doporučení a týkaly se všech škol a školských zařízení. Popisovaly například, jak pracovat se vzdělávacím obsahem a hodnocením nebo přímo s žáky po příchodu do školy. ZUŠ se konkrétně týkalo opětovné připomenutí, že účast na distančním vzdělávání pro žáky ZUŠ je dobrovolná. Ve zprávě ministra je uvedeno, že se podařilo získat mimořádné prostředky

⁸⁷ *Usnesení vlády České republiky ze dne 30. dubna 2020 č. 491 o přijetí krizového opatření* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/tiskove-zpravy/7.pdf>.

⁸⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Ochrana zdraví a provoz základních uměleckých škol v období do konce školního roku 2019/2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: http://www.pedagogicke.info/2020/05/msmt-ochrana-zdravi-provoz-zakladnich_4.html.

⁸⁹ *Manuál k provozu škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem ke COVID-19* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/methodology/provoz-skol-a-skolskych-zarizeni-ve-skolnim-roce-2020-2021-vzhledem-ke-covid-19/>.

ze státního rozpočtu pro veřejné ZŠ na nákup výpočetní techniky, softwaru a dalších nezbytných technologických pomůcek pro žáky a pedagogy. O ZUŠ ve zprávě není žádná zmínka. 26. srpna 2020 ZUŠ obdržela Informace pro školy a školská zařízení⁹⁰ o aktualizaci manuálu k provozu škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem ke COVID-19, šlo o všeobecné informace pro školy a školská zařízení.

Povinnost nošení ochrany dýchacích cest pro všechny žáky a pracovníky školy nebo školského zařízení ve všech vnitřních prostorech školy nebo školského zařízení byla uložena od 18. září 2020.

8. října 2020 informovalo MŠMT, že od 12. října do 25. října 2020 (včetně)⁹¹ bude platit na ZUŠ zákaz osobní přítomnosti žáků s výjimkou individuální výuky (jeden žák a jeden učitel). 13. října 2020 MŠMT informovalo o usnesení vlády č. 1022, ze dne 12. října 2020, kterým byla s účinností od 14. října 2020 do 1. listopadu 2020 (včetně)⁹² zakázána osobní přítomnost žáků ve škole. Nově tedy byla v ZUŠ zrušena i individuální výuka a celá škola tak musela přejít na distanční vzdělávání, které bylo pro žáky dobrovolné. 26. a 27. října 2020 MŠMT vyhlásilo jako volné dny. 30. října 2020 byly ZUŠ opět informovány o prodloužení distančního vzdělávání, a to od 2. listopadu až do 20. listopadu 2020. 2. listopadu 2020 byl rozšířen okruh zákonných zástupců, kteří mohli využít poskytnutí péče jejich dětem v určených školách. Pro ZUŠ se jednalo o pedagogické i nepedagogické pracovníky školy nebo školského zařízení.

16. listopadu 2020 byl vydán tzv. PES (Protiepidemický systém ČR) pro oblast školství⁹³, který měl pět stupňů, dle rizika nákazy a epidemiologické situace, ve kterém byly stanoveny podmínky, v jakých situacích bude probíhat jaká forma výuky. Pátý stupeň znamenal na ZUŠ distanční výuku, čtvrtý stupeň distanční výuku s možností individuálních konzultací a prezenční výuku jeden na jednoho, třetí stupeň distanční výuku

⁹⁰ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Provoz škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem ke COVID-19* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/53629/>.

⁹¹ *Usnesení vlády České republiky ze dne 8. října 2020 č. 997 o přijetí krizového opatření* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/10/Usneseni-vlady-CR-ze-dne-8-10-2020-c-997-o-prijeti-krizoveho-opatreni-s-ucinnosti-od-12-do-25-rijna-2020-omezeni-skol.pdf>.

⁹² Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Informace pro školy a školská zařízení o vydání krizových opatření vlády vzhledem ke COVID-19* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2020/10/msmt-informace-pro-skoly-skolska.html>.

⁹³ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Ministr školství představil školskou část PES* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministr-skolstvi-predstavil-skolskou-cast-pes>.

s možností individuálních konzultací a prezenční výuku do deseti osob ve třídě či skupině, druhý stupeň, stejně jako stupeň první prezenční výuku.

Od 18. listopadu 2020 byla obnovena s určitými omezeními prezenční výuka 1. a 2. třídy ZŠ, žáků škol zřízených pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, žáků malotřídních škol a žáků škol zřízených při zdravotnických zařízeních. Pro ZUŠ však toto opatření nepřineslo žádné změny, stále probíhalo distanční vzdělávání. Od 25. listopadu 2020 pak došlo k zahájení individuální prezenční výuky (jeden žák a jeden učitel), v ostatních případech probíhala dále distanční výuka s možností individuálních konzultací.

Od 7. prosince 2020 byla umožněna prezenční výuka na ZUŠ do deseti žáků. Od 21. prosince do 23. prosince 2020⁹⁴ byla zakázána osobní přítomnost žáků, studentů a účastníků téměř všech vzdělávacích institucí včetně ZUŠ a dny 21. a 22. prosince 2020 byly pro ZUŠ vyhlášeny jako volné dny. Od 27. prosince 2020 do 10. ledna 2021 pak výuka probíhala opět pouze distančním způsobem.

5. ledna 2021 bylo ZUŠ zasláno Opatření obecné povahy⁹⁵, které se týká předání pololetního vysvědčení. Škole byla uložena povinnost obeznámit žáky a zákonné zástupce se známkami a osobně předat vysvědčení, případně výpis z vysvědčení, ve chvíli, kdy bude umožněna osobní přítomnost žáků ve škole. Od 11. ledna do 22. ledna 2021 probíhala výuka ve stejném režimu, jako od 27. prosince 2020 do 10. ledna 2021.

ZUŠ byly následně informovány o dalším prodloužení distančního vzdělávání až do 14. února 2021. 14. února 2021 bylo přijato usnesení Vlády České republiky o přijetí krizového opatření⁹⁶, kdy vláda od 15. února do 28. února 2021 opět prodloužila zákaz osobní přítomnosti žáků v ZUŠ. Ministerstvo zdravotnictví vydalo dne 22. února 2021 mimořádné opatření⁹⁷, podle něhož se od 25. února 2021 musí používat prostředky (respirátor, podobný prostředek, zdravotnická obličejová maska) na ochranu dýchacích

⁹⁴ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Informace k provozu škol a školských zařízení do konce roku 2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.edu.cz/files/informace-k-provozu-do-konce-roku-2020.pdf>.

⁹⁵ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Opatření obecné povahy č. j. MSMT-46545/2020-1* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/54677/>.

⁹⁶ *Usnesení vláda České republiky ze dne 14. února 2021 č. 129 o přijetí krizového opatření* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/skoly-0129.pdf>.

⁹⁷ Ministerstvo zdravotnictví České republiky. *Mimořádné opatření* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://1url.cz/6zmIlg>.

cest (nosu, úst). „V souladu s usnesením vlády č. 124 ze dne 12. února 2021 a č. 187 ze dne 22. února 2021 byly pro pedagogické pracovníky a ostatní zaměstnance škol a školských zařízení poskytnuty z pohotovostních zásob Státní správy hmotných rezerv prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) respirátory třídy FFP 2.“⁹⁸ Dne 23. února informoval ministr školství, mládeže a tělovýchovy o upřednostnění v očkování pedagogických i nepedagogických pracovníků. Registrace byly spuštěny 27. února 2021. Od tohoto data do 11. dubna 2021 bylo dále prodlouženo uzavření ZUŠ a probíhala distanční výuka.

12. dubna 2021 na ZUŠ započala individuální prezenční výuka a rovněž byly umožněny individuální konzultace (jeden žák a jeden učitel). Od tohoto data byla ZUŠ uložena povinnost testování svých zaměstnanců, a to jedenkrát týdně pouze při osobní přítomnosti ve škole, a to zejména z důvodu individuální prezenční výuky nebo individuálních konzultací. Další možností bylo, že se zaměstnanci prokážou laboratorně potvrzeným proděláním onemocnění COVID-19, od jehož oficiálního prokázání neuplynula doba stanovená Ministerstvem zdravotnictví (tehdy nesměla přesáhnout více jak 90 dní), nebo vystaveným certifikátem Ministerstva zdravotnictví ČR o provedeném očkování proti COVID-19, taktéž dle stanovených požadavků. Poslední alternativou bylo, že zaměstnanec doloží z jiné školy či školského zařízení potvrzení o negativním výsledku svého testu, který ale nesměl být starší než 48 hodin. V Manuálu COVID-19 testování ve školách z dubna 2021 je uvedeno, že se testování netýká prezenčně vzdělávaných žáků⁹⁹, kteří navštěvují školu nebo školské zařízení skrze individuální konzultace nebo individuální prezenční výuku. Od 19. dubna 2021 byla také umožněna výuka zpěvu na ZUŠ v rámci individuálních konzultací nebo prezenční výuky ve formátu jeden učitel, jeden žák.

Od 4. května 2021 byla umožněna osobní přítomnost na výuce či konzultaci tří žákům v jedné skupině ve vnitřních prostorách, ve venkovních pak 20 žákům, a to v Karlovarském, Královéhradeckém, Libereckém, Pardubickém, Plzeňském, Středočeském kraji a hlavním městě Praze. Stejně podmínky od 10. května 2021, s menší změnou počtu 30 osob venku a nevyžadování doložení negativního testu dětí do šesti let, začaly platit

⁹⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Ocenění a účtování respirátorů pro pedagogické pracovníky a nepedagogické zaměstnance – únor 2021* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2021/03/msmt-oceneni-uctovani-respiratoru-pro.html>.

⁹⁹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Manuál COVID-19. Testování ve školách. Duben 2021* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.edu.cz/files/manual-testovani-06-04-2021.pdf>.

ve všech krajích až na Vysočinu, Jihočeský a Zlínský kraj. Podmínkami pro účast na výuce bylo: absolvování nejdéle před sedmi dny negativního RT-PCR testu na přítomnost viru SARS-CoV-2 nebo absolvování nejdéle před 72 hodinami POC testu s negativním výsledkem nebo vystavení certifikátu Ministerstva zdravotnictví ČR o provedeném očkování proti onemocnění COVID-19. Další alternativou bylo potvrzené prodělání onemocnění COVID-19 od něhož neuplynulo více než 90 dní, či doložení čestného prohlášení zákonného zástupce, že ve škole nebo školském zařízení absolvoval nejdéle před 72 hodinami negativní test na přítomnost viru SARS-CoV-2. Žák mohl také podstoupit preventivní antigenní test. ZUŠ však neměla povinnost provádět testování svých žáků. Od 24. května 2021 byla umožněna skupinová výuka pro žáky v maximálním počtu deseti žáků ve vnitřním prostoru. Tito žáci neměli povinnost dokládat testování. Skupinové vyučování ve vyšším počtu žáků než deset bylo otevřeno pro děti splňující podmínky vyjmenované výše. Příjímací zkoušky byly bez omezení a nebylo nutné dokládat výsledek negativního testu na SARS-CoV-2. V budově ZUŠ bylo nutné nosit zdravotnickou roušku (žáci do 15 let) nebo respirátor (žáci nad 15 let). Od 24. května 2021 bylo také ustanoveno, že zaměstnanci, žáci a studenti nemusí podstupovat testování, pokud prodělali onemocnění COVID-19, a to do 180 dní od pozitivního testu.

Od 1. června 2021 byl navýšen počet žáků ve výuce ve vnitřních prostorech na 30 v oborech, ve kterých je zpěv hlavní součástí rámcového vzdělávání, studijního zaměření nebo součástí některých oborů ZUŠ. S výjimkou zmíněného zpěvu bylo prezenční vzdělávání na ZUŠ obnoveno v plném rozsahu. Pokud jde o pravidelné aktivity neměnného kolektivu, tak od 8. června 2021 se negativní test prokazuje pouze jedenkrát za sedm dní. Stále platilo, že pro skupinu do deseti osob nebyla stanovena povinnost doložit absolvování testování.

2.3 Metodická doporučení MŠMT

První Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem, které se věnovalo i ZUŠ, bylo vydáno MŠMT 23. září 2020.¹⁰⁰ V tomto doporučení bylo opět připomenuto, že vzdělávání distančním způsobem je pro žáky ZUŠ dobrovolné a byly popsány následující situace, které mohly nastat v oblastech úhrady školného a vzdělávání žáků. Žák

¹⁰⁰ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf.

nabídky distančního vzdělávání využije nebo jej omluví jeho zákonný zástupce. Žák je v tomto případě i nadále žákem ZUŠ a platí školné, které se nevrací. Další možností je, že zákonný zástupce nereaguje, žák je však stále žákem ZUŠ a i školné musí nadále hradit, také se nevrací. Poslední možností je, že je žák zákonným zástupcem odhlášen a od září může být opět přijat ke studiu. Žák přestává být žákem školy ode dne uvedeného v písemném oznámení o ukončení vzdělávání nebo dnem doručení. Pokud je ukončeno studium ze závažných důvodů, lze poměrnou část školného za vzdělávání vrátit.

Další část doporučení se věnovala způsobům hodnocení žáků, kde byl kladen důraz na individualitu, sebehodnocení, pozitivní přístup a zohlednění prostředí, ve kterém dítě studuje. Šlo o uvědomění si závažnosti situace a nelpění při vzdělávání na výkonech a naplňování ŠVP, ale zaměření se na rozvíjení uměleckého cítění a podporování radosti z uměleckého prožívání a vnímání. Učitelé byli vyzváni k maximální pomoci, povzbuzení při domácím samostudiu a pozitivní motivaci žáků k odpovědnosti za vzdělávání. ZUŠ byly upozorněny, že by svými požadavky neměly zatěžovat již tak náročnou celkovou situaci ve školském sektoru a naopak by měly působit podpůrně a snažit se přizpůsobit režimu rodiny žáka. Dále byly v doporučení uvedeny příklady distančních aktivit pro žáky ZUŠ v jednotlivých oborech.

Pro hudební obor to bylo například nastavení přímého vyučování skrze komunikační platformu, poskytování konzultací, jak žáci zvládají a postupují ve studiu zadaných skladeb a zasílání zvukových doprovodů či nahrávek jak ze strany učitele k žákovi, tak také naopak, aby mohl učitel reflektovat situaci a navrhnout další postup.

Výtvarnému oboru bylo navrženo zadávání úkolů a individuální zpětná vazba k výtvarům žáků, zprostředkování inspirativních webových stránek a odkazů týkajících se výtvarného umění, architektury, designu nebo historie. Dále také vytváření děl pomocí přírodních materiálů nebo vedení k experimentování v tvorbě.

Tanečnímu oboru bylo doporučeno například zasílání pohybových cvičení, vytváření vlastních choreografií na určenou skladbu, stejně jako improvizací na vybranou hudbu. Jako u dvou výše zmíněných oborů byla také doporučována individuální zpětná vazba.

Ve vztahu k literárně-dramatickému oboru se doporučení týkalo zasílání zadaných hlasových cvičení, interpretací textu, výběrů předloh pro individuální tvorbu, improvizaci

a podobně. Pedagogové byli motivováni k povzbuzování žáků k výběru hudby, světla, scén, vytváření vlastních kostýmů, masek nebo zasílání filmů, který měli žáci následně kriticky zhodnotit. To vše prostřednictvím zvolené komunikační platformy sdílet a být v kontaktu.

9. dubna 2021 bylo MŠMT vydáno další metodické doporučení určené pouze pro ZUŠ s názvem *Návrat žáků ZUŠ*.¹⁰¹ Tento dokument má 17 stránek a obsahuje informace, jak se připravit na návrat žáků do škol, jak má komunikovat vedení školy před zahájením prezenční výuky se zaměstnanci, jak učitelé s žáky i rodiči, jak pracovat s žáky ve škole, jaké rozpoznat varovné signály u dětí, jak pracovat s žáky, kteří se do distančního vzdělávání nezapojovali, jak dát dětem prostor a nepřetěžovat je. Další část doporučení se týká úprav vzdělávacího obsahu, vyhodnocení, do jaké míry byly naplněny cíle ŠVP během distančního vzdělávání, reflexe distanční výuky, možnost upravení rozvrhu tak, aby pedagog dostudoval s žákem nedostatky v dovednostech a znalostech způsobené distančním vzděláváním. Velký důraz je pak kladen na přizpůsobení se individuálním potřebám žáků. Závěr je věnován průběžnému a závěrečnému hodnocení, kdy je možné využít klasifikace, slovního hodnocení nebo kombinaci obou uvedených.

2.3.1 Formy vzdělávání distančním způsobem

Distanční vzdělávání může probíhat online nebo offline formou. Pedagog by měl přizpůsobit výuku vždy dle specifických potřeb žáků, ale také technickým možnostem školy, potažmo sebe samého. O konkrétních podmínkách organizace výuky rozhoduje ředitel školy. Online výuka probíhá skrze internetové připojení a zpravidla je pedagog a žák, případně skupina žáků, propojen přes digitální technologie. Pozitivní stránkou této výuky je, že ač v omezené míře, ale alespoň nějakým způsobem probíhá přímá interakce učitele a žáka či žáků. Výuka může probíhat synchronně, to znamená výuka ve stejný čas na stanoveném virtuálním místě. Asynchronní výuka je realizovaná tak, že pedagog například zadá úkol, zašle video nahrávku nebo popis činnosti a žáci na daném úkolu pracují, dle vlastního tempa a rozvrhu (například jeden týden) a poté proběhne kontrola, dle volby učitele. Offline výuka může probíhat písemně, telefonicky nebo v určitých případech i osobně. Tuto formu je vhodné využívat například v situacích, kdy dítě nemá

¹⁰¹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Návrat žáků ZUŠ. Metodické doporučení (pedagogická část)* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.edu.cz/files/manual-navrat-zaku-do-zus.pdf>.

dostatečné technické zázemí a nemůže se účastnit online výuky. Další možností jsou konzultace, jejímž hlavním cílem je, aby byli zapojeni všichni žáci a každý pracoval dle svých možností, schopností a podmínek.¹⁰²

2.3.2 Hodnocení distančního vzdělávání a autoevaluace

Pro ZUŠ nebyl vytvořen žádný speciální autoevaluační manuál. Česká školní inspekce vytvořila během období od března 2019 do června 2021 v této věci několik tematických zpráv. ZUŠ se týká již výše zmíněné šetření vydané 8. června 2021.¹⁰³ Česká školní inspekce provedla šetření na téměř všech ZUŠ. Hlavním cílem bylo získat zpětnou vazbu k průběhu distančního vzdělávání na ZUŠ během školních roků 2019/2020 a 2020/2021. Zkoumána byla účast žáků ve výuce, jakým způsobem byla výuka realizována, jaké digitální technologie a aktivity pedagogové nejvíce využívali. Samozřejmě bylo zjišťování zaměřeno i na dopady distanční výuky z dlouhodobého hlediska, ze kterého například vyplynulo, že pro vedení ZUŠ, ve 45 % případů, bylo distanční vzdělávání zdrojem cenných zkušeností a v budoucnu se chtějí zaměřit na aplikování některých těchto zkušeností do strategie školy.¹⁰⁴

2.3.3 Naplňování RVP a ŠVP

Situace během pandemie COVID-19 byla pro všechny zúčastněné strany velmi specifická a náročná. Někteří žáci distanční vzdělávání snášeli lépe, jiní hůře. Hlavním cílem nebylo splnit veškeré požadavky stanovené ŠVP, ale být s žáky v kontaktu a snažit se jim předat radost s uměleckého vzdělávání, proto bylo také v metodickém doporučení Návrat žáků ZUŠ¹⁰⁵ doporučeno, pokud nebylo možné ve školním roce 2020/2021 možné realizovat náplň ŠVP v souladu s RVP, přesunout dané výstupy a obsah vzdělávání do následujícího ročníku. Není nutné měnit ŠVP, stačí nutné změny evidovat a následně aplikovat ve chvíli, kdy to bude možné. V jakém rozsahu a formátu tyto změny budou

¹⁰² Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf

¹⁰³ Česká školní inspekce. *Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distanzni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Návrat žáků ZUŠ. Metodické doporučení (pedagogická část)* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.edu.cz/files/manual-navrat-zaku-do-zus.pdf>.

evidovány, rozhodne ředitel školy. O případných úpravách je nutné informovat zákonné zástupce i žáky.

2.3.4 Materiální, technické a softwarové vybavení

Školy byly postaveny před situací, ve které musely řešit, jakým způsobem budou distanční vzdělávání realizovat. Mezi základní doporučení¹⁰⁶ patřilo, že by měl mít pedagog k dispozici počítač, notebook, tablet, dále mikrofon, webkameru, sluchátka nebo reproduktor. Oproti ZŠ, kterým byly za účelem naplnění tohoto doporučení přiděleny finanční prostředky, ZUŠ musely hradit vše ze svých vlastních zdrojů. Nutností pak bylo také zajištění platformy, přes kterou bude výuka probíhat. *„Cílem jednotné komunikace je nastavit na škole takové prostředí a vnitřní kulturu, ve které stačí účastníkům ke komunikaci jeden, případně velmi omezené množství softwarových nástrojů, pomocí nichž mohou se školou komunikovat a spolupracovat na zadaných úkolech.“*¹⁰⁷

Ze zprávy České školní inspekce¹⁰⁸ vyplývá, že pedagogové upřednostňovali k výuce aplikace jako je například WhatsApp, Skype nebo Messenger. Asi 70 % ZUŠ vyučovalo pomocí videokonferenčních systémů, které se využívaly při distanční výuce na základní nebo střední škole. Jedná se například o Microsoft Teams, Google Meet nebo Zoom. Pouze 7 % ZUŠ realizovalo distanční vzdělávání (zadávání úkolů) především přes elektronickou komunikaci, například email.

2.4 Neformální sdílení nápadů a zkušeností během distančního vzdělávání

Distanční výuka zasáhla najednou a plošně takřka všechny aktivní pedagogy. Z důvodu mimořádné situace celosvětové pandemie a stavovské solidarity se vytvořilo mnoho skupin, v rámci kterých učitelé začali sdílet rady a zkušenosti do výuky, probíhaly v nich bohaté diskuze o tom, co a jak funguje nebo naopak čemu se vyvarovat.

¹⁰⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Česká školní inspekce. *Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distanzni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

AZUŠ ČR vydala dne 16. března 2020 Zásobník distančních aktivit a zdrojů pro žáky ZUŠ¹⁰⁹, ve kterém jsou uvedené nápady, náměty, konkrétní odkazy pro hudební, literárně-dramatický, taneční i výtvarný obor.

Na Facebooku vznikaly mnohé podpůrné skupiny, jako je například ZUŠ inspirace nejen učitelům¹¹⁰, ZUŠ distanční vzdělávání¹¹¹ nebo Učím na ZUŠ¹¹². Dále přidávala své tipy na výtvarné tvoření pro děti například Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně¹¹³, Muzeum umění Olomouc¹¹⁴ nebo Moravská galerie v Brně¹¹⁵. V neposlední řadě se zapojila také divadla pro děti například Divadlo pohádek¹¹⁶, Hurvínek v přírodě¹¹⁷, na jehož webových stránkách byly dokonce dostupné i pracovní listy pro děti, i například Televize Minor, která zpřístupnila filmy o výtvarných stylech, často tvořených ve spolupráci s Filmovou akademií múzických umění atd.¹¹⁸.

¹⁰⁹ Asociace základních uměleckých škol ČR. *Zásobník distančních aktivit a zdrojů pro žáky ZUŠ* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: [Zásobník distančních aktivit – ZUŠ \(asociacezus.cz\)](https://zasobnik.asociacezus.cz/).

¹¹⁰ *ZUŠ inspirace nejen učitelům* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/266272741035915/>.

¹¹¹ *ZUŠ distanční vzdělávání* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/1097863907216418/>.

¹¹² *Učím na ZUŠ* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/597452513724039/>.

¹¹³ Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně. *Galerie pro děti ONLINE* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.galeriezl.cz/cs/o-nas/galerie-online/galerie-pro-deti/>.

¹¹⁴ Muzeum umění Olomouc. *Muzeum umění online aneb umění z pohodlí domova* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.galeriezl.cz/cs/o-nas/galerie-online/galerie-pro-deti/>.

¹¹⁵ Moravská galerie v Brně. *Pro volné chvíle* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/vzdelavani/mg-pro-deti/pro-volne-chvilky.aspx>.

¹¹⁶ *Divadlo pohádek* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/DivadlopohadekCzPraha>.

¹¹⁷ *Hurvínek v přírodě* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://hurvinekvprirode.cz/>.

¹¹⁸ *Televize Minor* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://tvminor.uscreen.io/>.

3 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA ROŽNOV POD RADHOŠTĚM

Tento oddíl je posledním v teoretické části práce a zaměřuje se na stručnou prezentaci ZUŠ RpR, na které byl realizován průzkum k vytvoření případové studie. Oddíl je členěn na dvě kapitoly. První z nich představuje soubor základních informací o historii školy. Druhá kapitola se zaměřuje na charakteristiku ZUŠ RpR a obsahuje podkapitoly věnované hudebnímu, literárně-dramatickému, tanečnímu a výtvarnému oboru této ZUŠ.

3.1 Historie školy a budovy školy

ZUŠ RpR byla založena 1. listopadu roku 1945, a to s názvem Hudební škola v Rožnově pod Radhoštěm. Vznikla spojením Soukromé školy Květoslavy Seferowiczové a Soukromé školy Vladimíra Včelaříka. Vladimír Včelařík byl pak prvním ředitelem. Na počátku zde studovalo 131 žáků a vyučovalo sedm učitelů.¹¹⁹ Poprvé byl název změněn roku 1958, a to na Základní hudební škola. V roce 1960 byla škola přejmenována podruhé, tentokrát na Lidovou školu umění. V roce 1963 vznikla nová pobočka Lidové školy umění v Zubří.¹²⁰ Výuka výtvarného oboru započala až roku 1965. Po dalších sedmi letech dosáhl počet žáků 500, vyučovalo je 18 pedagogů. Zahájení výuky literárně-dramatického oboru se datuje do roku 1987. Současný název ZUŠ RpR byl zaveden roku 1990. Ve stejném roce také započala výuka v tanečním oboru.

V průběhu let se měnily budovy, ve kterých probíhala výuka. V šedesátých letech se jednalo o budovu lékárny, v osmdesátých letech škola získala budovu zvanou Štefánium. Výuka probíhající v bývalé budově lékárny pak byla roku 1992 přemístěna do nové hlavní budovy na Pionýrské 20, kde škola sídlí dodnes. Tento rok zajišťovala ZUŠ RpR výuku pro více než tisíc žáků, které vyučovalo celkem 42 pedagogů. Pobočka na Horní Bečvě byla otevřena roku 1995, stejně jako na Hutisku-Solanci a ve Valašské Bystřici. Od roku 1995 do roku 1997 fungovala pobočka ve Stříteži nad Bečvou a v letech 1995 až 1996 v

¹¹⁹ Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm. *Školní vzdělávací program* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.zusroznov.cz/svp.html>.

¹²⁰ PETRUŽELOVÁ, Eva. *Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm*. Brno, 2020. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy, s. 15.

Prostřední Bečvě. Na tuto pobočku následující školní rok 1996/1997 navázala nová pobočka v Dolní Bečvě.¹²¹ Nejvíce žáků, v počtu 1296, navštěvovalo ZUŠ RpR roku 1995.¹²² Tehdy byli tito žáci vyučováni 49 učiteli. Po celkové rekonstrukci hlavní budovy v roce 2001 byla výuka ze Štefania přemístěna do nových prostor, které vznikly díky půdní vestavbě a budova Štefania byla vrácena městu Rožnov pod Radhoštěm.

3.2 Charakteristika školy

ZUŠ RpR nabízí vzdělávání v oboru hudebním, literárně-dramatickém, výtvarném a tanečním. Zřizovatelem je Zlínský kraj, současným ředitelem Bc. Petr Hofman, statutárním zástupcem ředitele Mgr. Jiří Valchář a pedagogickým zástupcem ředitele Mgr. Jan Chytil. Na škole působí 49 pedagogů, plus výše zmínění členové vedení školy, kteří se na výuce také podílejí. Pedagogický sbor tvoří kvalifikovaní a zkušení učitelé. Celková kapacita školy je 1270 žáků.¹²³ Ve školním roce 2020/2021, zde studuje 1124 žáků. Dívek je 796, chlapců 328. Hlavní budova se nachází v Rožnově pod Radhoštěm, na ulici Pionýrská 20.

Cílem školy je zabezpečit co největší rozsah uměleckého vzdělávání, proto má ZUŠ RpR pět poboček: Dolní Bečva (44 žáků), Horní Bečva (57 žáků), Hutisko-Solanec (21 žáků), Valašská Bystřice (58 žáků) a Zubří (80 žáků). Mezi základní principy školy patří multižánrovost, výchova kulturně vzdělaných jedinců, respektování individuální potřeb žáků, příjemné prostředí mezi žáky či žákem a pedagogem, spolupráce školy a rodičů a v neposlední řadě podpora kolektivní výuky v hudebním oboru. Rada školy zde není zřízena. ZUŠ spolupracuje se Sdružením přátel ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm, s mateřskými, základními a středními školami ve svém okolí. Také spolupracovala se ZUŠ z Považské Bystrice.

Žáci se na ZUŠ RpR mohou umělecky vzdělávat již od útlého věku pěti let v přípravném studiu, sedmiletým studiem I. stupně (od sedmi let) a následně čtyřletým II. stupněm (od čtrnácti let). Pokud například začne studovat žák ve věku, který by patřil

¹²¹ PETRUŽELOVÁ, Eva. *Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm*. Brno, 2020. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy, s. 46.

¹²² Tamtéž, s. 34.

¹²³ Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm. *Výroční zpráva 2019 – 2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: http://www.zuska.webstyl.cz/images/other/9_vyrocnizprava-2019-2020.pdf.

do II. stupně, je zařazen do přípravného II. stupně, poté pokračuje ve studiu II. stupně. Realizováno je zde také studium pro dospělé, které trvá maximálně čtyři roky. Všechny obory připravují studenty, kteří chtějí pokračovat v dalším uměleckém vzdělávání na středních, vyšších odborných nebo vysokých školách, k přijímacím zkouškám. Na škole mají velkou tradici také soubory Beskydský orchestr, klarinetový soubor, klarinetové duo, klarinetové kvarteto, Cimbálové muziky Kosárek, Valaška a Maryjánek, flétnový soubor, Soubor Historia Viva, Akordeonový kvartet Čtyřlístek, Akordeonový orchestr Bellowsband, Sbor ZUŠ RpR, Sbor Valašská Bystřice, Zajíc orchestra nebo Nahé divadlo.¹²⁴ Mimo školní koncerty a besídky organizované jednotlivými pedagogy škola každoročně organizuje například Adventní koncerty, na jaře a na podzim Koncerty pro školy, vystoupení tanečního oboru, literárně-dramatického oboru, vernisáže, žákovské koncerty, kterých je zpravidla během školního roku šest, dále Absolventské koncerty, Koncerty vítězů žáků, kteří se umístili na soutěžích organizovaných MŠMT, a celostátní akci ZUŠ Open.

3.2.1 Hudební obor

Hudební obor zajišťuje umělecké vzdělávání v oblasti hry na hudební nástroje, zpěvu nebo hudební teorie, a to pro největší část žáků z celé ZUŠ RpR. Umělecké vzdělávání je podporováno již od útlého věku pěti let, a to formou, kdy žák od začátku školního roku, případně pololetí nastoupí do výuky hry na vybraný hudební nástroj nebo po celý rok navštěvuje, ve věku pěti let, Hudební školičku. Ke studiu je však možné přijmout i žáky bez předchozího přípravného studia, a to na základě vykonané talentové zkoušky. V hudební oboru se ve školním roce 2020/2021 vzdělává 754 dětí, z toho 485 dívek a 269 chlapců. Žáky vede 45 pedagogů. Přípravné studium I. stupně navštěvuje 49 žáků, přípravné studium II. stupně pět žáků, studium pro dospělé osm žáků. V hudebním oboru se vyučuje hra na klavír, varhany, klávesy, housle, violu, violoncello, kontrabas, zobcovou a příčnou flétnu, klarinet, saxofon, hoboje, fagot, trubku, lesní roh, pozoun, baryton, tubu, kytaru, elektrickou kytaru, basovou kytaru, bicí nástroje, akordeon a cimbál. Nechybí ani výuka sólového a sborového zpěvu.¹²⁵ Učební plán hudebního oboru se skládá z hlavního studijního zaměření a hudební nauky, která je povinným předmětem po dobu

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž.

pěti let. Od čtvrtého ročníku přibývají povinně volitelné předměty, mezi které například patří komorní hra, souborová hra, orchestrální hra nebo sborový zpěv.

3.2.2 Literárně-dramatický obor

*„V literárně-dramatickém oboru se žáci učí rozvíjet tvořivost a k jejímu vyjádření používat kultivovaně své tělo i hlas.“*¹²⁶ Žáci pracují jak samostatně, tak ve skupině, kde se učí spolupráci, toleranci, empatii, asertivitě, zpětné vazbě a rozvoji kritického myšlení. Pedagogové vedou své studenty k veřejnému vystupování, a to skrze práci s přednesem, kdy jsou součástí tvorby a hry divadelního představení nebo pracují v roli například moderátorů koncertů. V neposlední řadě žáci vytváří vlastní literární tvorbu. Ve školním roce 2020/2021 v tomto oboru studuje 63 dětí, z toho 52 dívek a 11 chlapců. Vedou je dva pedagogové. Přípravné studium I. stupně v letošním školním roce nenavštěvuje nikdo, stejně jako přípravné studium II. stupně. Dospělí studenti jsou zde dva. Vybraní žáci mají možnost spolupracovat s Nahým divadlem.¹²⁷ V přípravném studiu I. stupně se vyučuje předmět Přípravná dramatická výchova a je určen pěti až šestiletým dětem. V přípravném studiu II. stupně jsou žáci vzděláváni v předmětech Práce v divadelním souboru a Interpretace textu. V průběhu studia I. a II. stupně žáci absolvují předměty Dramatická průprava, Pohybová průprava, Dramatická tvorba, Interpretace textu a Práce v divadelním souboru.

3.2.3 Taneční obor

Taneční obor je nejmladším oborem ZUŠ RpR. Hlavním cílem je vést žáky k celkovému rozvoji osobnosti, ke zdokonalení v pohybu, k aktivní, tvořivé a empatické osobnosti. Jedinec by měl rozumět tanečnímu umění, mít přehled o jeho formách a žánrech. *„Tanečník se seznamuje se stavbou a strukturou těla, učí se ho používat na základě správných principů různých stylů tance, má možnost naučit se orientovat v různých oblastech spojených s tanečním projevem, je veden k lásce kulturního dědictví národa, snažíme se o jeho celkovou spokojenost, jak vnější, tak vnitřní.“*¹²⁸ Během školního roku 2020/2021 navštěvuje taneční obor 104 žáků, z toho 103 dívek a jeden chlapec. Tento obor

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ Nahé divadlo. *O divadle* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://nahedivadlo.cz/>.

¹²⁸ Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm. *Výroční zpráva 2019 – 2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: http://www.zuska.webstyl.cz/images/other/9_vyrocní-zpráva-2019-2020.pdf.

je veden dvěma pedagogy. Přípravné studium I. stupně navštěvuje devět dětí, přípravné studium II. stupně nikdo, stejně jako studium pro dospělé. Přípravné studium I. stupně je věnováno pětiletým dětem, které rozvíjí svůj hudební a pohybový projev v předmětu Hudebně-pohybová výchova, a šestiletým dětem, pro které je určen navazující předmět Přípravná taneční výchova. Během studia na I. i II. stupni žák studuje předměty Taneční příprava, Základy tanečních technik, Různé taneční techniky a Taneční praxe.

3.2.4 Výtvarný obor

Výtvarný obor se snaží žáky směřovat k rozvíjení jejich schopností a dovedností. Učitelé vedou děti k samostatnosti a řemeslným dovednostem. Učí žáky vnímat svět kolem sebe a pomocí výtvarných prostředků na něj reagovat. Žáci jsou také seznamováni s českým, evropským, ale i světovým uměním. Učí se kriticky zhodnotit umělecké dílo a napříč celým výtvarným oborem pracují s přírodními. Do výtvarného oboru ve školním roce 2020/2021 dochází 181 dětí (z toho 141 dívek a 40 chlapců). Tento obor vyučují tři pedagogové. Přípravné studium I. stupně studuje 13 dětí, přípravné studium II. stupně tři děti a do studia pro dospělé dochází dva studenti. Obor má dvě studijní zaměření: výtvarný obor a keramiku.¹²⁹ V přípravném studiu výtvarného oboru je vyučován předmět Výtvarné vyjadřování, ve kterém se děti například seznamují s výtvarnými pomůckami, technikami, vytváří si pozitivní vztah k umění, komunikují, učí se soustředit, kreslí, malují, modelují a výtvarně zpracovávají své představy. V I. i II. stupni se ve výtvarném oboru vyučují předměty Plošná tvorba a Prostorová tvorba. V keramice se na I. i II. stupni žáci vzdělávají v předmětech Keramika a Plošná tvorba. Cílem oboru keramika je zvládnutí celého procesu vzniku keramického výrobku, a to od jednoduchých úkonů až ke složitým individuálním realizacím. Součástí obou zaměření oboru je samozřejmě také studium dějin umění, od pravěku až po současnost.

¹²⁹ Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm. *Školní vzdělávací program* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.zusroznov.cz/svp.html>.

4 SPECIFIKA A PROBLÉMY DISTANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ NA ZUŠ BĚHEM PANDEMIE COVID-19

Praktická část diplomové práce je věnována kvalitativní, nestandardizované případové studii zaměřené na zjištění specifik a problémů distančního vzdělávání na vybrané ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm. Oddíl je členěn na šest kapitol, ve kterých jsou prezentovány veškeré nástroje a metody, které byly v případové studii využity. První kapitola seznamuje čtenáře s celkovou metodikou této práce. Druhá až pátá kapitola je věnována konkrétním použitým metodám. Každá kapitola má totožné podkapitoly, ve kterých jsou teoreticky vymezeny a popsány jednotlivé výzkumné metody, interpretovány výsledky a vytvořeny dílčí závěry. Poslední šestá kapitola obsahuje konfrontaci veškerých získaných dat.

4.1 Metodika případové studie

Jedná se o případovou studii zaměřenou na konkrétní ZUŠ, a to ZUŠ RpR. Výzkumná část práce se zabývá vyhodnocením pohledů 4 přímo zapojených skupin aktérů na distanční vzdělávání na ZUŠ RpR během pandemie COVID-19. Jde o pohled vedení školy, učitelů, rodičů žáků vzdělávajících se na ZUŠ RpR a samotných žáků. Tyto skupiny jsou navzájem úzce spjaté, ale jejich role se ve vzdělávacím procesu liší.

Na počátku byl autorkou práce osloven statutární zástupce ZUŠ RpR pan Mgr. Jiří Valchář¹³⁰, jenž byl seznámen s celkovým záměrem diplomové práce. Ten záměr ihned projednal s ostatními členy vedení ZUŠ RpR a následně proběhl telefonický rozhovor s ředitelem školy Bc. Petrem Hofmanem s cílem konkretizovat obsah spolupráce nezbytné pro realizaci případové studie.

Do případové studie bylo zapojeno vedení školy složené ze 3 osob: ředitele školy, statutárního a pedagogického zástupce (dále jen vedení školy). Z řad učitelů se zapojilo 20 pedagogů ve věku od 22 do 71 let z celkového počtu 49 pedagogů působících na ZUŠ

¹³⁰ Mgr. Jiří Valchář byl od roku 2010 do roku 2015 studentem Ostravské univerzity, Pedagogické fakulty, Katedry hudební výchovy. Vystudoval Učitelství hudební výchovy pro střední školy a Učitelství sbormistrovství pro střední školy a základní umělecké školy. Autorka práce se na Mgr. Jiřího Valcháře obrátila jako na úspěšného absolventa, kterému je Katedra hudební výchovy velmi blízká.

RpR. Dále se podařilo získat data od 163 ze 775 rodičů a nakonec od 60 samotných žáků 2. stupně ZŠ z 393 oslovených.

Z důvodu komplexního uchopení průzkumu a porozumění problematice distančního vzdělávání na ZUŠ RpR během pandemie COVID-19 byly využity dvě metody. S vedením školy byl proveden strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Stejně tak měl proběhnout strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami i s učiteli ZUŠ RpR. Bohužel z důvodu omezujících vládních opatření a velké zaneprázdněnosti pedagogů v době distančního vzdělávání byl proveden pouze jeden rozhovor a jedno nahrání odpovědí skrze aplikaci WhatsApp. Ostatní pedagogové, kteří se zapojili, využili možnosti odpovědět na otázky skrze online platformu pro tvorbu dotazníků Survio.¹³¹ Nejednalo se však o dotazníkové šetření, ale pedagogové odpovídali na otevřené otázky připravené pro strukturovaný rozhovor. Tato online platforma dále sloužila i pro účely dotazníkového šetření pro rodiče žáků ZUŠ RpR a poslední dotazník byl určen žákům 2. stupně ZŠ studujícím na ZUŠ RpR.

Všechny zapojené osoby byly informovány o tom, že veškeré jejich osobní údaje a poskytnuté informace budou zpracovány pouze pro účely vypracování diplomové práce „*Specifika a problémy distančního vzdělávání na ZUŠ během pandemie COVID-19*“ Bc. Mariany Zetkové, že se získanými záznamy bude nakládáno pouze po dobu nezbytně nutnou a že po dokončení práce budou všechny osobní údaje, záznamy a informace anonymizovány. Zjištěná data jsou nyní v autorčině vlastnictví a nejsou veřejná.

Po vytvoření otázek pro vedení školy proběhl výběr vhodného způsobu pro provedení rozhovoru. Byla nabídnuta možnost osobního setkání, videokonferenčního hovoru nebo telefonního hovoru. Všichni 3 členové vedení školy se rozhodli pro telefonní hovor a čas byl stanoven dle možností každého z nich. S každým ze členů vedení byl veden individuální rozhovor. První rozhovor se konal se statutárním zástupcem, proběhl dle domluvy 8. března 2021 v 16:00 a ukončen byl v 16:58 minut. Druhý rozhovor se uskutečnil s ředitelem školy, a to 9. března 2021 od 11:00 do 12:19 minut. Poslední rozhovor byl veden s pedagogickým zástupcem dne 11. března 2021 od 8:15 a skončil v 9:09 minut.

¹³¹ Survio [online]. [cit. 2021-06-19]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>.

Jak jsem již výše zmínila, s pedagogy ZUŠ RpR měl taktéž proběhnout rozhovor, nakonec však nebyl z uvedených objektivních důvodů uskutečněn. Na základě právních předpisů o ochraně osobních údajů nebylo možné od ZUŠ RpR přímo získat kontaktní údaje jednotlivých pedagogů, proto byla vytvořena krátká motivační zpráva, zprostředkovaná učitelům vedením školy. V této zprávě zaslané 10. března 2021 byly uvedeny základní informace o práci a zpracovatelce. Dále byl přiložen telefonní kontakt pro případný rozhovor, facebooková stránka, skrze kterou byla možnost navázání písemného kontaktu, či možnost nahrání a zaslání odpovědi pomocí vybrané aplikace a naposledy možnost odpovědět na otevřené otázky prostřednictvím online platformy Survio. První odpověď přišla 16. března 2021 a poslední 29. března 2021. Dne 17. března 2021 proběhlo zkontaktování s pedagožkou, která byla ochotna zaslat nahrané odpovědi na otázky přes aplikaci WhatsApp. Druhý den byly odpovědi nahrány a odeslány. 6. dubna byl domluven jediný telefonický rozhovor s jedním z pedagogů. Rozhovor proběhl 7. dubna 2021 a trval od 11:00 do 11:31 minut. Pedagogové byli prostřednictvím vedení školy vyzváni k zapojení se do případové studie celkem dvakrát.

Pro rodiče dětí vzdělávajících se na ZUŠ RpR byl vytvořen dotazník, taktéž přes platformu Survio. Dne 16. dubna 2021 autorka diplomové práce zaslala vedení školy e-mail s informacemi pro rodiče včetně motivačního slova. Vedení školy znovu z důvodu předpisů na ochranu osobních údajů fungovalo jako prostředník mezi zpracovatelkou a rodiči. Rodiče měli možnost dotazník vyplnit od 19. dubna 2021 do 19. května 2021. První odpověď přišla 19. dubna 2021 a poslední 17. května 2021. Vedení školy rodiče s prosbou o vyplnění dotazníku informovalo třemi kanály, a to pomocí e-mailu, webových a facebookových stránek ZUŠ RpR.

Poslední dotazník byl určen pouze žákům 2. stupně ZŠ, kteří studují na ZUŠ RpR, šlo znovu o dotazník vytvořený na platformě Survio. Dotazník byl zaměřen pouze na žáky 2. stupně ZŠ z důvodu studijního zaměření autorky diplomové práce. Dne 10. června 2021, opět na základě předpisů na ochranu osobních údajů, byl zaslán e-mail vedení školy s informacemi pro rodiče, jejichž děti měly vyplňovat předmětný dotazník. Tuto informaci vedení školy předalo rodičům prostřednictvím e-mailu a webových stránek. Dotazník mohli žáci vyplnit do 30. června 2021. První odpověď byla zaznamenána 14. června 2021 a poslední 30. června 2021.

Zaznamenané odpovědi z rozhovorů a dotazníků byly zpracovány, rozřazeny a vyhodnoceny. Na základě zjištěných informací pak autorka práce konstruovala dílčí závěry v rámci vybraných skupin klíčových aktérů. Vzájemným porovnáním, uvedením do souvislostí a vyhodnocením těchto dílčích závěrů pak byly konstituovány závěrečné teze této práce.

Všechny skupiny respondentů byly po dokončení práce seznámeny s výsledky. Vedení školy obdrželo jeden výtisk diplomové práce a elektronickou verzi práce. Pedagogům, rodičům a žákům byl skrze vedení školy zaslán odkaz na elektronickou verzi diplomové práce. Vedení ZUŠ RpR mělo možnost připojit ke zprávě pro rodiče své vyjádření ke zkoumané problematice.

4.2 Strukturovaný rozhovor s vedením ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Cílem strukturovaného rozhovoru s vedením školy, složeným z ředitele školy, pedagogického a statutárního zástupce, bylo zjistit, jaké další výzvy a specifika přineslo distanční vzdělávání vedení ZUŠ RpR co do řízení školy, práce s pedagogy a jednání s rodiči. Zda již dříve měli zkušenosti s distančním vzděláváním, zda měli podporu ze strany MŠMT, případně svého zřizovatele. Dále jak reagovali a postupovali při distančním vzdělávání, jak jej zvládali z hlediska svého postavení, zda a případně jak se měnil způsob organizace výuky v průběhu distančního vzdělávání od března 2020 do března 2021. V neposlední řadě se rozhovor zabýval organizací práce pedagogů a samotné výuky, i komunikací s rodiči a žáky. Závěr rozhovoru směřoval na vyhodnocení a rekapitulaci zkušeností s distančním vzděláváním.

4.2.1 Teoretické vymezení a popis výzkumné metody

Před samotným zahájením jednotlivých rozhovorů byl každý člen vedení ZUŠ RpR požádán o svolení s nahráváním rozhovoru, z důvodu kvalitnějšího, detailnějšího zpracování dat a plné soustředěnosti autorky na vedení rozhovoru. Zaznamenaný rozhovor je uchován pouze u autorky práce a slouží výhradně k vypracování diplomové práce. Nikdo z vedení školy neměl k této žádosti žádné připomínky. Otázky byly předem

připraveny a měly danou strukturu, nicméně v několika případech došlo k rozvedení odpovědí některého z členů vedení školy. Telefonické rozhovory byly vedeny autorkou diplomové práce a orientovaly se na popis osobní zkušenosti vedení školy s problematikou distančního vzdělávání na ZUŠ RpR. Rozhovor s ředitelem školy trval 79 minut, s pedagogickým zástupcem 54 minut, se statutárním zástupcem 58 minut.

Rozhovor je rozdělen na pět částí (Viz *Příloha č. 1: Otázky pro vedení ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm*). První částí jsou „*Identifikační otázky*“, kterých je šest a orientují se na zjištění funkce vykonávané ve vedení školy, věku, počtu let ve vedení ZUŠ, celkového počtu let pedagogické praxe na ZUŠ a oborového zaměření a vzdělání. Tato část je do práce zahrnuta z důvodu získání obecného vhledu do struktury vedení ZUŠ RpR.

Část „*Počátky distančního vzdělávání*“ se týká informací o zahájení distančního vzdělávání s cílem zjistit, jak bylo vedení školy informováno o přechodu z prezenční na distanční výuku, zda mělo představu, co je čeká, jestli se s distančním vzděláváním někdy členové vedení školy setkali, jak tuto situaci přijali, jak na ni byli připraveni. Dále také zda a případně kým byli informováni o zahájení distančního vzdělávání, jaké nařízení či doporučení škola obdržela a jak s nimi nakládala, jak probíhala komunikace s MŠMT, zda měli informace v dostatečném předstihu nebo jaké první kroky ZUŠ RpR činila při vyhlášení distančního vzdělávání. Tato část obsahuje sedm hlavních otázek.

Třetí část „*Organizace chodu školy během distančního vzdělávání*“ směřuje k zachycení informací, jak byla na ZUŠ RpR organizována distanční výuka, zda a případně jaké požadavky vedení školy kladlo na pedagogy, jak se postupovalo v jednotlivých oborech, zda existovaly možnosti proškolení se v programech souvisejících s distanční výukou, jaké měla škola technické a materiální zázemí, odkud převážně vyučovali pedagogové nebo jak na podzim 2020 byly zúročeny zkušenosti z jarní vlny epidemie.

V části „*Interakce a vztahy s rodiči a žáky během distančního vzdělávání*“ je zjišťováno, jak škola komunikovala s rodiči, jaké byly potřeby rodičů či žáků, zda se objevili žáci, kteří nekomunikují, a jak tuto situaci vedení ZUŠ RpR řeší. Dále jak učitelé vykazují průběh distančního vzdělávání, kde se rodiče či žáci mohou informovat o případných změnách v organizaci výuky a zda škola realizuje nějaké nadstandartní akce.

V neposlední řadě je zde zachycena také problematika školného a odhlašování žáků ze studia během pandemie COVID-19.

V poslední části „*Evaluace a výhledy distančního vzdělávání*“ je vedení školy dotazováno na to, zda a případně kým byl ZUŠ RpR nabídnut evaluační manuál distančního vzdělávání, jak a zda vůbec získávají zpětnou vazbu od učitelů, rodičů nebo žáků. Dále jestli se změnil jejich pohled na výuku umění, zda je něco, co by si chtěli z distančního vzdělávání ponechat, zda by chtěli udělat něco jinak a na co jsou naopak pyšní. Jaké vnímají největší problémy a specifika distančního vzdělávání, naopak jaká vidí jeho pozitiva a jak dlouho si myslí, že je taková výuka udržitelná, a jaké bude mít distanční vzdělávání pro ZUŠ RpR dopady.

4.2.2 Interpretace

Vedení školy tvoří tři muži ve věku od 32 do 52 let. Ředitel ZUŠ RpR vykonává svou funkci 25 let, pedagogickou praxi má v délce 30 let. Vedle vedení školy vyučuje v tanečním oboru, který rovněž vystudoval na konzervatoři. Pokračoval studiem na Univerzitě Karlově v Praze, kde získal bakalářský titul v oboru Školský management.

Statutární zástupce ZUŠ RpR ve funkci pracuje 6 let, stejně dlouhou má i pedagogickou praxi. Vyučuje hru na klavír, vystudoval na konzervatoři a následně navázal studiem na Ostravské univerzitě ve dvouoborovém studiu hudební výchova a sbormistrovství.

Pedagogický zástupce ZUŠ RpR má 5 letou zkušenost ve vedení ZUŠ, pedagogicky působí již 7 let. Působí ve výuce literárně-dramatického oboru a vystudoval Divadelní studia na Masarykově univerzitě v Brně.

První vzpomínky vedení školy na začátek epidemie COVID-19 jsou spojeny s koncem února 2020. V ZUŠ RpR následovaly od 2. března 2020 do 8. března 2020 jarní prázdniny. V pondělí 9. března 2020 se vyučovalo standardně, ale již následující den MŠMT vyhlásilo, že se od středy 10. března 2020 uzavřou všechny školy. MŠMT taxativně vyjmenovalo školy, kterých se toto opatření mělo týkat, ale ZUŠ ve výčtu uvedeny nebyly. Vedení ZUŠ RpR muselo řešit, jak s touto situací naložit. Bylo také

zahlceno telefonáty rodičů, kteří zjišťovali, zda bude výuka probíhat či nikoliv nebo jaký bude další postup. Vedení školy si samo muselo vyjasnit, jak se k této situaci postaví, protože byť škola nebyla formálně opatřením MŠMT uzavřena, pokračování v běžné výuce se v celospolečenském kontextu jevílo jako naprosto nesmyslné. Ředitel školy proto oslovil Zlínský kraj, coby zřizovatele školy, zda se informace týkající se uzavření škol týká i ZUŠ. Ani na kraji však neměli na tuto otázku jednoznačnou odpověď. Vedení školy proto vyhlásilo ředitelské volno od středy 11. března 2020 do pátku 13. března 2020. V mezidobí pak MŠMT aktualizovalo vyhlášku, nově zahrnující i uzavření ZUŠ, s platností od 13. března 2020. Vedení ZUŠ RpR bylo ve velké nejistotě, protože nikdo s takovou situací neměl zkušenosti a těžko se dalo předvídat, co se dále bude dít.

S realizací distančního vzdělávání se vedení školy dříve nesetkalo. Distanční vzdělávání, fungující na vysokých školách, kdy se studenti dostavovali do hodin například jednou za 14 dnů, vedení školy nepovažuje ani zdánlivě za podobné této specifické situaci spojené s epidemií COVID-19. Česká legislativa do této chvíle distanční vzdělávání v podobě, jak se během epidemie vyvinulo, neznala. Během tří dnů ředitelského volna bylo vedení školy i učitelé v pohotovosti a vytvořili si vlastní manuál distančního vzdělávání. V první řadě se vedení školy věnovalo komunikaci s rodiči, jak bude výuka fungovat, a paralelně s tímto řešilo pracovníprávní problémy spojené s nově nastalou situací. Například se vedení školy muselo zabývat otázkami spojenými s prací pedagogů z domova, a to jak v rámci pracovního poměru, tak i dohody o provedení práce, či dohody o provedení pracovní činnosti. Distanční vzdělávání totiž nemělo oporu v zákoně a učitelé tak neměli povoleno učit z domu. Toto se legislativně podařilo vyřešit až později během epidemie. Vedení školy také řešilo, jak za této situace hradit odvedenou práci, a to i ve vztahu k samotnému vedení školy. Velká pomoc z pohledu vedení školy přišla ze strany AZUŠ ČR, jenž okamžitě reagovala a zapojila se do řešení situace s Ministerstvem zdravotnictví a MŠMT. Na této platformě se diskutovalo i o otázkách, jakými byly prognózy zavírání ZUŠ a jak s výukou postupovat dál. AZUŠ ČR se snažila přimět MŠMT, aby vydalo alespoň nějaké nařízení nebo doporučení v této oblasti. AZUŠ ČR pak sama vypracovala manuál, jak vést výuku v jednotlivých oborech. Vedení ZUŠ RpR se snažilo komunikovat s MŠMT výhradně prostřednictvím AZUŠ ČR, a to z důvodu, aby s MŠMT jednal jeden zastřešující orgán a aby tak nedocházelo ke zmatkům, nedorozuměním a úplném zahlcení MŠMT.

Nařízení vlády byla vydávána ze dne na den, což bylo pro vedení ZUŠ RpR nejenom z organizačního hlediska velmi náročné. Neustále vyvstávalo mnoho otázek žádajících si rychlé řešení.

První dva dny ředitelského volna, 11. a 12. března 2020 věnovalo vedení školy snaze najít způsob, jak distanční výuku nastavit. Na mimořádné pedagogické radě v pátek 13. března 2020 pak vedení školy seznámilo učitele s vlastním manuálem distanční výuky, vycházejícím z klasického prezenčního vzdělávání. Řada prvků manuálu se doladila za přispění pedagogů přímo na této poradě. Manuál byl ještě ten den zveřejněn na webových i facebookových stránkách školy. Tento svůj a doslovně převzatý manuál pak vedení školy postupně nacházelo i u jiných ZUŠ.

V hudebním oboru měla být výuka realizována prostřednictvím programu Skype. U tanečního, výtvarného a literárně-dramatického oboru měla výuka probíhat skrze zadávání úkolů mailovou či jinou cestou, jejich následné odevzdávání a následné zpětné vazby k vypracovaným úkolům. Od pondělí 16. března 2020 učitelé ZUŠ RpR kontaktovali rodiče, obeznámovali je se situací a domlouvali se s nimi, jak bude dále výuka probíhat. Na ZUŠ RpR tedy prakticky ihned začalo distanční vzdělávání. To znamenalo nejen výběr vyhovující platformy, viz výše, ale i vytvoření nového rozvrhu, protože základní a střední školy organizovaly distanční výuku dle svých potřeb, což pro ZUŠ RpR znamenalo potřebu vlastní rozvrh upravit. Vedení školy nabádalo své učitele, aby vyšli rodičům a žákům maximálně vstříc. Vedení školy veškeré informace týkající se distančního vzdělávání sdílelo průběžně na webových a facebookových stránkách ZUŠ RpR.

ZUŠ RpR postupně dostávala od MŠMT informace, jak postupovat například při znovuotevření školy, či při hodnocení žáků. Jakmile se situace stabilizovala, byla ZUŠ RpR připravena. MŠMT na svých stránkách průběžně zveřejňovalo doporučené postupy, obsahující informace sesbírané z praxe. Jednalo se o závazná doporučení, jak se mají ZUŠ během epidemie zařídit. Šlo z pohledu vedení školy o pochopitelnou snahu sjednotit fungování škol v režimu distanční výuky. Informace z počátku nebyly dle vedení ZUŠ RpR zveřejňovány v dostatečném předstihu. Nicméně vedení připisovalo tuto skutečnost specifičnosti situace, se kterou se nikdo dříve nesetkal a jenž byla pro všechny, i MŠMT, nová. Později se situace zlepšila a informace škola dostávala zpravidla

s týdenním předstihem. Instrukce či metodika týkající se managementu ZUŠ také nebyla na počátku epidemie k dispozici. ZUŠ byly pouze uzavřeny a ředitelé škol byli nuceni se se situací vypořádat, jak nejlépe uměli. ZUŠ RpR si tedy připravovala vše buď sama, nebo komunikovala s AZUŠ ČR či jinými sprátenými ZUŠ ve Zlínském kraji o možných postupech a řešeních. Pro vedení školy to znamenalo celé dny na telefonech. Posléze vznikl pod záštitou MŠMT soubor nápadů, příklady dobré praxe a inspirace do distančních hodin. Vše se však objevovalo s postupem času, nejdříve tři týdny po začátku epidemie. Nařízení o organizaci distančního vzdělávání ZUŠ od MŠMT nedostala, vedení ZUŠ RpR si tedy mohlo organizovat distanční vzdělávání dle svého uvážení a potřeb.

Na začátku epidemie vnímalo vedení školy jako velkou výzvu přesvědčit své pedagogy, že distanční výuka je možná, že je důležité takto začít vyučovat, že to má smysl, že stojí za to se to vše nové naučit a že tato situace nebude trvat na počátku uváděných pouhých třicet dní. Dalším navazujícím krokem pak bylo prakticky distanční vzdělávání pedagogy naučit. Ve škole byla spousta učitelů, kteří s počítačem nikdy nepracovali. Postupovalo se proto krok po kroku. Začínalo se zapnutím a vypnutím. Starší kolegové, kteří neměli zkušenosti s používáním počítače, se také zapojili a nyní i oni fungují skrze online výuku. V prvních dnech až třech týdnech je technicky zdatnější kolegové seznamovali a učili pracovat nejenom se samotným počítačem, ale i konkrétně s platformou Skype, což byl hlavní nástroj zvolený ZUŠ RpR pro hudební obor na počátku distančního vzdělávání. Postupem času však učitelé využívali i jiné platformy jako je například WhatsApp, Viber, Messenger a jiné. Na jaře 2020 bylo vedení školy rádo, že se distanční vzdělávání podařilo rozeběhnout, a proto možnosti dalších platform neřešilo. Postupem času, hlavně v podzimní vlně epidemie roku 2020, však sílila motivace přejít hromadně na platformu MS Teams, která byla primární ve výuce na ZŠ a středních školách. Po různých peripetiích se podařilo od začátku roku 2021 přecházet na tuto jednotnou platformu. Byl stanoven plán, díky němuž měla do konce března 2021 celá ZUŠ RpR přejít na platformu MS Teams. S tím však souvisí opětovné seznámení všech pedagogů s touto platformou a jejími možnostmi. Školení na MS Teams existují, ale ne na elementární záležitosti, jako je například zapnutí, vypnutí, obraz, zvuk, propojení, vložení souboru, sdílení a podobně. Školení byla více či méně zaměřena na základní a střední školy, žádné školení nebylo určeno přímo pro ZUŠ. ZUŠ RpR nemá IT pracovníka, proto si pedagogové znovu pomáhali navzájem. Krátké základní školení nakonec proběhlo s IT

pracovníkem jedné rožnovské školy. Tento IT pracovník důkladně zaškolil ředitele ZUŠ RpR, ten následně individuálně školil dle potřeby své učitele. Problematické opět bylo přesvědčit některé pedagogy k přechodu na novou platformu, přestože jim například ta, kterou používají, funguje. Nutné bylo například zdůraznění výhod MS Teams, zvýšení komfortu pro žáky a rodiče. ZUŠ RpR se snažila při distančním vzdělávání maximálně přizpůsobovat potřebám žáků a rodičů. Důkazem je právě i postupný přechod na platformu MS Teams, prostřednictvím které se žáci zpravidla v dopoledních hodinách účastnili distančního vzdělávání na základních a středních školách a plně ovládali její funkce. MS Teams byl komfortnější i pro pedagogy, a to z hlediska propojenosti a přehlednosti, protože pokud učitel vedl své jednotlivé žáky přes více různých platform, pak také musel reagovat prostřednictvím těchto digitálních nástrojů, což bylo z hlediska organizačního a časového velmi náročné. Pokud však někteří pedagogové řádně vysvětlili pádny důvod, týkající se žáků, či rodičů, proč nechtěli přecházet na MS Teams, bylo jim umožněno zůstat u stávající platformy.

ZUŠ RpR od jara 2020 nakupovala notebooky pro své pedagogy, kteří neměli vlastní, přičemž nakonec všichni pedagogové měli počítač, případně chytrý telefon k dispozici. Nákup notebooků si hradila škola sama ze svých prostředků. Pedagogové na počátku dělali rešerši toho, kdo z žáků má jaké vybavení potřebné pro plynulý průběh distančního vzdělávání. Na základě zjištěných informací pak pedagog dle individuálních možností žáka nastavil distanční vzdělávání. Pokud neměl žák například dostatečné technické zázemí, pak bylo využito například předání notového materiálu před ZUŠ RpR s pokyny k další práci nebo telefonní konzultace. ZUŠ nedostaly na IT vybavení pedagogů ani žáků žádné peníze.

Celé vedení školy je velmi hrdé na všechny své pedagogy, protože dokázali odhodit svůj strach i případnou nechuť k počítači a do tří týdnů se všichni zapojili do online vzdělávání. Zůstali tak v kontaktu se žáky a výuka mohla pokračovat.

Jakmile pedagogové pochopili, že distanční vzdělávání bude trvat déle a má určitý smysl, tak vše fungovalo v pořádku. Pedagogové si dle vedení školy dobře uvědomovali, že pokud nebudou vyučovat, pak budou postupně odpadat žáci a oni tak nebudou mít práci. Toto byl velmi silný motivační prvek. Pomine-li vedení školy počáteční nesmělost a určité technickými problémy, pak si myslí, že žádné výraznější problémy nenastaly.

Pedagogové mohli vyučovat jak z domova, tak ze ZUŠ RpR. V rámci každé uzavírky vypracovává vedení školy seznam učitelů vyučujících z domova a těch, kteří vyučují v prostorách školy. Převažují pedagogové, kteří učí z domova. V průměru 13 učitelů z celkového počtu 49 pedagogů učilo z prostor ZUŠ RpR, a to například z důvodu nevhodných podmínek nebo špatného internetového připojení ve svých domovech.

Vedení školy již na konci prázdnin předpokládalo, že na podzim opět bude nutné vrátit se k distančnímu vzdělávání. Proto ze dne na den, stejně jako v jarní vlně 2020 ZUŠ RpR plynule přešla na distanční vzdělávání. Učitelé se bez problémů zadaptovali. Jarní vlna ukázala, co funguje více, co naopak méně a na podzim tak již byli všichni připraveni. Výuka byla více či méně podobná. Vedení školy se snažilo o vytvoření jednotného online prostoru, čímž se později, v březnu 2021 stal MS Teams. Vedení školy na podzim dále motivovalo pedagogy ke zlepšení komunikace s rodiči, aby byli obeznámeni s veškerými potřebnými informacemi a aby byli pedagogové k žákům i rodičům maximálně vstřícní.

Na podzim 2020 se ZUŠ RpR snažila výuku inovovat. Například v literárně-dramatickém oboru přešla výuka na platformu Skype, protože interakce s žákem skrze zadávání a vypracování úkolů nebyla dostačující. Pokud se textem zabýval jeden žák, tak ostatní museli mít vypnuté mikrofony a poslouchat. Svým způsobem šlo o individuální výuku. Jakmile dotyčný žák odreferoval svůj úkol, tak následovali další. Hodiny byly delší než 45 minut. V rámci přednesu byla práce odpovídající, jako u prezenční výuky. Vedení školy počítá i s recitacemi, a pokud se nepodaří z epidemiologických důvodů uspořádat vystoupení, pak chce vedení školy jednotlivé recitace natočit, sestříhat a poskytnout rodičům. Při dramatické tvorbě a tvorbě divadelního představení práce přes Skype fungovala. Distanční výuka tedy nijak výrazně neomezila rozvoj žáků. Všichni žáci byli připojeni, fungovala práce s hlasovou intonací i vytváření scénáře, dialogů a podobně. To vše probíhalo přes online prostor. Dramaturgii také nebyl problém převést do distančního vzdělávání. Problematická byla pohybová průprava, a to z nemožnosti pohybové kolektivní souhry a nedostatečných prostorových možností.

V hudebním oboru probíhala individuální online výuka. Zde žádný výrazný problém nenastal. Jde zde o intenzivní vztah jeden na jednoho, a to téměř bez problémů funguje i v distančním vzdělávání.

Taneční obor a výtvarný obor nadále fungovaly prostřednictvím zadávání úkolů, a to přes e-mail. Taneční obor také dále zasílal týdně instruktážní videa pomocí aplikací, například WhatsApp. Žáci pak vytvářeli choreografii podle videa a zasílali ji zpět pedagogům, kteří jim pak podali zpětnou vazbu. Nyní v březnu 2021 již výuka probíhá také online přes MS Teams, kdy žáci sledují pedagogy v tanečním sále a postupují dle jejich instrukcí.

Nejnáročnější postavení má během distanční výuky výtvarný obor, například pro začínajícího žáka, který potřebuje rady a přímou interakci pedagoga, jak co udělat, což v distančním vzdělávání není plně možné. Pedagogové nebyli nuceni k jednotnému systému výuky. Vedení je podporovalo ve vytvoření podmínek vyhovujícím pedagogům, rodičům i žákům. Žáci výtvarného oboru měli možnost si vyzvednout před školou všechny potřebný materiál.

Skupinová online výuka v tanečním oboru již funguje, ve výtvarném oboru a hudební nauce se na ni postupně přechází. Cimbalová muzika nebo jiné komorní soubory však nefungují, a to z technických důvodů, kdy není umožněna společná souhra. Při společném online vyučování totiž dochází ke zpoždění zvuku při přenosu. Možná forma této výuky je taková, že jeden žák má zapnutý mikrofon, ostatní vypnutý a hrají s tímto jedním žákem sami doma. Postupně se mohou střídat. I zde však nejsou naplněny základní principy kolektivní výuky, socializace, spolupráce i odpovědnost za výkon celku.

Učitel nemusí evidovat komunikaci s žákem, popřípadě rodičem, protože má ZUŠ RpR systém, kdy pedagog zapisuje do elektronické třídní knihy probíranou látku nebo případnou absenci. Vedení školy je také v kontaktu s pedagogy a sleduje, jakým způsobem distanční vzdělávání probíhá. V tanečním a výtvarném oboru probíhají nepřímé hospitace pedagogického a statutárního zástupce v hodinách distančního vzdělávání, kdy tak mají možnost nahlédnout do průběhu výuky.

Zvláštní webové, facebookové stránky učitelů či Instagram, kde by se prezentovalo distanční vzdělávání, ZUŠ RpR nemá. Vedení školy v tom nevidí smysl, myslí si, že jsou rodiče již tak hodně přetížení a další platformu by nesledovali. Nadstandartní akce, například online koncerty, vystoupení a vernisáže nebyly organizovány z důvodu vytíženosti pedagogů, kteří komunikují s žáky průběžně i mimo stanovený rozvrh. Vedení

školy nechává učitelům svobodu při distančním vzdělávání a nenutí je k vytváření dalších činností. Snaží se je podporovat, motivovat a udržovat v dobré náladě.

Dle vedení školy distanční vzdělávání funguje nejlépe v individuální výuce (jeden žák a jeden pedagog) v hudebním oboru a nerozumí tomu, proč měly střední školy (rozhovor dne 9. března 2021) umožněny individuální konzultace a ZUŠ nikoli, přestože si myslí, že jsou schopni zajistit stejné hygienické a bezpečnostní podmínky. Dále se také daří výuka hudebních nauky, v literárně-dramatickém oboru se daří pracovat na jednotlivých rolích, poslouchají se jednotlivé party, recitace. S největšími problémy se potýká výtvarný obor, jednak z důvodů uvedených výše a také proto, že ne každý má doma dostatečné materiální zázemí. Taneční obor zase naráží na omezení z důvodu prostorového hlediska.

ZUŠ RpR nenabízí výuku, kdy učitel dochází za žákem do domácího prostředí. Žáci, kteří během distančního vzdělávání nekomunikovali s pedagogem, se vyskytovali pouze v jednotkách případů. Vedení školy, pakliže proběhne opakované neúspěšné telefonické oslovení, SMS zprávy, e-mail, nemá jak tuto problematiku řešit. Proto bylo s pedagogy nakonec rozhodnuto, že tito žáci budou v pololetí či na konci roku hodnoceni o stupeň horší známkou.

Většina rodičů neměla problém s distančním vzděláváním. Pokud se nějaké výtky ze strany rodičů objevily, pak se týkaly především výtvarného oboru, kde je distanční výuka velmi vzdálena té prezenční. Vedení školy však muselo řešit otázky týkající se školného, kdy někteří rodiče nechápali, že musí platit školné, přestože prezenční výuka neprobíhá. Dalším rodičům se dále nelíbilo placení školného v plné výši. Vedení školy postupuje dle vyhlášky, kdy vyhlašuje školné na celý školní rok, které je neměnné. Rodič má možnost odhlásit své dítě v pololetí nebo na konci školního roku. Dále v důsledku nějakých mimořádných událostí, jakou jsou například zdravotní důvody. MŠMT vydalo metodiku ke školnému během epidemie COVID-19, podle které se školné nesmí z důvodu distanční výuky vracet ani nijak upravovat, ale ZUŠ mohou vrátit školné v případě, že rodiče žáka odhlásí. Vedení školy tak v této oblasti intenzivně komunikuje s rodiči a vysvětluje jim, že vzdělávání na ZUŠ RpR je v podstatě zdarma, pedagogové dostávají od státu 100 % placené mzdy, rodiče v rámci školného platí vlastní provoz školy, materiál a veškeré další věci spojené s chodem školy. Po takovém vysvětlení to rodiče zpravidla

pochozí. Větší počet odhlášených žáků se v průběhu distančního vzdělávání v porovnání s běžným režimem prezenční výuky projevil nejvíce ve výtvarném a tanečním oboru. Není to však likvidační.

ZUŠ RpR umožňuje žákům, kteří se rozhodnou neúčastnit se distančního vzdělávání následující varianty:

- a. dítě zůstává žákem školy, (tedy má povinnost platit školné), neúčastní se distančního vzdělávání, ale při znovuotevření škol znovu nastoupí;
- b. žák přeruší studium (po dobu přerušení neplatí školné) a při otevření škol znovu nastoupí;
- c. žák studium ukončí.

V rámci distančního vzdělávání se žáci vzdělávají dál a vedení školy má pocit, že udělalo vše, co bylo v jejich silách pro hladký průběh distančního vzdělávání. Například v literárně-dramatickém oboru, i přes distanční vzdělávání byli žáci schopni připravit texty k recitaci a jen čekali, než se ZUŠ RpR otevře, aby mohli text interpretovat.

Vedení školy je s pedagogy ohledně fungování distančního vzdělávání v kontaktu buďto telefonicky nebo skrze zasílání materiálů souvisejících s distančním vzděláváním. Zpětná vazba od rodičů jde více či méně přes učitele. Vedení školy přímo rodiče nekontaktuje, ale je otevřené komunikaci v případě problémů. Zřizovatel ani MŠMT nenabídl ZUŠ RpR žádný evaluační manuál a ani vedení školy žádný nevytvořilo. Vedení školy nechce zatěžovat rodiče a plně mu postačuje zpětná vazba získaná od pedagogů. Osobní kontakt je v této situaci nedostatkové zboží.

Vedení školy považuje za úspěch, že dokázalo rychle a efektivně reagovat na nově vzniklou situaci a dokázalo nastavit distanční vzdělávání ihned. Stejně si váží práce pedagogů, kteří ihned komunikovali s rodiči a snažili se zabezpečit pokračování výuky. Pedagogický zástupce vnímá, že možná mohla ZUŠ RpR přejít na jednotnou vyučovací platformu již dříve, aby nebyla výuka tak roztržena. Zpětně by vedení školy neudělalo nic jinak, reagovali tak, jak v dané situaci nejlépe uměli. Nejvíce je vedení pyšné na své

pedagogy, protože udělali obrovský kus práce, jak se dokázali adaptovat na vzniklou situaci, jak vycházeli maximálně vstříc rodičům a žákům a jak dokázali i v těchto těžkých podmínkách učit.

Vedení školy distanční vzdělávání vnímá jako náhradní způsob vzdělávání. Jde o dobrou zkušenost, ale prezenční výuka je na prvním místě. Formálně pak distanční vzdělávání nelze aplikovat, pokud není jeho potřeba nařízena celostátně nebo krajskou hygienickou stanicí.

Přínos distančního vzdělávání vedení školy vidí v profesním růstu jak jich samotných, tak pedagogů. Pozitivně je třeba také vnímat to, že byla zachována kontinuita vzdělávání a bylo tak možné žáky i v této mimořádné situaci dále vzdělávat.

Největší problémy distanční výuky jsou dle vedení školy v nepřenositelnosti kultury, umění a osobního kontaktu na dálku. Problémem je nemožnost přímé interakce učitele s žákem, nemožnost realizace všech předmětů uvedených v ŠVP, jako je například v rámci literárně-dramatického oboru pohybová průprava, cimbálová muzika a další soubory nebo souhra dvou hudebníků. Mezi další negativní dopady vedení školy řadí ztrátu sociálních vazeb, úpadek sociální interakce jak mezi žáky, tak i žákem a učitelem. Distanční vzdělávání, pokud bude probíhat i v dalším školním roce 2021/2022, tak dle ředitele školy při sebevětší snaze nezajistí, že žáci nebudou ubývat, a to zejména z finančních důvodů, protože si rodiče rozmyslí, jestli například zaplatí několik obědů, nebo dají své děti do ZUŠ. Distanční vzdělávání vidí pouze jako dočasnou variantu, a to z důvodu, že ustrne v čase a sklouzne do stereotypu. Distanční vzdělávání si vedení školy dovede představit pouze jako nezbytně nutnou alternativu v případě, že by nastala stejná či podobná krizová situace.

4.2.3 Dílčí závěry

Nikdo z vedení ZUŠ RpR se s distančním vzděláváním v podobě, jaká nastala během pandemie COVID-19, dříve nesetkal. Distanční vzdělávání znali pouze ve formě výuky realizované na vysokých školách, kdy student nemusel být ve škole přítomen každý den, ale například jen jednou za týden nebo dva, což je ovšem nespočetnou zkušeností. Nová forma vzdělávání, která vznikla v souvislosti s pandemickým onemocněním

COVID-19, byla pro celé vedení ZUŠ RpR velmi náročná. Neměli žádné zkušenosti, nevěděli, co je čeká, ani o jak dlouhou dobu půjde. Situace byla o to složitější, že při uzavírání škol byly ZUŠ nejdříve opomenuty, a tak vedení škol netušilo, jak budou dále postupovat. Nicméně vedení ZUŠ RpR ihned reagovalo a vytvořilo vlastní organizační manuál pro vnitřní potřeby, který následně doladilo spolu s ostatními pedagogy ZUŠ. Následně byl tento manuál sdílen na webových a facebookových stránkách ZUŠ RpR a tak jej mohly převzít i některé jiné ZUŠ. Zde je na místě velmi pozitivně ohodnotit přístup vedení školy, že v této bezprecedentní situaci nečekalo na pomoc zvenčí, ale vlastními silami dokázalo nastavit základy distančního vzdělávání na ZUŠ RpR, navzdory absenci zkušeností i velmi krátkému časovému prostoru.

Na distanční vzdělávání se tedy na ZUŠ RpR přešlo prakticky bez zaváhání, a to i přesto, že nebylo jasné, jak a zda vše bude fungovat. Vedení školy vyzvalo pedagogy, aby oslovili rodiče svých žáků, případně zletilé žáky a dohodli se s nimi na nastavení distančního vzdělávání, které by co nejvíce vyhovovalo všem účastníkům vzdělávacího procesu. Důraz byl kladen na intenzivní komunikaci všech subjektů vzdělávacího procesu na ZUŠ RpR, klíčovou pro společné zvládnutí této mimořádné situace. Vedení školy bylo prostřednictvím pedagogů informováno o případných problémech, ale také o aktivitách a přístupech fungujících v distanční výuce. Pro zveřejňování změn ve vzdělávání využívali školní webové a facebookové stránky. Pedagogové pak komunikovali s rodiči především přes e-mail nebo telefonicky. V nápomoci a organizaci distančního vzdělávání byla velmi činná AZUŠ ČR, která se stala prostředníkem mezi ZUŠ a MŠMT. Doporučení či nařízení ze strany MŠMT, případně Ministerstva zdravotnictví, pak přicházela průběžně během epidemie.

Vedení školy mohlo distanční vzdělávání organizovat dle vlastních potřeb. Svým pedagogům bylo stále k dispozici a bylo otevřené, pokud chtěli pedagogové pracovat jinak, než bylo na počátku stanoveno. Hudební obor byl realizován většinou v podobě online výuky dle pravidelného rozvrhu domluveného mezi pedagogem a jeho žákem, prostřednictvím programu Skype nebo jiné zvolené aplikace či platformy. Skupinová výuka nebyla realizována, protože při společné online výuce docházelo k opoždění zvuku, což znemožňovalo skupinovou hru. Hudební nauky se začaly vyučovat po začátku roku 2021 přes platformu MS Teams. Literárně-dramatický obor započal na jaře 2020, stejně jako taneční a výtvarný obor, formou zadávání úkolů přes e-mail či jinou komunikační

platformu. Na podzim 2020 literárně-dramatický obor začal realizovat online výuku a taneční obor zasílal nahraná instruktážní videa, odkazy na veřejná videa, spolu s jednoduchými úkoly. Do března 2021 započala online výuka ve všech oborech, a to i přes vyšší náročnost, zejména v tanečním a výtvarném oboru. Ukázalo se totiž, že pouze zadávání úkolů a následná kontrola není pro udržení žáků ve vzdělávání na ZUŠ RpR dostačující. Vidíme zde s prodlužujícím trváním distanční výuky snahu o větší intenzitu kontaktu mezi učitelem a žákem. Jedná se dle názoru autorky o pochopitelnou reakci. Osobní kontakt, byť přes obrazovku počítače či telefonu, je v uměleckém vzdělávání velmi důležitý a jeho absence se na kvalitě vzdělávání bezesporu podepisuje.

Chybějící materiály pro domácí přípravu a tvorbu byly žákům poskytovány v předem domluveném čase před školou. Co se týče hodnocení, vedení školy se dohodlo, že pokud se žák nezapojuje nebo nepracuje při distančním vzdělávání, pak mu bude známka na vysvědčení snížena o stupeň. Ve chvíli, kdy bylo umožněno prezenční vzdělávání, ZUŠ RpR neváhala a návrat ke klasické výuce svým žákům umožnila. ZUŠ měly velkou nevýhodu, protože zaškolení na vyučovací elektronické platformy byla zaměřena na základní nebo střední školy. Proto vedení školy muselo veškeré vzdělávání zaměstnanců v tomto směru zajistit vlastními silami. Učitelé ve většině případů své žáky vyučovali z domova.

Škola opět na podzim 2020 zahájila distanční vzdělávání, stejně rychle jako při jarní epidemické vlně. Vedení školy již bylo jistější a mělo zkušenosti, co funguje, co funguje méně, co je důležité a co méně. Co se týče technického zabezpečení, jako je nákup například notebooků či počítačů, tak se na ZUŠ opět pozapomnělo a ZUŠ si musely veškeré chybějící vybavení pro své pedagogy zajišťovat samy. Finanční prostředky na nákup technického vybavení pro pedagogy či žáky byly uvolněny pouze pro základní či střední školy, proto případné nedostatečné technické zázemí žáků nebylo v možnostech ZUŠ řešit.

Vedení školy se potýkalo s mnoha problémy souvisejícími s nedostatečnou informovaností nebo neustálými změnami spojenými s nouzovým stavem. Vedení ZUŠ RpR na počátku řešilo problém s některými pedagogy, kterým bylo nutné vysvětlit, že distanční vzdělávání má smysl a že se nebude jednat o krátkodobou záležitost. Situace byla tak specifická, že se téměř nikomu nechtělo uvěřit, že je možné tímto způsobem žáky

dlouhodobě vzdělávat. Dalším problémem bylo, že ne všichni učitelé byli dostatečně technicky zdatní, někteří vůbec neuměli používat počítač. Proto bylo nutné tyto kolegy zaučit v práci na počítači i s jednotlivými online platformami, aby výuka vůbec mohla probíhat. Vedení školy na počátku nastavilo možnosti, jakým způsobem v jednotlivých oborech distančně vzdělávat, například v hudebním oboru přes Skype, u ostatních oborů z počátku elektronická komunikace, zadávání úkolů, zpětná kontrola. Pokud se však pedagog s rodičem dohodli na jiném, vhodnějším řešení, tak vedení školy nelpělo na původně stanovených způsobech a nechávalo pedagogům možnost svobodné volby. Důležité bylo, aby vycházeli vstříc potřebám rodičů a žáků a bylo bráno v potaz také jejich technické a materiální vybavení. Situace se v průběhu roku měnila, až škola po začátku kalendářního roku 2021 postupně začala přecházet na jednotnou platformu MS Teams, a to napříč všemi obory.

Vedení školy kladlo velký důraz na kontakt pedagogů s rodiči i žáky, aby jim vycházeli vstříc a snažili se o co možná největší odlehčení rodičům i žákům v této obtížné situaci. Přesto se v několika málo případech stalo, že rodiče či žáci přestali komunikovat, výuku přerušili, nebo se odhlásili, protože jim tento způsob vzdělávání nedával smysl nebo nechtěli, aby jejich děti trávily tolik času na počítači. Jednalo se převážně o obor výtvarný a částečně taneční. Vedení školy se v těchto případech muselo držet nařízení MŠMT o zákazu vracení školného. Zpětnou vazbu od rodičů vedení ZUŠ získávalo prostřednictvím pedagogů, jen výjimečně přímou interakcí s rodičem. Nejčastějším problémem řešeným vedením školy přímo s rodiči byla otázka související s neochotou platit školné za distanční vzdělávání. Nicméně vzhledem k celkovému počtu žáků školy se jednalo o ojedinělé případy.

Distanční vzdělávání si vedení školy dokáže představit jako nezbytnost v případě, že by nastala stejná či podobná situace jako při pandemii COVID-19. Může jít také o podpůrnou složku prezenčního vzdělávání. Například pokud žák cvičí na soutěž a v průběhu týdne potřebuje nějakou část zkonzultovat, tak by mohl svému pedagogovi zaslat nahrávku ke konzultaci. Dle vedení ZUŠ RpR je nutné, aby byla prezenční výuka obnovena co možná nejdříve. Mezi největší problémy distanční výuky řadí omezený sociální kontakt mezi žáky i mezi žákem a učitelem, nemožnost vyučovat všechny předměty běžné v prezenční výuce (cimbálová muzika, soubory, keramika a podobně). Vedení ZUŠ RpR se také domnívá, že by měla existovat větší podpora ZUŠ ze strany

MŠMT, finanční pomoc pro materiální a technické zabezpečení výuky, případně příprava školení určených speciálně pro ZUŠ. Pozitivně vedení školy vnímá, že vzdělávání na ZUŠ RpR i přes všechny obtíže během pandemie COVID-19 pokračuje i nadále a že se do distančního vzdělávání zapojila drtivá většina žáků. Dále také vedení školy poukázalo na pozitivní rozvoj svých pedagogů, rychlé přizpůsobení se na nový způsob vyučování, flexibilitu a zlepšení v technologické zdatnosti všech, zvláště starších pedagogů.

4.3 Strukturovaný rozhovor s učiteli ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Cílem rozhovoru bylo zjistit, jaké výzvy a specifika přineslo distanční vzdělávání učitelům ZUŠ RpR z pohledu jejich první zkušenosti a informovanosti o distančním vzdělávání, forem realizace výuky, zapojení žáků, naplnění ŠVP. Také šlo o zhodnocení pozitiv a negativ distančního vzdělávání.

4.3.1 Teoretické vymezení a popis výzkumné metody

Na počátku byl všem pedagogům, výjimku tvořilo vedení školy, které nebylo do této části zjišťování zahrnuto, prostřednictvím vedení školy zaslán krátký motivační text (Viz Příloha č. 2: *Motivační text pro učitele ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm*), ve kterém autorka žádá o poskytnutí odpovědí na otázky spojené s distančním vzděláváním na ZUŠ RpR. Dále bylo uvedeno, kdo stojí za vznikem těchto otázek a za jakým účelem byly vytvořeny. Otázky (Viz Příloha č. 3: *Otázky pro učitele ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm*) jsou otevřené, předem stanovené a mají jasnou strukturu. Všem pedagogům byly z důvodu stejných podmínek a následného zpracování zaslány totožné otázky. Součástí textu byla informace o zachování anonymity a o tom, že cílem otázek rozhodně není hodnotit, jak pracují při distančním vzdělávání, ale naopak upozornit na zátěž pedagogů a celkové fungování ZUŠ napříč všemi obory v době pandemie COVID-19. Otázky se primárně týkaly subjektivní reflexe této problematiky.

Dle původního plánu měly být s pedagogy realizovány rozhovory obdobně, jako s vedením školy, nicméně z důvodu epidemiologické situace a také obecného nařízení o ochraně osobních údajů nebylo umožněno autorce pedagogy kontaktovat osobně. Dále

vedení školy požádalo autorku, aby umožnila pedagogům flexibilní možnosti poskytnutí odpovědí, a to z důvodu jejich velké zaneprázdněnosti v důsledku distančního vzdělávání. Proto bylo ve zprávě zprostředkované pedagogům vedením školy uvedeno několik možností, jak mohou pedagogové na otázky odpovědět. Jednou z nich byl rozhovor prostřednictvím telefonátu (ve zprávě bylo uvedeno autorčino telefonní číslo a také facebooková stránka autorky práce, skrze kterou bylo možné autorku taktéž kontaktovat). Dále byly pedagogům dány možnosti odpovědět na otázky skrze webovou stránku Survio, videokonferenční hovor, či nahráním a odesláním odpovědí na otázky skrze aplikaci dle výběru pedagogů. Takto široké možnosti autorka práce nabídla z důvodu specifčnosti situace, nepříznivé epidemiologické situace spojené s onemocněním COVID-19 a také, aby co nejvíce motivovala pedagogy k poskytnutí odpovědí.

Z celkového počtu 20 pedagogů, kteří se zapojili do této případové studie a odpověděli na předložené otázky, jeden zvolil formu telefonického rozhovoru, taktéž jeden poskytl nahrané odpovědi prostřednictvím aplikace WhatsApp a zbytek využil možnosti odpovědět skrze webovou stránku Survio. Dne 17. března 2021 byl uskutečněn telefonický hovor, kdy učitelka sólového zpěvu a přípravné hudební výchovy oslovila autorku práce s nabídkou poskytnutí odpovědí na otázky skrze nahrání odpovědí přes aplikaci. Autorka tentýž den odeslala učitelce otázky a odpovědi byly nahrány v délce 12 minut již druhý den přes aplikaci WhatsApp. 6. dubna 2021 byla opět autorka práce prostřednictvím druhého telefonického rozhovoru oslovena pedagožkou literárně-dramatického oboru s poskytnutím telefonického rozhovoru k diplomové práci. V tomto hovoru byl probrán cíl diplomové práce, domluven termín telefonického rozhovoru a jeho přibližná délka. Rozhovor se uskutečnil následující den a celková doba trvání byla 31 minut. Na začátku rozhovoru byl pedagožce na základě jejího požadavku opět sdělen cíl diplomové práce a byla autorkou práce požádána o umožnění nahrávání rozhovoru, s čímž souhlasila. Zbylých 18 zapojených učitelů ZUŠ RpR využilo možnosti odpovědět na otázky přes portál Survio (od 16. března 2021 do 29. března 2021). Díky možnosti analýzy společnosti Survio se ukázalo, že si odkaz zobrazilo 44 osob. Motivační text pro pedagogy, který byl zaslán spolu s žádostí o vyplnění otázek vedení školy, byl rovněž úvodním textem po otevření odkazu pro vyplnění odpovědí na stránce Survio.

Otázky byly rozděleny do šesti částí. První část se týká zjištění, jestli se učitelé s distančním vzděláváním setkali již před epidemií COVID-19, zda si dokázali na začátku

představit, co je čeká, do jaké míry se cítili být informováni o distančním vzdělávání a jaké byly jejich první kroky při zahájení distančního vzdělávání.

Druhá část se zaměřuje na využívané formy výuky během distančního vzdělávání, jejich případné proměny v průběhu pandemie COVID-19, případné důvody odlišnosti forem výuky u jednotlivých žáků a využívání nástrojů během distančního vzdělávání.

Další část zjišťuje zapojení žáků do distančního vzdělávání, osobní zkušenosti s odhlašování žáků, vlastní řešení situací vzniklých z důvodu neúčasti žáků na distančním vzdělávání, zásadní rozdíly mezi distanční a prezenční výukou a také motivování žáků v distančním vzdělávání.

Část čtvrtá se věnuje otázce naplnění obsahu ŠVP během distančního vzdělávání a případným obtížím spojeným s nepřenositelností některého obsahu. Dále jsou pedagogové tázáni, zda v důsledku distanční výuky narazili na nějaké další překážky, jak je řešili a kdo jim byl nápomocný.

Předposlední část se týká osobního zhodnocení zkušeností s distančním vzděláváním. Do jaké míry byl tento druh vzdělávání náročný, jaké jeho limity vnímají v souvislosti se vzdělávacím procesem, jak dlouho si myslí, že je tento způsob výuky udržitelný, ale i zda je v něčem obohatil, zda se v něčem zlepšili a případně jaká pozitiva vidí na distančním vzdělávání.

Poslední část je identifikační a otázky jsou orientovány na zjištění pohlaví, věku, počtu let pedagogické praxe na ZUŠ (nejenom na ZUŠ RpR) a vyučovaného předmětu, případně předmětů.

4.3.2 Interpretace

Jak již bylo výše zmíněno, z celkového počtu 49 pedagogů ZUŠ RpR odpovědělo 20 pedagogů, z toho 3 muži a 17 žen. Z hudebního oboru se zúčastnilo 17 pedagogů (celkem 44), z literárně-dramatického jeden pedagog (celkem 2), z výtvarného oboru 2 pedagogové (celkem 3) a z tanečního oboru nikdo (celkem 2). Průměrný věk dotazovaných je 44 let a průměrná délka pedagogické praxe je 18 let (zaokrouhleno v obou

případech na celé číslo). Nejčastěji se vyskytující se hodnota v délce pedagogické praxe je 30 let (4 pedagogové) a medián, tedy prostřední hodnota znaku délky pedagogické praxe je 13,5 let.

Učitelka, 39 let, 12 let pedagogické praxe, literárně-dramatický obor

Odpovědi na otázky byly získány prostřednictvím telefonického rozhovoru. S distančním vzděláváním se nikdy nesetkala a ani na něj nebyla nijak připravovaná. O tom, že má začít učit distančně, byla informována včas a dobře, ale neměla žádné podklady pro to, jak výuku realizovat. Podklady zveřejněné MŠMT pro její obor nebyly uplatnitelné. V podzimní vlně se snažil zasílat nápady krajský metodik literárně-dramatického oboru, nicméně vše sloužilo pouze jako inspirace. Někteří učitelé se snaží v rámci oboru sdílet své nápady, což pedagožka vnímá pozitivně. Nejdříve oslovila rodiče ohledně toho, jak vše bude fungovat, zda s organizací výuky souhlasí. S jednou skupinkou nejdříve pracovala přes Messenger, s ostatními komunikovala přes e-mail. Na jaře 2020 s těmito prostředky distanční výuky rodiče souhlasili. Ve chvíli, kdy se otevřely ZUŠ, tak na probrané učivo navázali. Na podzim 2020 však museli formu výuky změnit, protože e-maily již neplnily službu, jakou měly, proto byly všechny skupinky literárně-dramatického oboru vyučovány online. Od března 2021 se již distanční výuka dle jejího názoru podobá prezenční výuce. Pedagožka pracuje v menších skupinách, kterých je více, a přestože byla délka hodiny zkrácena ze 45 na 30 minut, celková doba výuky je pro učitelku delší. Nejmenší děti nemají přednes, bylo to pro ně příliš náročné. Mají proto jen společné hodiny. Na počátku podzimní vlny pracovala přes Skype, poté prostřednictvím MS Teams. Pouze nejmenší děti zůstaly na Skype z důvodu, že si na něj zvykly a nechtějí tento způsob výuky měnit. Jedna skupina funguje i na Messengeru, kde i v průběhu týdne probíhá případná komunikace či vysvětlování nejasností.

Do distančního vzdělávání se zapojili všichni žáci kromě jednoho. Výuka probíhá formou videohovoru. Pokud někdo nemůže, tak po hodině pedagožka posílá e-mail se shrnutím, co se v hodině probíralo, aby žáci neztratili přehled o výuce a aby mohli splnit zadané úkoly. Jediná žačka, která se nepřipojuje, dostává pouze e-maily. Nepřipojena je z důvodu, že si rodiče nepřejí, aby trávila tolik času na počítači. V jarní vlně se taktéž nepřipojovala a po otevření ZUŠ do školy nastoupila. Během distančního vzdělávání žáci navazují plynule na prezenční výuku. Velký rozdíl je v pohybu, kdy se učitelka snaží

zapojovat žáky tak, aby jen neseděli u počítače. Pohyb je při prezenční výuce obsažen všude. Při distanční výuce nejsou žáci v osobním kontaktu, což výrazně chybí.

Silně motivačně funguje práce, na které pracují a chtějí ji dokončit. Například realizace přednesu v pololetí, v podobě vytvořeného záznamu pro rodiče či prarodiče. Dále vidinu toho, že všichni jako skupina drží pohromadě. Na konci roku 2020, kdy nebylo možné hrát divadlo, natočila s žáky film. Před zahájením distančního vzdělávání byl rozpracován příběh, během distanční výuky příběh dokončili a poté při obnovení ZUŠ se film natočil jak ve škole, tak i ve venkovním prostředí.

Cíle ŠVP se snaží pedagožka dodržovat i při distanční výuce. Chce, aby žáci byli v pohybu, cvičili jevištní pohyb, improvizaci přes videohovor, což lze, byť jen v omezené míře. Bohužel není možné realizovat společné hraní divadla. Je možné spojit hlasy, ale ne společné jednání. Všechny obtíže šly nějakým způsobem vyřešit, až na zmíněnou nemožnost hraní divadla. Nebylo také možné přejít na MS Teams dříve, než to ZUŠ RpR umožnila, protože chyběla doména. Pedagožka v průběhu musela řešit například špatnou orientaci rodičů jedné dívky v technických záležitostech, protože byli všemi platformami a aplikacemi přehlčení. Nakonec se vše podařilo. Pro některé žáky online výuka nepředstavuje žádné problémy, pro některé je to však výzva, mají například pomalý internet, nefunkční webkameru, mikrofon a podobně, což bývá frustrující a komplikuje to vzdělávací proces.

Jako pozitivní důsledek distanční výuky vnímá učení se nových věcí. Mezi největší negativa řadí, že žáci nemohou být spolu, dále technické problémy, které žáky demotivují, a skutečnost, že žáci nemohou dělat to, co by v běžné výuce mohli a měli dělat. Pedagožku distanční vzdělávání obohatilo ve využívání aplikací a platforem jako je například Skype, MS Teams, Messenger, WhatsApp, které by za jiných okolností nepoužívala. Naučila se pracovat s programy na střih zvuku a videa. Hledá způsoby, jak pracovat s videohovorem tak, aby to bylo pro žáky zábavné a motivující. Myslí si, že by pedagogové měli mezi sebou sdílet své nápady a tipy, co funguje, jaké jsou možnosti různých počítačových programů a podobně. Spousta učitelů by díky tomu mohla najít větší motivaci a směr, kam se posouvat.

Učitelka, věk přes 30 let, 12 let pedagogické praxe, sólový zpěv a přípravná hudební výchova

Informace byly získány prostřednictvím nahrání odpovědí přes aplikaci WhatsApp. S distančním vzděláváním se setkala až v době pandemie COVID-19. Netušila, co ji čeká a byla velmi překvapená, jakým způsobem se nakonec vyučovalo. Dříve na to vůbec nepomyslela a nenapadlo ji, že by taková forma výuky byla reálná. Byla dostatečně a s předstihem informována o zahájení a průběhu distančního vzdělávání vedením školy. Na počátku využívala aplikaci WhatsApp. Velmi brzy také začala pracovat s nahráváním zvukových doprovodů a písní, které zasílala žákům přes aplikaci jako přípravu na výuku. Při výuce sólového zpěvu je pro ni velmi důležitý kontakt s žákem, proto výuku zahajuje v reálném čase online přes platformy Skype, WhatsApp, nebo Messenger a v den nahrávání odpovědi 18. března 2021 zmínila také, že bude pravděpodobně přecházet na platformu MS Teams. Výhodu online výuky vidí v tom, že ona a žák se mohou cítit téměř jako v reálné třídě. Na začátku výuky se baví s žáky, jaký měli den, a poté probíhá klasicky vedená hodina. Zasílá také zvukové přípravy, doprovody, nahrávky a odkazy na youtube.com a další potřebné přílohy. V kolektivní výuce jako účinnou platformu shledává MS Teams, která obsahuje možnost mít hodinu v reálném čase se studenty a zároveň zasílat domácí přípravy a mít přehled o tom, co se děje v jednotlivých hodinách. Každý žák má své specifické potřeby, ale v rámci online výuky se její hodiny nijak výrazně neliší. Někteří žáci pouze potřebují více podpořit například v rámci zasílání zvukových nahrávek a odkazů na youtube.com. Jiný žák je naopak schopen pracovat pouze na základě not z dané hodiny. Komunikace je pro ni základem. Chce být inspiračním zdrojem pro své žáky a chce, aby se cítili komfortně. Pokud chtějí pracovat samostatně, tak kombinuje online výuku s domácí přípravou.

Zapojili se jí téměř všichni žáci. Pouze dva žáci se nezapojili. Velkou roli zde hraje nedostatečná podpora ze strany rodiny, protože jsou rodiče v práci nebo jinak zaměstnaní a nemají takový dohled nad zájmovou činností žáků. Pouze jedna žačka se během distančního vzdělávání odhlásila. Jednalo se o začínající žačku, která neměla dostatečné rodinné zázemí, a byla u ní ve třídě jen velmi krátkou dobu, což mohlo mít také svůj vliv. Tyto situace pedagožka akceptuje, z důvodu specifčnosti situace, a chápe, že ztráta osobního kontaktu s učitelem může u některých dětí hrát velkou roli ve ztrátě jejich motivace a zájmu o obor. Největší rozdíly mezi prezenční a distanční výukou vidí v práci

s pohybem, kdy při prezenční výuce může velmi snadno kontrolovat postoj, dýchání, s žákem může daleko více mluvit o pocitech a také zapojit rytmické a intonační činnosti, které nejsou v online prostředí tak jednoduše vysledovatelné. Jedna živá lekce vydá dle pedagožky za pět online lekcí. Motivuje žáky svým nynějším projektem, kdy budou mít živě sdílený koncert, což je pro žáky určitý cíl, ke kterému směřují své snažení. Dále žáky uvádí do práce s inspiračními zdroji. Odkazuje na youtube.com, vytváří interpretační semináře, režii výuky často přenechává na tvořivosti žáků.

Z pohledu ŠVP má pocit, že naplňuje veškeré body dle individuálních plánů svých žáků. Snaží se využívat různá média. V rámci studia nové písně zasílá noty, audionahrávky celé písně a skladby. Nahraje i zvlášť samostatný instrumentální doprovod. Její žáci pracují s karaoke oporou a doprovody. Distanční vzdělávání je pro ni jiné a náročnější na přípravu. Problém vidí v ošetření správného postoje, dýchání, toho, že žák nemá žádné špatné návyky v rámci pěvecko-technických prvků. Nedokázala odpovědět na to, jak dlouho je podle ní distanční vzdělávání udržitelné. Distanční vzdělávání učitelku obohatilo. Přineslo ji jiný, nový náhled na výuku. Podpořilo její předchozí myšlenku, že vzdělávání je nejenom o učiteli, ale také o svobodné tvorbě studenta a žáka, a to se jí i žákům daří naplnit. Žáci pak mají daleko větší prostor k tomu být otevřenější v tvorbě. Stala se z ní učitelka, která nad některými věcmi přemýšlí více než dříve. Velmi pozitivně vnímá rozvoj samostatnosti studentů a žáků.

Následující informace byly získány přes online průzkumový systém Survio, kde pedagogové odpovídali na totožné otázky jako výše uvedené pedagožky.

Učitelka, 51 let, osm let pedagogické praxe, výuka hry na zobcovou flétnu a lesní roh

S distančním vzděláváním se dříve nesetkala, proto také netušila a nedokázala si představit, co ji čeká. O zahájení distančního vzdělávání byla dostatečně informována. Výuku realizuje online přes WhatsApp a Skype a kombinuje ji se zasíláním naskenovaných not přes e-mail rodičům žáků. Komunikace s žáky je dle ní obtížnější, protože je nutné novou látku vysvětlovat detailněji. Skladby se snaží zadávat spíše snadnější, aby žáky od hry na zobcovou flétnu a lesní roh neodradila. Do výuky se zapojili všichni její žáci, nikdo se neodhlásil. Žáky motivuje zadáváním snadnějších a melodičtějších skladeb. Některá složitá látka, případně technika, je velice obtížná

na vysvětlení na dálku. Během distančního vzdělávání se nesetkala s překážkami, vše dobře fungovalo. Distanční výuka je náročnější než prezenční, protože se takto nedá nahradit osobní kontakt. Jako jediné pozitivum na distančním vzdělávání vnímá to, že je žákům umožněno i přes nepříznivou epidemickou situaci pokračovat ve hře na nástroj. Děti jsou však sezením u počítače velmi unavené.

Učitelka, 46 let, devět let pedagogické praxe, výuka hry na klavír

Poprvé se setkala s distančním vzděláváním po vypuknutí pandemie COVID-19. Do té doby by ji ani nenapadlo, že je něco takového na ZUŠ možné realizovat. Na situaci nebyla připravená, nikdo neměl žádné informace a každý se s tím musel sám vypořádat. Od počátku vyučovala přes Skype, od března 2021 prostřednictvím platformy MS Teams. Kvalita však zůstala stejná. Komunikaci občas doplňuje o nahrávky žáka nebo její vlastní, a to v případě nové skladby. Její žáci se účastní distančního vzdělávání všichni a nikdo se neodhlásil. Jejich přístup hodnotí jako obdivuhodně odpovědný. U menších dětí při výuce někdy komunikuje i s rodiči. Starší žáci pracují nadmíru dobře sami. Během distančních online hodin však nestihne probrat tolik, kolik v běžné prezenční výuce, a to z důvodu například technických problémů, které ovšem vždy nakonec zvládli s žáky vyřešit. Výuka těch nejmenších dětí je značně ztížena díky nemožnosti být s dítětem u klavíru a hrát společně. Po zvukové stránce hodnotí online výuku jako značně omezenou, někdy téměř nemožnou. Jako další problém vnímá nemožnost správně zkontrolovat znění jemných barevných či dynamických odchylek, což je při prezenční výuce standartní. Je nutné vše detailněji vysvětlovat a odkazovat na kvalitní poslechy studovaných skladeb například přes youtube.com.

Osobně je pro ni náročné nemít s žáky osobní kontakt, chybí ji možnost okamžité reakce, výrazu, hmatového vedení, a to zejména u malých, začínajících žáků. Dále citelně chybí společná hra s více dětmi najednou, možnost vyjádření emocí pohybem a mimikou a společné chvíle u nástroje, který má jiný zvuk v prezenční výuce než přes počítač. Z dlouhodobého hlediska vidí tento styl výuky jako naprosto nedostačující a nevidí v něm žádný přínos, snad jen kromě toho, že šetří čas při docházení do ZUŠ.

Distanční vzdělávání učitelku obohatilo v tom, že se dá zvládnout i to, co se na počátku zdá jako něco naprosto nepředstavitelného. Velmi pozitivně vnímá, jak jsou

pedagogové kreativní, vynalézaví, pracovití, nezlomní, jak se starší ročníky jejich kolegů naučily pracovat s moderní technikou, za což si zaslouží velký obdiv. Kladně také hodnotí to, jak se děti dokáží snažit a rychle adaptovat. V budoucnu si dokáže představit, že by se distanční vzdělávání realizovalo u žáků s dlouhodobou neschopností docházet na osobní hodiny, například kvůli úrazu. Jinak ale pevně věří, že již brzy bude opět probíhat prezenční výuka a uvidí se se svými žáky a ti zase se svými spolužáky.

Učitelka, 48 let, 22 let pedagogické praxe, výuka hry na klavír a varhany

Dříve se s distančním vzděláváním nesetkala. Na počátku věděla, že existuje možnost komunikace přes aplikace jako je například Skype. Byla dostatečně informována o zahájení a průběhu distančního vzdělávání u hry na klavír. Její první kroky směřovaly k telefonickému informování rodičů, založení e-mailové adresy a vytvoření kontaktů jejích žáků v aplikaci Skype. S aplikací ji učil pracovat její přítel. Ze školy si musela zajistit dostatek notového materiálu, který potřebovala pro distanční výuku svých žáků. Přítel jí opět velmi pomohl a naskenoval noty, které dále zasílala rodičům žáků. Výuku realizuje kombinovanou formou, jak online v reálném čase, tak pomocí komunikace a zadávání úkolů přes e-mail. Preferuje výuku v reálném čase, ale využívá také nahrávky, protože zvuk nástroje přes internet není dostačující. Některé žáky vyučuje přes mobilní telefon, protože nemají Skype ani jiné aplikace. Často do výuky zařazuje hru z listu pro zlepšení se v orientaci v notovém zápise. Oceňuje a vítá u malých dětí přítomnost rodiče během hodiny. Dle jejího názoru je to nejenom žádoucí, ale i nutné. Žáky velmi často odkazuje na youtube.com a také jí žáci zasílají své nahrávky. Do distančního vzdělávání se zapojili všichni žáci, pouze jedna žačka se odhlásila. Situaci řešila telefonicky s rodiči.

Distanční vzdělávání klade větší nároky na samostatnost a větší odpovědnost dítěte. Své žáky se snaží slovně povzbudit, chválit za každý malý pokrok a snahu. Zadává spíše snadnější skladby, a to ve větším počtu. U začátečníků je někdy obtížné postavit ruku a kontrolovat uvolněnost při hře. Další problém vidí u zpožděného přenosu dat. Není možné díky tomu reagovat na hru žáka například tleskáním nebo zpěvem. Je potřeba nechat žáka dohrát celou skladbu, nebo její část, a teprve poté komentovat hru. U některých dětí není dobře slyšet dynamika, pedál či souzvuky. Skype se u některých žáků více přerušuje, což výuku komplikuje. Občas je při výuce žáka v místnosti jiná osoba, která výuku narušuje, díky čemuž je pak žák nesoustředěný.

Velmi nápomocné je pro ni vedení školy, které zasílá užitečné rady pro podporu distančního vzdělávání. Někdy pomohl k vyřešení nevyhovující situace telefonát s rodiči. Hlavní nevýhodu distančního vzdělávání spatřuje ve zhoršení možnosti tvoření tónu a výrazu, dále chybí osobní kontakt s žákem, absence veřejného vystupování a sdílení hudby se spolužáky. Dle pedagožky je tento způsob vzdělávání udržitelný již jen krátkou dobu. Pozitivem je pro ni vytvoření větší databáze prstokladových skladeb v digitální podobě.

Učitelka, 62 let, 28 let pedagogické praxe, výuka hry na zobcovou flétnu.

S distančním vzděláváním se dříve nesetkala a tušila jen přibližně, co ji čeká. O zahájení a průběhu distančního vzdělávání byla dostatečně informována. Na počátku nejdříve zabezpečila vybavení a zajistila dostatečné množství kopií notového materiálu pro domácí výuku žáků. Dále následovalo přizpůsobení osobního režimu i vlastního prostoru v domácnosti výuce a zajištění připojení k wifi. Distanční vzdělávání je pro ni časově náročnější, kombinuje formy výuky online se zasíláním notového materiálu žákům, kteří mají technické problémy nebo jiné omezení. Celkově se více pracuje se zpěvníky a notovým sešitem. S žáky se snaží také více opakovat. Má osobní zkušenost s odhlášením jedné žákyně ze sociálně slabšího prostředí. Nejprve jí pedagožka zasílala úkoly, noty e-mailem k samostudiu, při prodloužení distančního vzdělávání ji však rodiče odhlásili.

Během distančního vzdělávání se setkala s nesoustředěností, větší leností žáků, se špatnými stojany i osvětlením. Dále narážela na neuspořádání notového materiálu žáků, zdlouhavé vysvětlování, často psychický tlak ze strany přítomného ambiciózního rodiče i napovídající rodiče, což vše do výuky rušivě zasahovalo. Svě žáky motivovala častější pochvalou, i když provedení nebylo dokonalé. Vymýšlela hudební rébusy, zadávala populárnější repertoár, důkladnější procvičování a aplikovala větší toleranci provedené skladby. V distančním vzdělávání se nedá naplnit hra s klavírem, ladící cvičení dvou osob z důvodu opožděného zvuku, komorní hra, práce na tónu s ohledem na nedostatečné technické vybavení a zkreslení zvuku, hra kánonu, rozvoj harmonického cítění, ani improvizace s nahodilým akordickým doprovodem.

Úsilí na splnění všech požadavků je ze strany pedagožky velké, ale sama uznává, že jde vše pomaleji a nelze splnit zdaleka vše. Komorní hru pedagožka kompenzuje

prodloužením hodiny, pečlivějším procvičováním, větším předehráváním a doporučuje poslech na youtube.com s následnou konzultací. Pokud mají menší žáci sourozence nebo rodiče, kteří hrají na nějaký hudební nástroj, tak je také do hry zapojuje. Ve výjimečných případech lze alespoň z části hrát dvojhlasně přes platformu MS Teams, ale se spoustou překážek, mezi které patří výpadky sítě, přerušovaný přenos, opožděný zvuk nebo obraz, nepříjemné zkreslení zvuku, slabý mikrofon nebo omezená kapacita zvuku. Distanční vzdělávání vnímá jako velice náročné. Velmi ji chybí osobní kontakt s žákem a je při jeho absenci obtížné udržet pozornost a soustředěnost žáků. Vyčerpává ji také několikanásobné vysvětlování a popisování, které je v prezenční výuce zpravidla rychlé a bezproblémové. Tento způsob vzdělávání vnímá jako neefektivní vzhledem k vydané energii a času, který učitel stráví nejenom přípravou. Distanční vzdělávání ji téměř neobohatilo. Z části vnímá pozitivně, že si vytvořila lepší, ucelenější obraz o rodinném zázemí a atmosféře v rodině žáků, zlepšila se ve vlastní trpělivosti, vyrobila si improvizované pomůcky, nedošlo k přerušení kontaktu žáka s pedagogem a žáci získali větší samostatnost. Uvědomuje si, že energie, která vzniká mezi učitelem a žákem při osobní přítomnosti, oboustranná empatie a souznění, se nedá ničím nahradit.

Učitelka, 55 let, 30 let pedagogické praxe, hra na zobcovou a příčnou flétnu

S distanční výukou se poprvé setkala v březnu roku 2020. Informována byla dostatečně v ZUŠ RpR. Nejprve si nainstalovala program Skype, zavolala všem rodičům s informacemi, jak bude distanční vzdělávání probíhat, a zaslala jim odkaz na její Skype. Výuku realizuje online v reálném čase, dále přes e-mail zasílá noty a přes Skype zvukové nahrávky. Komunikace s žáky funguje dobře, až na situace, kdy jsou špatné technické podmínky. Do distančního vzdělávání se jí zapojili všichni žáci. Na konci školního roku se odhlásili 2 žáci. U jednoho odhlášení proběhlo po dohodě s rodiči (žákovi se nedařilo bez ohledu na distanční vzdělávání) a v druhém případě maminka žákyně oznámila pedagožce, že se chce věnovat jiným aktivitám. Myslí si, že ani v tomto případě nebylo na vině distanční vzdělávání, i tato žákyně byla dosti slabá. V tomto školním roce 2020/2021 se jí zatím nikdo neodhlásil. Někteří žáci během distančního vyučování více cvičí, protože mají více času a někdy se dle učitelky nudí. Nevnímá zásadní rozdíly v přístupu ke vzdělávání. Žákům chybí, že nemohou nikde vystupovat a hlavně, že nemohou hrát spolu, tedy komorní hra. Během distanční výuky se snaží vybírat skladby

sólové nebo takové, ke kterým má nahrávky doprovodů, aby alespoň trochu nahradila možnost hrát s klavírem.

Na naplnění ŠVP při sólové hře nemá distanční vzdělávání vliv. Jediné omezení je, že nemohou společně hrát a vystupovat. Jako překážku v distančním vzdělávání vnímá nestabilní internetové připojení. S některými žáky probíhá výuka přes telefon, právě z důvodu špatného připojení, ale nemá s ním dobré zkušenosti, zejména zvuk je špatný. Distanční vzdělávání je pro ni dosti náročné. Musí si na dlouhou dobu dopředu chystat noty, následně skenovat a posílat žákům. Je nutné, aby měla vše připravené mnohem lépe, než při běžné výuce. Někteří žáci nemají kamery, proto na ně nevidí. Nemohou hrát spolu a nemůže jim pomoci například s rytmem tak, jako ve škole. Myslí si, že tento způsob výuky již udržitelný není. Distanční vzdělávání během pandemie vnímá jako určitě lepší, než aby neprobíhalo žádné. Pozitivně také vnímá, že může být s žáky stále v kontaktu, a to je pro ni důležité.

Učitel, 42 let, 15 let pedagogické praxe, hra na kytaru, elektrickou kytaru a baskytaru

Pedagog se s distančním vzděláváním dříve nesetkal a ani netušil, co jej čeká. Svě první kroky na počátku distančního vzdělávání charakterizuje jako chaotické. Vše se řešilo za pochodu. Vyučuje online v reálném čase. Velký problém vidí v přerušované komunikaci. Všichni jeho žáci se zapojili a nikdo se neodhlásil. Rozdíl v porovnání s prezenční výukou vidí v důležitosti osobního kontaktu. Distanční vzdělávání na něj působí sterilně. Žáky se snaží motivovat tím, že si mohou vybrat a zahrát jejich oblíbenou píseň. Při distančním vzdělávání se zejména snaží žáky připravovat, udržovat techniku hry tak, aby mohl v budoucnu při prezenčním vzdělávání plnit obsah ŠVP.

Mezi překážky, na které narazil, řadí internet a pomalé připojení, špatnou audio a video techniku, nízkou znalost softwaru. Nápomocný mu nebyl nikdo, ale poradil si sám. Distanční vzdělávání je náročné nejenom psychicky, ale i fyzicky. Problém také vidí v tom, že nejsou na tuto výuku podmínky a pedagogové nejsou pro tuto formu výuky dostatečně vzdělaní. Při výuce začátečníků je občas potřeba fyzického kontaktu, dotek prstů, žák musí vidět učitele celého. Zvukový přenos je nedostačující, přestože může být kvalitně vybaven učitel, tak často není dostatečně vybaven žák. Tento způsob výuky je pro něj udržitelný maximálně do konce školního roku 2020/2021. Pozitivně vnímá, že se

člověk na všem učí a také v tom, že pokud rodič dovolí a výuka se nahraje, pak je možnost zpětné vazby. Jiné klady nevidí.

Učitel, 35 let, 11 let pedagogické praxe, hra na kontrabas

Nikdy dříve se s distančním vzděláváním nesetkal. Vůbec netušil, co jej čeká. Od vedení školy obdržel nabídky na různá školení, jak učit distančně, ale vše si raději odzkoušel sám. Na jaře 2020 učil tak, že každý týden posílal každému žákovi individuální e-mail s vlastními nahrávkami a chtěl od všech do týdne zpětnou vazbu. Mnoho žáků však nespolupracovalo, což pro něj bylo dosti náročné. Od září 2020 má pevně daný rozvrh a učí online přes komunikační platformu. Nejčastěji Skype, WhatsApp nebo MS Teams. Tento způsob distančního vzdělávání podle něj funguje perfektně. Všichni žáci se zapojili do distančního vzdělávání. Toto vzdělávání nicméně shledává jako naprosto nevhodné, a to nejenom pro výuku v ZUŠ. V této době jde dle něj hlavně o to, aby se s dětmi co nejvíce hrálo, i kdyby online. ŠVP se snaží naplňovat, ale na první místo vždy staví hlavně radost ze hry na nástroj. Distanční vzdělávání vnímá jako překážku samu o sobě. Vzdělávání je samo o sobě náročné i v prezenční formě, proto je pro něj distanční způsob výuky neudržitelný. Distanční vzdělávání jej obohatilo o poznatek, že tuto formu vzdělávání tato doba nepotřebuje. Žádná pozitiva jej nenapadají.

Učitelka, 57 let, 35 let pedagogické praxe, hra na klavír

S distanční výukou se dříve nesetkala, pouze občas využívala například zvukových nahrávek skladeb pro děti, někdy i zvukové nahrávky žáků například při delší nepřítomnosti ve škole. Nevěděla, co ji čeká a nebyla vůbec informována o průběhu distančního vzdělávání. Její první kroky směřovaly k rozhovorům s rodiči, se kterými řešila možné návrhy různých způsobů výuky. Zpravidla se shodli na zasílání nahrávek s následným rozбором a případně online hodinou. Kombinuje obě tyto formy výuky. Nyní však více učí online, protože se děti postupně zbavily ostychu před kamerou a nedělá jim problém takto komunikovat. Některé děti, zvláště starší, preferují nahrávky s učitelčinou následnou reakcí, ale i s těmito dětmi má online hodiny, a to po domluvě, když je potřeba názorné ukázky a procvičení. Komunikace probíhá podle formy výuky. Při online výuce stejně jako v běžné hodině žáky přivítá, navodí atmosféru pohody a klidu a pak otázky směřují na jednotlivé skladby a problémy u nácviu a následuje rozbor konkrétních míst.

V případě e-mailové formy pak písemně. Pomůcky využívá totožné jako při prezenční výuce, například poslech profesionálních nahrávek, předvedení skladeb, rozbor a individuální práce. Zapojili se všichni žáci kromě jedné žákyně, která má problém s distančním vzděláváním i v dalších oborech ZUŠ. Jde o introvertní povahu žákyně, která nesnese nahrávání zvukových nahrávek ani online kontakt. S rodiči situaci od začátku řešila, zasílá noty, protože žákyně ráda cvičí, je v kontaktu s rodiči a obě strany se těší na setkání. Nikdo z jejich žáků se neodhlásil.

Rozdíl oproti běžné výuce vnímá především v tom, že distanční vzdělávání je mnohem méně kvalitní. Z důvodu špatného přenosu zvuku a nemožnosti osobního kontaktu není možné detailně pracovat na skladbách. Zpravidla je nutné zadávat jednodušší repertoár a skladby, které jsou dětem blízké. V této těžké situaci je třeba více zohlednit psychické zdraví dětí, radost ze hry, než je vést k vynikajícím výsledkům a progresu ve hře. Snaží se v dětech rozvíjet lásku k hudbě, nabízí hru jako relaxaci, radost a odpočinek. Neměla problém s naplněním ŠVP. Potíže naopak byly technického charakteru, například výpadky sítě, nefunkční mobil žáka nebo na začátku distančního vzdělávání měly některé děti problém s online výukou. Bály se kamery, nechtěly mluvit do obrazovky a styděly se. Všechno se časem vyřešilo, děti si zvykly.

Distanční vzdělávání je velmi náročné, a to i navzdory nižších kvalitativních nároků na žáky, což by se během delší doby navíc jistě projevilo na celkové úrovni uměleckého vzdělávání na ZUŠ. Doufá v brzký návrat prezenční výuky, ale i tak se obává, že negativní následky prezenční výuky budou znatelné. Mnohému se i naučila. Má pocit, že je trpělivější, má větší pochopení pro individualitu žáků a je více propojená s domácím prostředím dětí. Distanční vzdělávání by využívala pouze krátkodobě například při delší absenci žáka ve výuce. Je ráda, že měla možnost si tím projít a může si z distančního vzdělávání vzít inspiraci, ale z dlouhodobého hlediska jej nedoporučuje.

Učitel, 37 let, 9 let pedagogické praxe, hra na klávesy

Dříve se s distančním vzděláváním nesetkal a nevěděl, co jej čeká. Na počátku kontaktoval rodiče, aby se dohodli na platformě, na které bude probíhat distanční vzdělávání. Jednalo se o WhatsApp, Messenger, Skype, e-mail nebo nově přes MS Teams. Formy výuky se u každého žáka liší. Do distančního vzdělávání se nezapojili všichni žáci,

protože dle něj mají důležitější povinnosti, jako je například absolvování závěrečných ročníků na středních školách. Osobní zkušenost s odhlašováním žáků však nemá. Všichni žáci pracují přibližně stejně jako při běžné výuce. Motivací pro žáky může být založení kanálu na youtube.com, vytvořeného pedagogem, na kterém zveřejňuje nahrávky skladeb nebo ukládá odkazy pro inspiraci. Problémy, přes které se nedá přenést, aktuálně neřeší. Důležité pro něj je, aby žáci nebyli odrazeni od hry na hudební nástroj a užívali si radost z hudby. Největším omezením je nedostatečné technické zázemí u studenta doma. Například pomalé připojení, nekvalitní mobilní telefon, absence externího mikrofону pro lepší záznam a přenos žakovy hry. Distanční vzdělávání jej obohatilo, a to tím, že si ještě více uvědomil, že má svou práci rád a baví ho pracovat se studenty. Z jeho pohledu tato situace není nijak kritická a myslí si, že kdyby měli studenti lepší vybavení zmíněné výše, tak by se tímto způsobem dalo učit i normálně nebo alespoň ve větší míře.

Učitelka, 22 let, 3 roky pedagogické praxe, hudební nauka a zpěv

S žádnou formou distančního vzdělávání se dříve nesetkala. Byla dostatečně informována o zahájení a průběhu distančního vzdělávání. V prvních chvílích se snažila vymyslet, jak budou hodiny probíhat a následně s možnými variantami obeznámila rodiče. Distanční vzdělávání probíhá v reálném čase online. Komunikace se všemi žáky se již ustálila a pedagožka využívá pro výuku platformu MS Teams. Většina dětí se do distančního vzdělávání zapojuje. Své žáky se snaží motivovat pořádáním soutěží a jiných aktivit přes výukové aplikace. Snaží se i nadále pokračovat a naplňovat ŠVP. Problematicky vnímá, že se žáci při výuce méně soustředí. Nejhorší je pro ni pocit, že nadaným žákům nemůže předat tolik jako v prezenční výuce. Tento způsob vzdělávání nevnímá jako dlouhodobě udržitelný. Pozitivum vidí, že se dokáže více orientovat ve světě internetu a mezi vzdělávacími aplikacemi.

Učitelka, 45 let, 23 let pedagogické praxe, hra na klavír a klávesy

S distančním vzděláváním se prvně setkala až v březnu 2020. S žáky komunikovala přes aplikaci WhatsApp. Kombinovala výuku přes online videokonferenční hovory a zasílání videonahrávek s vysvětlením nové skladby. Pouze dva žáci se distančního vzdělávání neúčastní kvůli špatnému internetovému připojení. Žáci mají k dispozici materiály v e-mailu a videonahrávky. ŠVP naplnit lze, problematické jsou pouze komorní

hry, tedy souběžné hraní více žáků, což online není možné z důvodu opožděného zvuku a obrazu. Velmi problematicky vnímá nemožnost realizovat již zmíněné komorní hry, občas špatné internetové připojení. Distanční vzdělávání je náročnější. Dovede si představit, že může fungovat pouze dočasně, nikoli dlouhodobě. Pozitiva ve výuce hry na hudební nástroj příliš nevidí.

Učitelka, 71 let, 30 let pedagogické praxe, hra na violoncello, komorní a souborová hra

S distanční výukou se dříve nesetkala, tudíž netušila, co ji čeká. Byl to dle jejích slov velký pokus, který se vyvíjel postupně. Nejprve proběhla domluva s rodiči, aby zjistila, jaké mají možnosti připojení, a navrhla jim způsob výuky. Velkým problémem se ukázali úplní začátečníci, z nichž někteří ještě ani neměli nástroj. Všichni rodiče byli velmi vstřícní. Výuku realizuje online v reálném čase a navíc posílá noty rodičům na e-mail. V průběhu distančního vzdělávání nemusela vlastně nic podstatného měnit. Řešili jen občasné problémy s kvalitou připojení. Žáky učí ve věku od 7 do 17 let a tento způsob výuky vyhovoval všem. Jako výhodu vnímá, že nemusí většinou zapojovat rodiče v hodinách, jen když se vyskytne problém, což si myslí, že mnozí oceňují. Do distančního vzdělávání se zapojili všichni. Nikdo se neodhlásil, naopak ještě jeden žák přibyl. Rozdílů proti běžné výuce vidí mnoho. Například velmi specifické je ladění smyčcových nástrojů na dálku. V této problematice pomohly ladičky stažené do mobilních telefonů rodičů. Opravdovým problémem byly drobné opravy nástrojů například potrhané struny, které jsou v běžné výuce lehce řešitelné. Velký důraz klade na komunikaci, díky které motivuje i své žáky. Děti si potřebují čím dál víc s někým popovídat. Naplnění ŠVP aktuálně neřeší a bude se jím zabývat až při prezenční výuce. Snaží se například přehrát více skladeb, aby se později při prezenční výuce mohli věnovat tomu, co se při distančním vzdělávání nedařilo. V případě možnosti využívá například sourozence na doprovody nebo komorní hru. V překonávání překážek zpravidla pomohli rodiče. Nejčastěji přivezli nástroj na opravu, případně zlepšili připojení. Žákům chybí veřejná vystoupení a kontakt s posluchači, což jsou další překážky při distančním vzdělávání. Distanční vzdělávání vnímá jako náročnější, ale může využívat více fantazii a vymýšlet něco nového. Nikdy však nemůže nahradit výuku prezenční. Jedná se dle ní pouze o nouzové řešení a obává se, že už trvá příliš dlouho. Distanční vzdělávání ji nikterak neobohatilo, pouze musí pracovat

s počítačem a díky tomu se přiučila něčemu novému. Vždy se snažila propojovat učení s hudební praxí, a to je něco, co dle učitelky distanční vzdělávání téměř neumožňuje.

Učitelka, 39 let, 12 let pedagogické praxe, hudební nauka a přípravná hudební výchova

Nikdy dříve se s distančním vzděláváním nesetkala a nevěděla, co ji čeká. Na jaře 2020 se sama rozhodla, jakým způsobem povede distanční vzdělávání, a to zábavnou formou s úkoly pro celou rodinu. Hrátky s hudbou zasílala jednou za týden e-mailem. Od jarních prázdnin 2021 vyučuje online v MS Teams dle rozvrhu, který byl stanoven v září 2020. Žáci jsou rozděleni do skupin určených na začátku školního roku. Již neposílá úkoly e-mailem, ale vše potřebné najdou žáci i rodiče v MS Teams. Žáci pedagožce do platformy vkládají fotky svých úkolů. Někdy se však vyskytnou žáci, kteří si s tím neví rady, a tak je posílají na messenger nebo na e-mail. Od září 2020 má také svůj neveřejný kanál na youtube.com, kam vkládá videa s vysvětlením učiva hudební teorie, sluchová a intonační cvičení a dramatizaci říkadel a písní.

Do distančního vzdělávání se nezapojují všichni žáci. Rodiče v některých případech učitelce napsali, že mají dost svých starostí, natož se ještě věnovat hudební nauce. I přesto jim nadále posílá e-maily a nabídla jim také možnost individuálních konzultací přes aplikaci Skype, v době, kdy ještě neměli MS Teams. Těchto konzultací rodiče využili minimálně. Osobní zkušenost s odhlašování žáků nemá. Všichni žáci z přípravné hudební výchovy pokračují dál. Rozdíly v přístupu vnímá v připravenosti žáků na výuku, soustředěnosti žáků, ve výběru místa, kde výuka probíhá, například v kuchyni, za přítomnosti ostatních členů rodiny. Svě žáky motivuje pomocí kvízů, hádanek, videí, online hudebních nástrojů. Naplnění ŠVP během distančního vzdělávání je dle ní nadlidský výkon, nicméně dělá vše proto, aby to zvládli.

Během distančního vzdělávání se objevily překážky související s informatikou, jak a kde nahrávat, ukládat videa, jak vytvářet kvízy, jak opravovat úkoly ve fotkách, jak opravovat noty. Pomohla si však sama nebo s kolegyněmi a učí se za pochodu. Distanční vzdělávání vnímá jako náročné, je pro ni důležité, aby byla dobře připravená a měla náhradní plán, kdyby náhodou například zklamala technika. Dále se snaží být v pohodě, snaží se nenechat vykolejit neúspěchem, ani se odradit tím, že žáci jsou lepší v ovládání

platformy MS Teams a internetu než ona. V neposlední řadě je tento styl výuky náročný i pro její zrak, kdy se celé odpoledne dívá do počítače a poté ještě opravuje úkoly. Myslí si, že by tento způsob vzdělávání měl skončit. Problematicky také vnímá z jejího pohledu neobjektivní hodnocení na ZUŠ RpR, které je dáno vnitřním nařízením. Distanční vzdělávání ji však obohatilo. Zdokonalila se v informatice a jako pozitivum na distančním vzdělávání vidí v možnosti účastnit se výuky, i když je žák nemocný nebo je někde na dovolené.

Učitelka, 50 let, 25 let pedagogické praxe, výtvarný obor

S distančním vzděláváním se setkala až v souvislosti s pandemií COVID-19. Má pocit, že celorepublikově byla informovanost týkající se školství nedostatečná. Pedagogové byli postaveni před danou situací a museli si pomoci sami. Jejím prvním krokem bylo zamyšlení, jak zprostředkovat žákům výuku výtvarného oboru, která je za normálních okolností v prezenční výuce především praktická. Na počátku zvítězilo předávání informací žákům e-mailovou cestou. Následně pro online výuku vytvořila pracovní týmy, využívá stále i e-mail a WhatsApp. Výuka se v průběhu měnila a pedagožka přešla na platformu MS Teams. K praktické výuce využívá kameru. Do online výuky se všichni žáci nepřihlásili. Odmítli pracovat touto cestou z důvodu přetížení na základní a střední škole nebo jim tento způsob výuky z jiných důvodů nevyhovoval. K online výuce přes MS Teams se přihlásila necelá polovina dětí. Ostatním posílá úkoly nadále na e-mail. Motivuje prostřednictvím prosté pochvaly, neboť i v tomto období vznikají zajímavá díla. Je stále co chválit.

Distanční výuka výtvarného oboru jako praktického předmětu je velmi náročná a těžko lze i přes snahu učitelů a žáků toto studium dlouhodobě hodnotit jako srovnatelné s výukou prezenční. A to přesto, že se snaží udržovat kontakt se všemi žáky různými výše jmenovanými způsoby a kvalitu výuky stále zlepšovat. Nicméně osobní kontakt s žáky je nenahraditelný. Překážkou bylo nulové školení s aplikací MS Teams. Překážku překonala samostudiem a s pomocí dcery, která tuto aplikaci využívá při vlastním vzdělávání. Distanční vzdělávání je velmi náročné. Negativní dopady bude mít toto vzdělávání velké, a to především v důsledku nedostatečného sociálního kontaktu. Dále je velkým problémem omezení teoretických a především praktických znalostí. Způsob výuky online není dle jejího názoru dlouhodobě udržitelný. Již nyní cítí, že je pozdě.

Zkušenost s distančním vzděláváním ji obohatila ve využití počítačové techniky, připomenutí některých teoretických znalostí a dovedností z vysoké školy. Uvědomila si také, jak miluje svoji profesi a práci s dětmi.

Učitelka, 58 let, 30 let pedagogické praxe, výtvarný obor

S distančním vzděláváním se nikdy dříve nesetkala, netušila, co ji čeká a nebyla dostatečně informována o zahájení a průběhu distančního vzdělávání. Na začátku distanční vzdělávání zadávala práci pouze přes e-mail. Po nějaké době začala využívat Google Meet pro online výuku a nyní pracuje pomocí platformy MS Teams. Většinu žáků aktuálně vyučuje online a malému počtu žáků po dohodě s rodiči zadává úkoly e-mailem. Všichni žáci se do distančního vzdělávání nezapojili. Žáci, jejichž rodiny se dostaly do finančních problémů, se odhlásili nebo přerušili studium. Někteří žáci, malý počet, se odhlásil proto, že pro ně distanční vzdělávání nebylo dostatečnou náhradou. Shodou okolností to však byli žáci, kteří byli i v prezenční výuce spíše pasivní. Obsah ŠVP se daří naplnit, ovšem kvalitu prezenční výuky nelze plně nahradit vyučováním přes obrazovku. Výuka online skýtá dle pedagožky jisté nové možnosti, ale přímý kontakt učitele se žákem je ve výtvarném oboru nenahraditelný. Online výuku lze akceptovat pouze jako nouzové a dočasné řešení. Překážky spatřuje například v práci s počítačem, mezi které řadí nedoručitelnost e-mailů, zahlcenou e-mailovou poštu rodičů i učitele, díky čemuž tak snadno přehlédnou důležitá upozornění či zadání prací pro děti. Někteří žáci mají problémy s připojením nebo nemají kameru. Problémy s počítačem pedagožce pomohl řešit ředitel ZUŠ RpR, její dospělý syn a manžel, který je také učitel. Distanční vzdělávání a vztah učitel bez žáka a žák bez učitele v osobním kontaktu přirovnává k rybě bez vody. Během této formy výuky je náročnější žáky motivovat a být jim nápomocna osobním příkladem či názornou ukázkou. Velký problém vidí v sezení žáků a studentů u počítače, z čehož plyne málo pohybu, žádná vzájemná spolupráce a pomoc, namáhání očí, inspirace převážně z internetu, omezená komunikace, tedy ochuzené vyjadřování a žádná neverbální komunikace. Distanční vzdělávání vnímá jen jako nouzové řešení, v ničem ji neobohatilo, pozitiva také nenachází a ani nemůže říci, že by ji učinilo lepším pedagogem.

Učitelka, 25 let, 7 let pedagogické praxe, hra na klavír

V březnu 2020 došlo k její první zkušenosti s distanční výukou. O zahájení distanční výuky byla informována dostatečně. Její první kroky vedly k domluvě s rodiči, přes jakou aplikaci by chtěli, aby hodina probíhala. Celou dobu učí v reálném čase online. Po hodině rodičům posílá nahraná videa a e-maily s rekapitulací hodiny. Všichni její žáci se zapojili, zkušenosti s odhlašованиеm nemá. V této době musí být žáci více samostatní a také vnímá aktivnější přístup rodičů. Snaží se dětem vybírat skladby, které se jim líbí a které zvládnou nastudovat do značné míry samostatně. Zvuková stránka není ideální, proto zasílá i videa, kde je situace o něco lepší. Je velmi ráda, že měli s žáky prezenční hodiny v prosinci, kdy doladili některé nesrovnalosti z podzimního distančního vzdělávání. Nyní je už distanční období opravdu dlouhé. Děti jsou však statečné a snaží se. Učitelka spatřuje největší problém s občasným vypadáváním internetu a následným překládáním hodin na jiný termín. Distanční vzdělávání vnímá jako náročné, protože jí zabírá více času, jde o skenování not, neustálé e-maily rodičům a podobně. Dětem i jí zřejmě nejvíce chybí přímý kontakt. Dříve byl člověk zvyklý dětem vzít ruku a pomoci jim. Žák tak jednodušeji vnímal, jak na to a byl dříve schopen zahrát skladbu samostatně. Samozřejmě také bylo možno slyšet krásný zvuk bez šumů. Nyní je nutné vše popisovat, aby žák věděl jak na to i přes internet. Distanční vzdělávání ji obohatilo, protože člověk začal více přemýšlet a hledat nové cesty, jak dojít k cíli. Jako největší pozitivum vidí to, že děti začaly být samostatnější a také to, že hodně dětí začalo na nástroj více cvičit.

Učitelka, 24 let, 6 let pedagogické praxe, hra na klavír

S distančním vzděláváním se nikdy předtím nesetkala. Nevěděla, co ji čeká, navíc s prací na počítači si není tak jistá, proto se bála, jak vše bude probíhat, jestli to bude vůbec nějak fungovat a zda tato výuka bude mít nějaký efekt. ZUŠ RpR se snažila na nově vzniklou situaci rychle zareagovat a hned zavést distanční výuku. V březnu 2020 učila přes e-maily, kdy zadala práci na týden s tím, že jí za týden rodiče žáků poslali nahrávky a na základě toho učitelka reagovala dál. O online hodiny přes Skype, WhatsApp zájem ze strany rodičů nebyl. Postupem času ale zjistila, že přes e-maily výuka není až tak efektivní a jí samotné to zabíralo spoustu času, například teoretické popisování nebo nahrávání videí. Asi po půl roce se rozhodla, že výuku přes e-maily bude realizovat jen v krajních případech a rodičům dala na výběr mezi aplikacemi WhatsApp nebo Skype

s tím, že to bude mnohem efektivnější a bude moci reagovat hned. Každá forma výuky má samozřejmě své výhody a nevýhody. V současné době učí kromě jedné žáčky, se kterou fungují přes e-maily a zasílané zvukové nahrávky, online přes WhatsApp, Skype nebo MS Teams. Komunikace se žáky probíhá dobře, jsou ochotni spolupracovat. Problematické je, pokud nefunguje internetové spojení, díky tomu jsou žáci z výuky otrávení, protože se seká zvuk i video nebo je špatný zvuk a pedagožka musí jen odezírat a tóny si představovat. Nelze řešit dynamiku, pedalizaci a podobně.

Do distanční výuky se zapojili všichni žáci, nikdo se neodhlásil. Pouze u výše zmíněné žáčky byl problém, kdy její maminka nechtěla online hodiny, na telefony ani zprávy asi dva týdny nereagovala. Posléze se však podařilo spojit a domluvili se a zkusili výuku přes WhatsApp, ten však bohužel moc nefungoval, což zapříčinilo, že již dále nechtěli zkoušet jinou aplikaci a ponechali si formu výuky přes e-mail a zasílání zvukových nahrávek. Hlavní rozdíly vidí v daleko větší přípravě na hodinu, připravenosti na možné nenadálé obtíže, pedagog musí být nachystaný na reakce žáka, aby mu mohl poradit, pomoci. Velice náročné a demotivující je to pro žáky, kteří mají nějakou poruchu například autismus nebo jiné specifické poruchy učení. Motivace je v současné době velice těžká, i sama pedagožka na sobě cítí, že by nějakou potřebovala. Při běžné výuce byly děti zvyklé na besídky a vystoupení, která nyní nejsou. Je si vědoma, že někteří pedagogové organizují online koncerty, ona však netuší, kdy by je zvládla připravit. Sama stále ještě studuje. Žáky se snaží motivovat, aby udělali koncert alespoň své rodině. S některými žáky je pozadu, ale kvůli specifické situaci slevuje z požadavků a snaží se, aby děti hra na nástroj bavila. Největší potíže se objevily s internetovým spojením. Naštěstí má přítele, který jí byl v této problematice nápomocný.

Distanční vzdělávání je pro ni velice náročné psychicky a časově. Myslí si, že pokud by bylo dobré spojení, tak výuka není tak náročná. Distanční výuka však dle jejího názoru nikdy nenahradí tu prezenční. Děti ztrácí chuť k práci, třeba už jen s přípravou na samotnou hodinu, potřebují motivaci. Nemají reálnou komunikaci se svými vrstevníky například na vystoupeních nebo soutěžích. Tato výuka není špatná jako náhradní hodina, ale z dlouhodobého hlediska si ji nedovede představit. Pozitivně vnímá větší samostatnost žáků. Pedagožka si lépe osvojila práci s technologiemi, samotným počítačem a nahráváním skladeb, kdy žáci někdy mají pocit jako na koncertě.

Učitelka, 51 let, 30 let pedagogické praxe, hra na klavír

S distančním vzděláváním se dříve nesetkala a netušila, co ji čeká. S prvními kroky jí pomohl syn, který je studentem vysoké školy a také se distančně vzdělává. Zpočátku kombinovala online výuku a zadávání úkolů přes e-mail. Nyní nejčastěji vyučuje přes Skype, což jí přijde z hlediska zvukového přenosu učitele, žáka a nástroje, jako nejlepší varianta. Občas zasílá přes aplikaci WhatsApp nahrávky pro lepší představu, někdy požaduje zaslání nahrávky i po žákovi. Do distančního vzdělávání se žáci zapojili. Během roku se odhlásil jeden žák, jehož domácí podmínky pro distanční vzdělávání nebyly dobré. Pozitivně hodnotí, že díky tomuto způsobu výuky si vyzkoušela i jiné věci, například odposlouchání a zápis melodie a harmonie některých filmových skladeb a také narazila na zajímavá videa. Musela ve svém školním plánu rozhodně zvolnit. Problém vidí v nemožnosti vystupovat na veřejnosti, díky čemuž také schází motivace. Je skeptická k pokračujícímu distančnímu vzdělávání. Ráda se naučila něco nového, ale samozřejmě tato výuka nenahradí prezenční výuku. Lepším učitelem ji neučinila, ale je ráda, že díky distančnímu vzdělávání vznikla nějaká alternativa k vzdělávání prezenčním a nemusela být zastavena výuka.

4.3.3 Dílčí závěry

Zrušení prezenční výuky v podstatě ze dne na den bylo pro pedagogy zcela novou zkušeností, žádný z nich se s distančním vzděláváním dříve nesetkal a netušil, co jej čeká. O zahájení a průběhu distančního vzdělávání jejich předmětu bylo dle svých slov dostatečně informováno 9 učitelů (45 %), 4 učitelé (20 %) nebyli dostatečně informováni a 7 (35 %) si nevzpomíná. Všichni pedagogové na počátku oslovili rodiče, kterým navrhli možnosti průběhu distančního vzdělávání, a společně se dohodli na následujícím postupu. Řada pedagogů (25 %) se musela naučit pracovat s aplikacemi Skype, WhatsApp nebo Messenger. Pouze 7 pedagogů (35 %) využívalo již od počátku formu online výuky, zbytek pedagogů (65 %) zahájilo na jaře 2020 distanční vzdělávání formou zadávání úkolů přes e-mailovou komunikaci a následnou kontrolu zpracování úkolů, případně zasílání zvukových nebo video nahrávek.

Velká změna nastala u výrazně většiny pedagogů (80 %) s nástupem podzimní vlny, kdy již bylo zasílání úkolů přes e-mail vnímáno jako nedostačující a sílila potřeba

přejít na výuku online, která přináší větší interakci s žáky. V březnu 2021 vyučovalo online v reálném čase všech 20 pedagogů. Mezi nejčastěji využívané platformy či aplikace patří Skype, WhatsApp, Messenger a MS Teams. Skype pedagogové hodnotili pozitivně z důvodu kvalitního přenosu zvuku, videa a platformu MS Teams hlavně z důvodu možnosti mít úkoly, soubory a podobné nezbytnosti nutné k výuce na jednom místě. Pouze 1 učitel zmínil platformu Google Meet. Část pedagogů (30 %) online výuku kombinuje se zasíláním notového materiálu přes e-mail nebo zvukových a video nahrávek. Tyto nahrávky zasílají také žáci jako zpětnou vazbu. 9 (45 %) pedagogů má zkušenost s rodičem, jehož dítě se nezapojilo do online výuky, a to z technických důvodů nebo si nepřejí, aby jejich děti trávily tolik času u počítače. Učitelé jsou vstřícní a v platformách se snaží přizpůsobit potřebám žáků. U hudebních oborů pedagogové zmiňovali používání odkazů na stránku youtube.com (30 %) a 2 učitelé si dokonce na této stránce vytvořili vlastní kanál, kde sdílí svá videa.

Do distančního vzdělávání se zapojila drtivá většina dětí. Pouze 7 (35 %) pedagogů zaznamenalo, že se nějaký žák odhlásil. Ve 2 případech se jednalo o žáka, kterému nevyhovuje online distanční vzdělávání, nadále však cvičí, pedagog zasílá úkoly e-mailem. Další se nepřipojují z důvodu jiných povinností, špatného připojení, finančních obtíží, nevhodných domácích podmínek nebo velké náročnosti souběžného distančního vzdělávání na základní nebo střední škole. I přesto, že i výtvarný obor přešel na online výuku prostřednictvím platformy MS Teams, se dle slov pedagožky polovina žáků neúčastní a pedagožka musí zasílat těmto žákům úkoly přes e-mail. Z výtvarného oboru se zejména z důvodu, kdy distanční vzdělávání nebylo dostatečnou náhradou za prezenční výuku, odhlásil menší počet žáků, pedagožka nespecifikovala konkrétní počet. Všem ostatním pedagogům se odhlásilo dohromady pouze 5 žáků. Jako důvody uváděli, že se žákům nedařilo nejen při distanční, ale i prezenční výuce, žák si našel jiné aktivity nebo bylo důvodem špatné připojení. Všichni tyto pedagogové se snažili obtíže řešit telefonicky s rodiči, ale ne vždy se je podařilo odstranit.

Mezi hlavní rozdíly v přístupu žáka oproti běžné výuce učitelé uvedli: nemožnost řádně kontrolovat správnou techniku, nedostatek sociálního kontaktu, špatný přenos zvuku, nemožnost skupinové hry a skupinové práce. Žáci také musí být samostatnější a odpovědnější. V některých případech žáci více cvičí, protože mají více volného času, objevuje se však i opačná zkušenost s větší leností. Dalšími vypozerovanými negativy

byly: nedostupnost vhodného vybavení, jako jsou například stojany, nepořádek v notách a tlak ze strany přítomného rodiče. 10 učitelů (50 %) se shodlo, že se při distanční výuce zvládne probrat méně látky, než při prezenční, a je navíc třeba detailnějšího vysvětlování. Mezi další rozdíly při výuce pedagogové zařadili obtíže spojené s opravou poškozených nástrojů, také ladění nástrojů a absenci klasických koncertů, coby výrazného motivačního faktoru. Pedagogové motivují své žáky například vidinou práce na online koncertě, vytvořením záznamu pro rodiče v literárně-dramatickém oboru, dokončením práce, zadáváním snadnějších, populárnějších a známých skladeb, slovními pochvalami za pokrok i snahu, vytvořením díla, hudebními rébusy, hrou skladeb s doprovodem nástrojů, vedením k radosti ze hry, pořádáním soutěží, kvízů a hádankami přes aplikace. 1 pedagožka uvedla, že je pro ni náročné motivovat sebe, natož své žáky.

Většina pedagogů (70 %) zvládá ŠVP naplnit bez obtíží. 30 % pedagogů se však potýká s problémy, díky kterým není možné zcela naplnit ŠVP. Jako nejčastější překážky uvádějí špatné technické vybavení, přerušovaný a zpožděný zvuk a slabé internetové připojení. Dále není možné realizovat komorní hry, hrát divadlo, naplňovat skupinovou práci, ladící cvičení ve dvou, hrát divadlo a skupinově tvořit.

Během distančního vzdělávání se 14 (70 %) pedagogů setkala s technickými problémy (zvuk, obraz), slabým mikrofonom, absencí kamery, neznalostí platform či aplikací, opožděným zvukem nebo špatným internetovým připojením. Se vším si však pedagogové poradili sami nebo s pomocí svých rodinných příslušníků. Na vzdělávacím procesu se také podepsaly okolnosti jako z počátku nesmělé děti, které se bály být před kamerami, nebo přítomnost příliš ambiciózních rodičů, kteří žáky rozrušovali.

Pro všechny pedagogy (95 %), až na jednoho, je distanční vzdělávání náročné. Limity vnímají v chybějícím osobním kontaktu jak mezi učitelem a žákem, tak mezi žáky samotnými. Dále v nemožnosti okamžité reakce, nemožnosti se pohybově, emocionálně vyjádřit, nedostatku veřejného vystupování, náročnosti udržet pozornost a soustředění, detailnější a náročnější přípravě, nestabilním technickém zázemí, minimálním pohybu, nemožnosti názorné ukázky a vzájemné spolupráce. Pro některé učitele je navíc náročné být neustále trpěliví, přestože se ne vždy vše daří. Učitel, pro kterého tato forma vzdělávání není náročná, uvedl, že nejhorší je pouze nedostatečné zázemí u žáka doma, také si myslí, že je tento způsob vzdělávání udržitelný. Pedagogové se však většinou

(95 %), vyjma zmíněného učitele, shodují, že tento způsob vzdělávání není dlouhodobě udržitelný a je již nejvyšší čas na návrat k prezenčnímu vzdělávání.

20 % učitelů distanční vzdělávání, dle jejich slov, nikterak neobohatilo, ostatní pedagogové obohatilo v práci s technologiemi, výukovými platformami a aplikacemi, dovedlo je k vytvoření větší databáze digitálních skladeb, ucelenějšího náhledu do profilu jednotlivých rodin žáků, naučení se větší trpělivosti a lepšímu pochopení žákovy individuality. Nikdo z pedagogů však nemá pocit, že by se v důsledku distančního vzdělávání stal lepším učitelem. Pozitivně však na tomto druhu vzdělávání vidí ve většině případů samotnou možnost, alternativu pokračovat ve výuce i v tak kritické situaci jako je pandemie COVID-19. Jako další pozitiva učitelé zmiňovali rozvoj větší samostatnosti žáků, uvědomění si radosti z pedagogické profese a práce s dětmi, možnost účastnit se výuky i když je někdo nemocný nebo na dovolené, získání nového pohledu na výuku a rozvoj tvořivosti žáků.

V rámci tohoto vzorku pedagogů ZUŠ RpR se nepotvrdilo, že by jejich věk, pohlaví nebo délka praxe hrála při distančním vzdělávání zásadní roli. Situace byla specifická pro každou jednu osobu, a to bez ohledu na věk, pohlaví nebo délku praxe. Zásadními faktory byly dle názoru autorky spíše osobnostní předpoklady, například jak kdo vnímá a překonává obtíže a jak se vyrovnává se stresem. Velkou roli také hrály dřívější zkušenosti s informačními technologiemi. Nicméně například druhá nejmladší pedagožka (24 let) zúčastněná na průzkumu uvedla mezi největší problémy distančního vzdělávání právě nedostatečnou technickou zdatnost, což je vzhledem k jejímu věku a této době, kdy jsou technologie velmi častým nástrojem komunikace, docela překvapující. Naopak nejstarší účastnice, 71 let, za největší obtíž neoznačila technické obtíže, jak by bylo možno předpokládat, ale nemožnost jednoduché opravy nástroje, například výměny prasklých strun. Největší problémy byly zaznamenány s účastí na online distančním vzdělávání výtvarného oboru, kde i přes nastavení online hodin prostřednictvím aplikace MS Teams se nezapojilo okolo 50 % žáků. Důvody byly výše zmíněny, šlo především o náročnost hodin na základní a střední škole, nedostatečnou alternativu k prezenční výuce nebo jiné aktivity. Nemožnost realizace předmětů se týká komorních her a souborů, kdy technické možnosti neumožňují realizaci skupinové hry z důvodu opožděného zvuku. Naopak distanční vzdělávání je téměř bezproblémové, až na nejčastěji zmiňované

technické problémy, v literárně-dramatickém oboru a hudebních individuálních studijních zaměřeních.

4.4 Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Cílem dotazníku pro rodiče bylo zjistit, jaké další výzvy a specifika přineslo distanční vzdělávání rodičům žáků ZUŠ RpR z hlediska role rodiče ve vztahu k dítěti i pro interakci mezi rodičem a ZUŠ RpR. Rodiče také měli uvést, jak subjektivně hodnotí umělecké vzdělávání na dané ZUŠ.

4.4.1 Teoretické vymezení a popis výzkumné metody

Vedení školy obdrželo 16. dubna 2021 od autorky práce e-mail s prosbou o zprostředkování dotazníku určeného pro rodiče žáků ZUŠ RpR (Viz Příloha č. 4: *Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm*). Rodiče byli o vyplnění dotazníku požádáni prostřednictvím e-mailové zprávy zaslané vedením školy, které také zveřejnilo příslušné informace na webových a facebookových stránkách ZUŠ RpR. K e-mailu bylo přiloženo, kromě odkazu na vytvořený dotazník, také motivační slovo obsahující jméno autorky práce, účel a důvod proč rodiče mají tento dotazník vyplňovat, datum nejpozdějšího odeslání, krátké pokyny k vyplnění, orientační čas, který zabere vyplnění dotazníku, a samotnou prosbu o vyplnění. Totožný text byl k přečtení i po otevření webového odkazu. Tento e-mail vedení školy zaslalo 775 rodičům (počet neodpovídá celkovému počtu 1124 žáků, protože některým rodičům studují na ZUŠ RpR dvě i tři děti). Dotazník byl vytvořen přes online platformu určenou pro tvorbu dotazníků Survio.

Dotazník je rozdělen na čtyři části a obsahuje otázky otevřené, kde mohli rodiče vyjádřit své postoje, polouzavřené a škálové, konkrétně byla použita Likertova škála na měření postojů rodičů a na zjištění jejich subjektivního zhodnocení distančního a prezenčního vzdělávání na ZUŠ RpR. Všechny odpovědi jsou povinné, vyjma dvou: „*Pokud sledujete, registrujete distanční vzdělávání na ZUŠ u Vašeho dítěte, pak popište, jakým způsobem.*“ a „*Pokud mělo/má Vaše dítě možnost prezentovat své studijní snažení (skladby, monology, obrázky, tanec apod.) během distančního vzdělávání, tak jakým*

způsobem to bylo/je realizováno?“. Obě jsou totiž vázány na odpověď na předchozí otázku.

První část dotazníku obsahuje otázky pro zjištění základních informací o vztahu rodiče a jejich dítěte k distančnímu vzdělávání na ZUŠ RpR. Otázky směřovaly na to, zda rodiče sledují distanční vzdělávání jejich dítěte na ZUŠ, případně jakým způsobem, zda se jejich dítě zapojuje do distančního vzdělávání, eventuálně odůvodnění v případě negativní odpovědi, a zda byla rodičům nabídnuta alternativa, pokud předmět není distančně vyučován. 3 otázky jsou polouzavřené a 1 otevřená.

Následující část se zabývá interakcí mezi rodičem a ZUŠ RpR v době distančního vzdělávání. Je zjišťováno jak, kdy a kým byli rodiče informováni o zahájení a případných změnách distančního vzdělávání, jaká byla komunikace rodiče s pedagogem, jak se vůbec rodiče zapojují do distančního vzdělávání na ZUŠ RpR, jestli jim vyhovuje nastavená výuka distančního vzdělávání, pokud ne, tak jaká by jim vyhovovala více, zda mají dostatečné technické a materiální vybavení umožňující realizaci distančního vzdělávání, případně co jim schází, zda se dají zvládnout požadavky kladené na dítě ze strany učitele a zda se potýkají s nějakými překážkami při distančním vzdělávání, a pokud ano, tak jakými. Další otázky směřovaly na to, jak často navštěvují veřejné akce ZUŠ při běžné prezenční výuce, zda pedagog vytváří během distanční výuky náhradní program za aktivity, které by jinak byly realizovány při prezenční výuce, zda měli žáci možnost prezentovat své studijní snažení, případně jak, a zda by rodiče tuto možnost ocenili. Tato část obsahuje 23 otázek. 3 otázky jsou polouzavřené, kdy u všech případů byla možnost doplnění odpovědi. U 3 otevřených otázek měli prostor se rozepsat a v 18 otázkách rozhodovali prostřednictvím Likertovy škály s možnostmi „ano“, „spíše ano“, „nedokážu posoudit“, „spíše ne“ a „ne“ a na stupnici „*přiměřené*“ až po „*příliš náročné a zatěžující*“ a od „*vždy*“ až po „*vůbec*“.

Předposlední část je zaměřena na subjektivní hodnocení distančního vzdělávání na ZUŠ RpR z pohledu rodiče. První otevřená otázka směřuje na to, zda a případně jak rodiče zatížilo distanční vzdělávání, jestli je něco na distančním vzdělávání na ZUŠ RpR obtěžuje, co jim chybí. Rodiče byli vyzváni, aby ve svých odpovědích byli konkrétní. V druhé, taktéž otevřené otázce, měli rodiče uvést postřehy, nápady, přání, případná doporučení pro distanční vzdělávání na ZUŠ RpR. V následujících 2 otázkách měli rodiče zhodnotit prezenční a distanční vzdělávání na ZUŠ RpR. V této části dotazníku jsou

4 otázky, z toho jsou 2 otevřené a 2 otázky ve formě Likertovy škály (hvězdičkového hodnocení).

Závěrečná část dotazníku pro rodiče žáků ZUŠ RpR je identifikační. Orientuje se na zjištění oboru, který jejich dítě studuje, pokud dítě studuje více předmětů, měli rodiče dotazník vyplnit pro každý obor zvlášť, obdobně, pokud na ZUŠ studuje více jejich dětí, tak měl být dotazník vyplněn pro každé dítě samostatně. Dále otázky směřovaly na ročník studia, studijní zaměření a typ školy a třídu, ve které studuje jejich dítě. V této části byla využita 1 otázka uzavřená, kde měli rodiče vybrat ze 4 oborů realizovaných na ZUŠ RpR, a 2 otázky otevřené.

4.4.2 Interpretace

Jak již bylo výše zmíněno, dotazník byl zaslán 775 rodičům. Na otázky odpovědělo 163 rodičů. První odpověď přišla 19. dubna 2021 a poslední 17. května 2021. Odkaz zobrazen 251 osobami.

Distanční vzdělávání svého dítěte na ZUŠ RpR sleduje 152 rodičů. Naopak 11 rodičů distanční vzdělávání nesleduje, a to z následujících důvodů: rodiče jsou v zaměstnání, dítěti to není příjemné, je samostatné nebo plnoleté, dítě se neúčastnilo distančního vzdělávání, rodičům nezbývá na sledování této formy vzdělávání čas nebo si přítomnost na hodině nepřál učitel.

Rodiče distanční vzdělávání sledují nejčastěji tak, že jsou s dětmi doma a online hodinu slyší například přes zavřené dveře (49 rodičů) nebo jsou v pravidelném kontaktu s pedagogem (22 rodičů). Někteří rodiče (16 rodičů) sedí přímo s žákem, poslouchají, případně se doptávají na látku, aby následně mohli pomoci při plnění úkolů. Dále pomáhají s připojením dítěte na platformu (15 rodičů), kontrolují zda se děti distančního vzdělávání účastní a připojují do hodin (14 rodičů), sledují e-mail, kde dostávají pravidelné informace o proběhlé výuce a o přípravě na další hodinu (11 rodičů), komunikují se svým dítětem po online hodině, jaké mají úkoly, jak se jim dařilo, co dělali (9 rodičů), dohlíží na cvičení a přípravu do hodin (7 rodičů), připravují pomůcky do hodin, zasílají pedagogům zvukové nahrávky (6 rodičů), sledují aktuální dění týkající se distančního vzdělávání na webových stránkách (2 rodiče) a vyzvedává materiál před školou (1 rodič).

Dle údajů uvedených rodiči se do distančního vzdělávání zapojuje 155 dětí, 7 dětí se nezapojuje a 1 rodič tuto situaci nedokáže posoudit. Rodiče uvedli následující důvody pro nezapojení: výuka je pro dítě demotivující a nebaví je (3 rodiče; výtvarný obor, taneční obor, hudební obor – hra na klavír), nechtějí, aby dítě trávilo tolik času před obrazovkou (2 rodiče), nemají dostatek času na kontrolu úkolů do hudební nauky a nevyhovující doba výuky v tanečním oboru.

120 dětí je distančně vzděláváno ve všech studovaných předmětech, 10 rodičů nedokáže posoudit, zda byla navržena nějaká alternativa k předmětu, který není vyučován a 22 rodičům nebyla nabídnuta žádná alternativa. 11 rodičům byly nabídnuty tyto možnosti, pokud předmět není vyučován: zadávání úkolů (2 rodiče), v případě komorní hry povídání přes MS Teams (2 rodiče), soukromá hodina, osobní návštěva (2 rodiče), vyzvednutí materiálu do výtvarného oboru (2 rodiče), zasílání videí natočených učitelkou, odkazování na doporučená videa na youtube.com a konzultace.

Rodiče byli informováni o zahájení, průběhu a změnách distančního vzdělávání ve většině případů pedagogem (139 rodičů), skrze e-mail, popřípadě textovou zprávou či telefonickým rozhovorem. Část rodičů (19 rodičů) uvedla, že byli zkontaktováni e-mailem od vedení školy, pedagogem, facebookových či webových stránek ZUŠ RpR nebo jim tyto změny oznámilo dítě, protože je již samostatné, studující na střední škole (1 rodič). Rodiče (4 rodiče) žáků z výtvarného oboru napsali, že byli o zahájení distančního vzdělávání informováni teprve nedávno, jeden konkretizoval únor 2021. Přechozí výuku charakterizovali, že se téměř nekonala. Jeden rodič sdělil, že za pozdější počátek online hodin nevinní ZUŠ RpR, ale stát, protože je dost těžké cokoli organizovat v nejasných podmínkách.

Pocit, že byli dostatečně informováni o zahájení a průběhu distančního vzdělávání na ZUŠ RpR, má 128 rodičů, spíše ano 30 rodičů, žádný nedokáže posoudit, spíše ne 4 rodiče a pouze 1 nemá pocit dostatečné informovanosti. Informace od pedagoga týkající se distančního vzdělávání jsou dostačující pro 124 rodičů, spíše dostačující pro 26 rodičů, 10 tuto skutečnost nedokáže posoudit, spíše nedostačující pro 1 rodiče a zcela nedostačující pro 2 rodiče. S komunikací pedagoga s rodičem je spokojeno 133 rodičů, 18 je spíše spokojeno, 9 nedokáže posoudit, 2 rodiče nejsou spíše spokojeni a pouze 1 je nespokojen. S pedagogem pravidelně komunikuje 72 rodičů, spíše pravidelně 30 rodičů,

10 nedokáže posoudit, 33 spíše nepravidelně a 18 rodičů nepravidelně komunikuje s pedagogem. Komunikace s pedagogem je důležitá pro 104 rodičů, spíše důležitá pro 33 rodičů, 17 se nedokáže rozhodnout, pro 5 rodičů spíše není důležitá a pro 4 vůbec není důležitá. Zpětnou vazbu od učitele, jak jejich dítě pracuje a jaké dělá pokroky, v distančním vzdělávání dostává 60 rodičů, 29 spíše ano, 17 nedokáže posoudit, 27 rodičů spíše nedostává zpětnou vazbu a 30 rodičů nedostává žádnou zpětnou vazbu. O zpětnou vazbu by ale mělo zájem 101 rodičů, spíše ano 46 rodičů, 4 neví, 7 by zpětnou vazbu spíše nechtělo a 5 by ji rozhodně nechtělo.

Do distančního vzdělávání jejich dítěte na ZUŠ RpR se zapojuje 38 rodičů, 22 se spíše zapojuje, 7 rodičů nedokáže posoudit, 47 rodičů se spíše nezapojuje a 49 se vůbec nezapojuje do distančního vzdělávání. Zapojení do vzdělávacího procesu jejich dítěte během distančního vzdělávání se oproti prezenční výuce liší u 51 rodičů, spíše liší u 23 rodičů, nedokáže posoudit 15 z nich, 30 rodičů má pocit, že se spíše neliší a u 44 rodičů se neliší. Při distanční výuce se dítěti musí věnovat 10 rodičů, spíše musí 18 rodičů, nedokážou posoudit 4 rodiče, 42 rodičů se spíše nemusí věnovat dětem a 89 se dítěti nemusí věnovat vůbec. Pocit, že se musí během distančního vzdělávání více angažovat ve výuce svého dítěte, má 35 rodičů, 25 rodičů se musí spíše angažovat, 17 nedokáže posoudit, 32 rodičů má pocit, že se angažovat spíše nemusí a 54 se nemusí angažovat. Zadávané úkoly jsou dostatečně vysvětleny 97 rodičům, 33 rodičům jsou spíše dostatečně vysvětleny, 30 rodičů se nedokáže rozhodnout, spíše nejsou dostatečně vysvětleny 3 rodičům a nikdo se nedomnívá, že by zadávané úkoly nebyly dostatečně vysvětleny.

Nastavení distančního vzdělávání vyhovuje 104 rodičům, 28 rodičů nedokáže posoudit, zda jim distanční vzdělávání vyhovuje a 31 nastavení této formy výuky nevyhovuje. Těmto rodičům by více vyhovovala samozřejmě prezenční výuka (23 rodičů), u které chápou, že ji ZUŠ RpR nemůže sama v dané situaci zavést, dále zavedení individuální osobních konzultací (2 rodiče), poskytnutí skript, lepší a detailnější vysvětlení teorie (1 rodič). Rodiče také uvedli dřívější zahájení distančního vzdělávání v tanečním oboru než v únoru 2021 (2 rodiče) a v hudební nauce (1 rodič), také by uvítali více nápadů a rad ze strany učitele výtvarného oboru, protože rodiče nejsou výtvarníci a neví si rady, jak své dítě vést (1 rodič), i větší časovou dotaci v literárně-dramatickém oboru a také by

jim více vyhovovala větší možnost zvolit si dobu výuky a méně osob zasahujících do lekce (1 rodič, taneční obor).

Dostatečné technické, materiální a jiné zázemí umožňující realizaci distančního vzdělávání dle požadavků učitele má 146 rodičů, 5 nedokáže posoudit a nemá 12 rodičů. Chybí jim především dostatek prostoru (4 rodiče), dostatečně silné připojení (3 rodiče), nemají kvalitní počítač nebo tiskárnu (2 rodiče), znalosti hudební nauky nebo stojan. Dostatečné zázemí má 1 rodič jen díky tomu, že mu v práci umožňují tisknout materiály nezbytné pro výuku.

Požadavky, které učitel ZUŠ RpR při distančním vzdělávání klade na jejich dítě, se zdají 126 rodičům přiměřené, 21 rodičům přiměřené, ale trochu zatěžující a 9 nedokáže náročnost požadavků posoudit. 5 rodičů hodnotí požadavky v současné situaci jako spíše náročné a pouze 2 rodiče jako příliš náročné a zatěžující.

74 rodičů se nepotýká s žádnými problémy při distančním vzdělávání. Potíže s internetovým připojením mělo 15 rodičů, s motivací k výuce, připojením, cvičením nebo samotnou činností mělo u svého dítěte problém 12 rodičů, pro 9 rodičů je velmi náročné skloubit distanční vzdělávání s prací, starostí o domácnost a studiem svého dítěte na ZŠ. Se špatnou kvalitou přenosu zvuku nebo obrazu se setkalo 8 rodičů. 8 rodičů označilo za největší problém nedostatečnou znalost studovaného předmětu jejich dítěte, nemožnost ukázat správný postoj, držení nástroje i jiné technické záležitosti náležící hře na hudební nástroj. Pro 7 rodičů distanční vzdělávání není plnohodnotnou náhradou za prezenční vzdělávání. Stejný počet rodičů zmínil pozdější nástup (únor 2021) online distančního vzdělávání v hudební nauce, což vedlo k demotivaci jejich dítěte a neplnění e-mailem zadávaných úkolů. Totožný problém uvedli 4 rodiče z výtvarného oboru a 3 z tanečního oboru. Dále v počtu 1 nebo 2 rodičů zaznívaly tyto problémy: nahrávání a zasílání zvukových nahrávek z důvodu časové náročnosti, nenahrazování zrušené hodiny klavíru (trvalo i měsíc), náročnost pochopení látky, v hudební nauce učitelka nesleduje, zda všichni všemu rozumí, rozptylování v domácím prostředí, absence teoretických materiálů, nedostatečný časový prostor, absence dostatečného prostoru k tanci, pozdní nástup online výuky zobcové flétny, neinformování o zrušení hodiny výtvarné výchovy, nutnost tisknout materiály, časová nepřizpůsobivost v tanečním oboru a nemožnost navštěvovat cimbálovou muziku.

Veřejné akce jejich dítěte při prezenční výuce navštěvuje vždy 108 rodičů, velmi často 20 rodičů, nedokáže posoudit 13 rodičů, občas taktéž 13 rodičů a nikdy se neúčastní těchto akcí 9 rodičů.

Pedagog jejich dítěte vytváří alternativní náhradu programu, který je při prezenční výuce běžný, z pohledu 32 rodičů, spíše ano uvedlo 18 rodičů, nedokáže posoudit 34 rodičů, dle 34 rodičů spíše ne a 45 rodičů uvedlo, že pedagog nevytváří náhradu za program běžný v prezenční výuce. Podle 43 rodičů mělo jejich dítě možnost prezentovat své studijní snažení během distančního vzdělávání, 16 rodičů zvolilo možnost spíše ano, nedokáže posoudit, nebo neví 30 rodičů, dle 25 rodičů jejich děti spíše neměly možnost prezentovat své studijní snažení a rozhodně ne uvedlo 49 rodičů.

Děti měly možnost prezentovat své studijní snažení v 6 případech jako online koncert, u 2 dětí proběhl předvánoční koncert, kdy mohli být přítomni rodiče a zbytek osazenstva poslouchal venku. V literárně-dramatickém oboru 6 žáků mělo virtuální besídku dětí, kdy byly jednotlivé přednesy žáků spojeny do jednoho celku a rozeslány rodičům přes úložiště uloz.to, a 5 dětí vytvořilo divadelní představení, které hrály online pro veřejnost na sociálních sítích, a 1 rodič zmínil také natočený záznam představení uložený na youtube.com. Hraní pro prarodiče a rodinné příslušníky napsali 4 rodiče, jednotlivě pak byl uveden Vánoční koncert žákyně na zobcovou flétnu uložený taktéž na youtube.com, třídní přehrávka hry na cimbál, benefiční minikoncerty a koncert na zahradě paní učitelky klavíru. Ostatní rodiče blíže nespecifikovali, jakým způsobem jejich děti prezentovaly své studijní snažení.

Vytvoření náhradního programu, který je při prezenční výuce běžný, by uvítalo 48 rodičů, 27 spíše ano, 43 rodičů nedokáže posoudit, 24 rodičů by o něco takové zájem spíše nemělo a rozhodně jej nechce 21 rodičů.

Distanční vzdělávání na ZUŠ RpR nezatížilo 95 rodičů a 68 rodičů tato forma výuky zatížila. Rodičům chybí v 15 případech osobní kontakt, pro 11 rodičů je výuka časově velmi náročná na organizaci, 8 rodičů vidí na distančním vzdělávání všechno špatně a myslí si, že není dostatečnou náhradou pro prezenční vzdělávání, 7 dětí distanční vzdělávání nebavilo, všech těchto 7 rodičů uvedlo, že byl problém v zadávání úkolů přes e-mail a pozdější nástup online výuky, jejich děti byly demotivované. Pro 4 rodiče

je obtěžující platit stejnou výši školného, nemají dostatečné vysvětlení ze strany vedení školy, proč musí platit školné v plné výši, když výtvarný obor (4 rodiče) téměř do února 2021 neprobíhal a škola má dále menší provozní náklady. Zmínění rodiče byli nespokojeni s téměř neprobíhající výukou ve výtvarném oboru, a to až do února 2021, stejně jako 5 rodičů mělo tento problém s hudební naukou. Tito rodiče uvedli, že z důvodu absence výuky hudební nauky měly jejich děti problém s rychlejším postupem ve hře na hudební nástroj a také zde rodičům chyběly teoretické materiály. Všichni zmínění rodiče nemají hudební vzdělání, a tak pro ně bylo náročné vysvětlit jejich dítěti látku, které sami nerozuměli. Dále bylo pro 5 rodičů obtěžující a zároveň zatěžující nahrávání a odesílání zvukových a video nahrávek pro pedagogy. Větší radost a motivace ze strany pedagogů chybí 5 rodičům, 3 rodiče museli řešit lepší internetové připojení, 2 rodiče obtěžuje špatný přenos zvuku a videa na straně pedagoga. 1 rodič uvedl, že jej obtěžuje nutnost vyzvedávat výtvarný materiál pro své dítě v přesně daný čas, přestože je to pro něj velmi organizačně komplikované. Následně rodiče uvedli, že musí dohlížet na průběh distančního vzdělávání (hudební obor) i na čas začátku výuky a také 1 rodiče mrzí, že z jeho pohledu výuka tanečního oboru do února 2021 prakticky neprobíhala.

Většina rodičů (114 rodičů) nemá žádné přání nebo nápady pro zlepšení distanční výuky. Oceňují práci vedení ZUŠ RpR i jednotlivých pedagogů. Uvádějí, že v dané situaci není možné vést distanční vzdělávání lépe. Zazněly také názory (15 rodičů) s přáním o opětovné nastolení prezenční výuky, což však není v případě opatření o zákazu přítomnosti žáků ve školách ze strany vlády ČR v kompetencích ZUŠ. 6 rodičů jako nápad na zlepšení uvedlo zavedení online vystoupení, prezentace studijního snažení jejich dětí, aby jejich děti viděly, že i ostatní děti pracují a vzdělávají se. Přáním 3 rodičů je možnost výuky venku, další 3 rodiče navrhuje možnost osobních konzultací alespoň 1x v měsíci. Stejný počet rodičů si přeje lepší technické vybavení (kamery, mikrofony, software), zaškolení pedagogů s prací na počítači a zajištění dostatečného proškolení v práci s MS Teams (hra na housle). Názory, že distanční vzdělávání není dostatečnou náhradou ve hře na zobcovou flétnu a ve výtvarném oboru, byly uvedeny ze strany 2 rodičů. Následující přání zazněla v 1 nebo 2 případech: vytěžit více z možností online výuky ve výtvarném oboru (exkurze do historie výtvarného umění, sdílení zajímavostí, krátký film, ukázky technik, sdílení postupu práce na videu), kombinace zvukových ukázek a videa, které si mohou děti poté opakovaně pouštět (hra na kytaru), snížit školné, a to i přestože se učitelé

snaží, což však není pro rodiče dostatečná náhrada, lepší komunikace vedení školy s rodiči (například informace o chodu školy, jak řeší situace, kdy některé předměty nejsou pedagogy vyučovány), konzultace rodiče s učitelem (výtvarný obor), větší motivace ze strany učitelů a jejich zpětná vazba, umožnění alespoň individuální online výuky, i přesto, že se v prezenční výuce jedná o skupinovou výuku (hudební obor, komorní hra). Dále rodiče prosí o větší časovou variabilitu v tanečním oboru, ve výtvarném oboru možnost zadávání úkolů přes e-mail (z časových důvodů), o sjednocení vyučovací platformy na celé ZUŠ RpR, stejně, jako tomu bývá na ZŠ, naopak zazněla ale i prosba o umožnění více platform, protože MS Teams není dle jednoho rodiče vhodným nástrojem pro výuku hry na hudební nástroj a žákovi a učiteli více vyhovuje aplikace Skype. U výuky hry na zobcovou flétnu bylo uvedeno zvolit platformu MS Teams, výuka nejprve teoretických znalostí až následně praktického vyučování a také prosba o nezkracování délky vyučovací online hodiny o 15 minut, když jejich dítě vydrží dávat pozor celou vyučovací jednotku 45 minut. V případě opakovaného zkrácení hodiny, pak žádost o nižší školné. Zazněla pochvala za vedení literárně-dramatického oboru, zahájení a přání o pokračování online hodin v hudební školičce, hudební nauce, baletu (zde poznámka rodiče, že jej mrzí, že online hodiny neprobíhaly dříve), zobcové flétny a prosba o zahájení online hodin ve hře na klávesy.

Prezenční vzdělávání na ZUŠ RpR získalo nejvíce „5 hvězdiček“ (nejlepší) od 123 rodičů. „4 hvězdičky“ zvolilo 26 rodičů, „3 hvězdičky“ 6 rodičů, „2 hvězdičky“ zvolili 4 rodiče, stejný počet jako „1 hvězdičku“. Distanční vzdělávání bylo ohodnoceno rodiči následovně: „5 hvězdiček“ získala ZUŠ RpR od 56 rodičů, „4 hvězdičky“ od 50 rodičů, „3 hvězdičky“ od 34 rodičů, „2 hvězdičky“ od 14 rodičů a nejhůře, „1 hvězdičkou“, hodnotí distanční vzdělávání 9 rodičů.

Nejvíce se zapojili rodiče žáků z hudebního oboru (105 rodičů). Dále výtvarného oboru (23 rodičů), literárně-dramatického (19 rodičů) a nejméně z tanečního oboru (16 rodičů). Následující tabulka obsahuje počty dětí rodičů, kteří se zapojili do průzkumu, v jednotlivých oborech, studijních zaměřeních a ročnících. Rodiče uváděli zvlášť obor zobcovou flétnu a hru na flétnu. Autorka bohužel nemá možnost zjistit, zda se jedná o hru na příčnou flétnu nebo pouze rodiče nenapsali celý název u zobcové flétny, proto jsou tyto dvě kategorie uváděny samostatně.

Tabulka 1: Dotazník rodiče – Počet žáků, ročník studia v jednotlivých studijních zaměřeních

	Hudební obor (105 rodičů; 4 rodiče neuvedli studijní zaměření + 1 rodič ročník kontrabas, akordeonu trombonu)		Výtvarný obor (23 rodičů)	Literárně-dramatický obor (19 rodičů)	Taneční obor (16 rodičů)
Přípravka nebo Hudební školička	6 žáků		-	-	1 žák
1. ročník	Hudební nástroj	Počet žáků	7 žáků	1 žák	3 žáci
	Klarinet	1			
	Housle	1			
	Klavír	1			
	Klávesy	1			
	Kytara	1			
	Akordeon	2			
	Zobcová flétna	2			
	Flétna	3			
	Zpěv	4			
2. ročník	Hudební nástroj	Počet žáků	4 žáci	2 žáci	3 žáci
	Kytara	3			
	Housle	1			
	Tenorsaxofon	1			
	Violoncello	1			
	Klavír	1			
	Akordeon	1			
	Zobcová flétna	4			
	Klávesy	1			
	Zpěv	1			
3. ročník	Hudební nástroj	Počet žáků	5 žáků	4 žáci	4 žáci
	Trubka	1			
	Kytara	3			
	Housle	1			
	Klavír	3			
	Zpěv	1			

	Zobcová flétna	1			
4. ročník	Hudební nástroj	Počet žáků	3 žáci	1 žák	1 žák
	Trubka	2			
	Bicí	1			
	Kytara	3			
	Housle	4			
	Klavír	1			
	Akordeon	3			
	Zobcová flétna	1			
	Flétna	1			
	Klávesy	1			
5. ročník	Hudební nástroj	Počet žáků	2 žáci	2 žáci	2 žáci
	Klarinet	2			
	Bicí	1			
	Kytara	1			
	Housle	1			
	Klavír	1			
	Akordeon	1			
	Flétna	2			
	Zpěv	1			
6. ročník	Hudební nástroj	Počet žáků	1 žák	5 žáků	-
	Lesní roh	1			
	Housle	1			
	Klavír	2			
	Klávesy	1			
	Kytara	1			
	Akordeon	1			
	Zobcová flétna	2			
	Zpěv	1			
7. ročník	Hudební nástroj	Počet žáků	-	1 žák	2 žáci
	Flétna	1			
	Housle	2			
	Klávesy	2			
	Kytara	2			
	Zobcová flétna	1			
	Cimbál	1			

1. ročník II. cyklu	Hudební nástroj	Počet studentů	-	2 studenti	-
	Kytara	1			
2. ročník II. cyklu	Hudební nástroj	Počet studentů	1 student	1 student	-
	Zobcová flétna	1			
	Housle	1			
	Klavír	1			
3. ročník II. cyklu	-		-	-	-
4. ročník II. cyklu	Hudební nástroj	Počet studentů	-	-	-
	Cimbál	1			
	Klavír	1			

Z celkového počtu dětí 163 zapojených rodičů studuje na střední škole 18 žáků, na základní škole 119 žáků, v mateřské škole 8 žáků. 18 rodičů uvedlo pouze základní školu, nikoli studovaný ročník. Níže uvedena tabulka obsahuje celkové rozložení žáků v jednotlivých třídách.

Tabulka 2: Dotazník rodiče – Rozložení žáků v jednotlivých třídách na ZŠ

	Mateřská škola (8 žáků)	Základní škola (119 žáků; 18 rodičů neuvedlo třidu)	Střední škola (18 žáků)
Předškolní studium	8	-	-
1. třída/ročník	-	7	5
2. třída/ročník	-	9	9
3. třída/ročník	-	17	3
4. třída/ročník	-	14	1
5. třída	-	17	-
6. třída	-	18	-
7. třída	-	16	-
8. třída	-	12	-
9. třída	-	9	-

4.4.3 Dílčí závěry

Téměř všichni rodiče (93,3 %) sledovali distanční vzdělávání svých dětí na ZUŠ RpR, na což dle názoru autorky práce měl vliv výrazně větší podíl práce vykonávané z domova, která byla v průběhu pandemie COVID-19 nařízena Ministerstvem zdravotnictví¹³² ve funkcích, ve kterých to bylo jen trochu možné, což se jistě dotklo mnoha z předmětných rodičů. Tři nejčastěji uváděné formy registrace distančního vzdělávání ze strany rodičů jsou, že slyší online hodinu přes zavřené dveře (30,1 %), že jsou v pravidelném kontaktu s učitelem (13,5 %) a že sedí s žákem přímo v hodině (9,8 %). U první uvedené formy by nám nemělo uniknout, že se jedná o formu vyloženě pasivní participace na distančním vzdělávání, tedy protikladnou k následujícím dvěma uvedeným. V posledním uvedeném případě se jednalo o rodiče žáků z mateřské školy nebo 1. či 2. třídy, kdy je asistence nezbytná nejenom pro plynulý průběh hodiny, ale i pro následné plnění zadaných úkolů. Míra zapojení do vzdělávacího procesu při distančním vzdělávání se oproti prezenční výuce liší u 51 rodičů (31,3 %), spíše liší u 23 rodičů (14,1 %) a u 74 rodičů (45,4 %), se jejich míra zapojení oproti standardní výuce neliší či spíše neliší. Z uvedeného počtu rodičů, u kterých se míra jejich zapojení s distančním vzděláváním změnila, je 6 rodičů žáků z mateřské školy a 51 rodičů žáků 1. stupně ZŠ. Tedy je zde zřejmá a nepřekvapivá souvislost mezi změnou míry zapojení rodičů do výuky a věkem jejich dětí. Většina rodičů (80,4 %) se dětem nemusí či spíše nemusí při distančním vzdělávání nikterak speciálně věnovat, rodiče, kteří musí, jsou opět zpravidla rodiče menších žáků, u kterých je nutná pomoc s připojením a někdy i se samotným průběhem hodiny nebo s komunikací s pedagogy. Konkrétně jde o 4 rodiče žáků mateřské školy (2,5 %) a 22 rodičů žáků 1. stupně ZŠ (13,5 %). Dalším důvodem pro větší zapojení rodičů do výuky, který se do jisté míry překrývá s tím výše uvedeným, je docházka dítěte do jednoho z prvních ročníků studia na ZUŠ RpR. Dle výsledků bylo z 28 rodičů (17,2 %), kteří se svým dětem musí během distančního vzdělávání věnovat, 21 rodiči (12,9 %) žáků studujících v Hudební školičce nebo v 1. či 2. ročníku na ZUŠ RpR.

Zájem o umělecké vzdělávání neupadl z pohledu většiny rodičů ani při distančním vzdělávání. Prakticky všechny děti rodičů (95,1 %) se do distančního vzdělávání zapojily. Žáci, kteří se této formy výuky neúčastní, jsou především z tanečního a výtvarného oboru

¹³² Covid portál. *Home office* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/zamestnani/home-office>.

(3,1 %). V těchto konkrétních případech hrála velkou roli demotivace, neochota trávit další čas před obrazovkou a nevyhovující čas hodiny. Velmi problematická je realizace online komorních her nebo hudebních uskupení, protože dochází k opožděnému zvuku a tato výuka tak ztrácí hlavní poslání, tedy společné hraní i vzájemnou socializaci. Žáci proto nejsou v těchto předmětech distančně vzděláváni. Ve 22 případech (13,5 %) nebyl rodičům žáků navržen alternativní program. Pouze 11 rodičů (6,7 %) uvedlo, že jejich děti získaly náhradu hodiny například ve formě povídání přes MS Teams nebo zadávání samostatných úkolů.

Vedení školy a pedagogové byli v převážné většině (78,5 %) případů pozitivně hodnoceni, co do poskytnutí informací o zahájení, průběhu a změnách distančního vzdělávání. Zprávy týkající se distančního vzdělávání byly z pohledu většiny rodičů (92 %) dostačující či spíše dostačující. 4 rodiče žáků výtvarného oboru (17,4 % ze všech zúčastněných rodičů žáků výtvarného oboru) nebyli spokojeni s informovaností ze strany pedagoga a průběhem vzdělávání, a to až do února 2021. S pedagogy komunikuje pravidelně téměř polovina rodičů (44,2 %). Zpětnou vazbu od učitelů získává nebo spíše získává 54,6 % rodičů, zájem by o ni mělo či spíše mělo 90,2 % rodičů. Pouze 3,1 % rodičů o ni zájem nemá. Z tohoto jednoznačně vyplývá, že pro rodiče je zpětná vazba ze strany učitele velmi důležitá, a to i pro ty rodiče, kteří s pedagogem pravidelně nekomunikují. Na druhou stranu, z pohledu pedagoga, který učí například 70 žáků týdně, je podávání zpětné vazby každému rodiči zvláště velmi náročné. Dle autorky práce je proto velmi důležité klást důraz na kontakt s rodiči v míře pro obě strany přínosné a zároveň akceptovatelné.

Přes 100 rodičů (63,8 %) je spokojeno s nastavením distančního vzdělávání v oborech svých dětí a nic by neměnili. Ostatní rodiče žádali o zahájení prezenčního vzdělávání (14,7 %), dřívější zahájení online výuky ve výtvarném, tanečním oboru a hudební nauce (1,8 %). Požadavky na dítě ze strany pedagoga hodnotily tři čtvrtiny rodičů (77,3 %) jako přiměřené, pouze 7 rodičů (4,3 %) jako spíše náročné až příliš náročné a zatěžující.

Velká většina rodičů (89,6 %) má dostatečné technické a materiální zázemí pro distanční výuku. Zmíněné nedostatky se týkají jednotlivců s nedostatkem prostoru pro tanec (2,5 %), slabým internetovým připojením (1,8 %) a absencí tiskárny (1,2 %), což lze vyřešit například domluvou s pedagogem na předání notového materiálu před budovou

školy. Necelá polovina rodičů (45,4 %) se nepotýkala s žádnými obtížemi při distančním vzdělávání. Mezi nejčastěji zmiňované obtíže rodiče uváděli problémy s internetovým připojením (9,2 %), motivaci jejich dítěte k výuce nebo plnění úkolů (7,4 %), obtíže s organizací času v práci a rodině v kombinaci se zajištěním fungování domácnosti a studiem dítěte na základní škole (5,5 %) a nedostatek znalostí a zkušeností se studijním zaměřením jejich dítěte (4,9 %).

V prezenční formě vzdělávání se na ZUŠ běžně konají například koncerty, představení, vystoupení, vernisáže nebo soutěže. V distančním vzdělávání mělo možnost prezentovat své studijní snažení dle odpovědí rodičů 43 žáků (26,4 %) a tuto možnost nemělo 49 žáků (30,1 %). Vytvoření alternativního programu by však uvítalo pouze 48 rodičů (29,4 %) a rozhodně jej nechce 21 rodičů (12,9 %). Můžeme se domnívat, že rodiče zde mohou mít obavu, že by toto možnosti prezentace uměleckého snažení žáků ještě více časově zatížily jak je samotné, tak i jejich děti. V porovnání s celkovým počtem zapojených rodičů žáků studujících v jednotlivých oborech mělo možnost prezentovat své snažení nejvíce žáků z literárně-dramatického oboru (12 žáků z celkových 19 zapojených), a to formou virtuální besídky a online představení pro veřejnost. Dále se také v hudebním oboru uskutečnily online koncerty (hra na zobcovou flétnu, klavír, kytaru, akordeon a cimbál).

Větší polovina rodičů (58,3 %) v dotazníku uvedla, že je distanční vzdělávání nezatížilo, necelou polovinu rodičů však ano. Nejčastěji uváděli tyto důvody: chybí jim osobní kontakt žáků s pedagogem (9,2 %), dále je pro ně tento způsob výuky časově a organizačně velmi náročný (6,7 %) a také to pro část rodičů (4,9 %) není dostatečná náhrada prezenční výuky (převažuje taneční a výtvarný obor) s čímž souvisí i neochota a nepochopení pro úhradu školného v plné výši (2,5 %). 114 rodičů (69,9 %) neuvedlo žádné přání nebo nápad pro inovaci distančního vzdělávání. Ve 20 případech (12,3 %) rodiče uváděli spokojenost s nastavením distančního vzdělávání a měli pochopení pro vedení i pedagogy ZUŠ RpR v tak náročné situaci. Nejvíce se objevovaly nápady pro zlepšení zavedení online prezentace studijního snažení žáků (6 rodičů) nebo možnost realizace výuky ve venkovním prostředí (výtvarný obor).

Známky udělené rodiči pro hodnocení distančního a prezenčního vzdělávání na ZUŠ RpR se relativně lišily. Největší rozdíl v hodnocení prezenčního a distančního

vzdělávání byl u nejlepší známky („5 hvězdiček“), kdy prezenční výuka získala 123 hlasů (75,5 %) a distanční vzdělávání pouze 56 hlasů (34,4 %). Můžeme se domnívat, že ve světle událostí spojených s epidemií COVID-19, si rodiče uvědomili význam prezenční výuky a zpětně její kvalitu takto docenili. V rámci srovnávacího hodnocení prezenčního a distančního vzdělávání udělilo nejvíce („5“ a „4“) hvězdiček za prezenční výuku 149 rodičů (91,4 %), „3“ a méně pouze 14 rodičů (8,6 %). Distanční vzdělávání ohodnotilo „5“ nebo „4 hvězdičkami“ 106 rodičů (65 %) a „3“ a méně udělilo 57 rodičů (35 %). Nejhorší („1 hvězdička“) hodnotili prezenční výuku 4 (2,5 %) rodiče (taneční obor, výtvarný obor, hra na klavír a klávesy) a distanční výuce přidělilo nejhorší známku 9 (5,5 %) rodičů (3x hra na klavír, 2x taneční obor, 1x hra na trubku, klávesy, zpěv a výtvarný obor). Z těchto 9 rodičů, kteří hodnotili distanční vzdělávání pouze „1 hvězdičkou“, 6 hodnotilo prezenční výuku plným počtem hvězdiček (2x taneční obor, výtvarný obor, zpěv, hra na trubku, hra na klavír), 2x stejným počtem hvězdiček („1 hvězdička“) ve hře na klávesy a klavír a „3 hvězdičky“ získala hra na klavír.

4.5 Dotazník pro žáky ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Cílem dotazníku pro žáky bylo zjistit, jaké další výzvy a specifika přineslo distanční vzdělávání žákům ZUŠ RpR z hlediska jejich zájmů o studovaný předmět, jaký vztah mají žáci k distančnímu vzdělávání, jaká je míra interakce mezi žákem a pedagogem ZUŠ RpR a jak žáci subjektivně ohodnotí distanční vzdělávání i v porovnání s prezenčním vzděláváním.

4.5.1 Teoretické vymezení a popis výzkumné metody

Vedení ZUŠ RpR byl autorkou práce dne 10. června 2021 zaslán odkaz na poslední dotazník (Viz *Příloha č. 5: Otázky pro žáky 2. stupně ZŠ a ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm*) určený pouze žákům 2. stupně ZŠ studujících na ZUŠ RpR. Na žáky 2. stupně ZŠ byl dotazník omezen z důvodu studijního zaměření autorky práce. Rodičům těchto žáků byl zaslán také krátký motivační text (Viz *Příloha č. 6: Motivační text pro rodiče žáků 2. stupně ZŠ a ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm*), ve kterém je odůvodněno, proč se opět žádá o vyplnění dalšího dotazníku, komu je určen, do kdy je třeba jej vyplnit, kolik času zabere a co je cílem samotného dotazníku. Odkaz na dotazník, vytvořený opět prostřednictvím platformy pro tvorbu dotazníků Survio, vedení školy zaslalo rodičům na jejich e-mailové

adresy a byl také sdílen na webových stránkách školy. Celkový počet žáků ZUŠ RpR vzdělávajících se na 2. stupni ZŠ je 393. V hudebním oboru studuje 324 žáků, ve výtvarném oboru 71, v tanečním oboru 42 a literárně-dramatickém 35 žáků. Žáků studujících 2 až 4 obory je 76.

Po otevření webového odkazu byl připraven pro žáky motivační text uzpůsobený jejich věku, ve kterém byl popsán důvod pro realizaci dotazníku, nejzazší možnost odeslání dotazníku, sdělení o zachování anonymity, přibližná délka vyplňování a poděkování. Žákům bylo připomenuto, že vše, o čem budou psát, se musí týkat distančního vzdělávání na ZUŠ a ne na ZŠ.

Dotazník je rozdělen do čtyř částí. Obsahuje otázky otevřené, kde se mohli žáci rozepsat a vyjádřit své názory, uzavřené, polouzavřené a škálové, konkrétně šlo o Likertovu škálu na měření postojů žáků a na zjištění jejich subjektivního hodnocení prezenčního a distančního vzdělávání na ZUŠ RpR. Všechny otázky jsou povinné kromě jedné, která je podmíněně vázána na odpověď na předcházející otázku.

První část dotazníku se zaměřuje na zjištění základních informací o postoji žáka k distančnímu vzdělávání. Zda se žáci zapojují do distančního vzdělávání, jakou formou byla/je realizována distanční výuka a jakou formu by případně sami preferovali. Dále zda jejich učitelka či učitel využíval/-a videomateriály či zvukové nahrávky, pokud ne, zda by o ně měli zájem, a zda se lišila potřeba pomoci dospělé osoby při distančním vzdělávání oproti prezenční výuce. Dále bylo zkoumáno, zda žáci s něčím při této formě výuky bojovali, případně s čím, do jaké míry byly zadávané úkoly náročné a vysvětlené. Následné otázky směřovaly na srovnání míry stresu při distančním vzdělávání oproti prezenční výuce, zda žákům vyhovuje distanční vzdělávání, co žákům konkrétně vyhovovalo, a naopak co jim případně vadilo. Dále byli žáci dotazováni na technické a materiální zázemí dle požadavků pedagoga, co jim případně scházelo, a poslední otázky v této části jsou směřovány na zjištění případných změn zájmu o studovaný obor (konkrétně studijní zaměření) a faktorů, které by u žáků přispěly ke zvýšení tohoto zájmu. Pokud se jejich zájem v důsledku distančního vzdělávání nezměnil, tak díky čemu tomu tak dle jejich názoru bylo. Tato část obsahuje 16 otázek, z toho je osm polouzavřených, aby měli případně žáci možnost doplnit svou odpověď nebo v případě, že by si nedokázali zvolit z nabízených možností. Odpovědi na 4 otázky jsou postaveny na Likertově škále, kde žáci

vybírali z možností „*přiměřeně náročné*“ až „*příliš náročné a zatěžující*“, „*ano*“ až „*rozhodně ne*“, zařazeno i „*nedokážu posoudit*“ pro ty, kteří se distančního vzdělávání neúčastnili, 3 otázky jsou otevřené, kde se žáci mohli rozepsat, a 1 uzavřená.

Druhá část dotazníku mapuje interakci mezi žákem a pedagogem ZUŠ RpR. Žáci jsou tázáni, jak často vystupují na veřejných akcích během školního roku při prezenční výuce, zda tak činí rádi a dobrovolně, a zda jejich učitel vytvářel náhradu tohoto programu při výuce distanční a zda měli žáci při této výuce možnost prezentovat své studijní snažení. Dále pak zda by byli za tuto možnost prezentace, v případě, že se nic podobného neuskutečnilo, rádi, a pokud možnost měli, tak jakým způsobem se tak stalo. Tato část obsahuje 6 otázek. 1 je otevřená, 2 polouzavřené a 3 užívají Likertovy škály, všechny s výběrem pěti možností „*ano*“, „*spíše ano*“, „*tak napůl*“, „*spíše ne*“ a „*ne*“.

V předposlední části dotazníku měli žáci možnost subjektivně zhodnotit distanční vzdělávání, srovnat jej s prezenčním vzděláváním, popsat, co je při distančním vzděláváním nejvíce obtěžovalo a co žákům chybělo z běžné prezenční výuky. Dále měli uvést postřehy, nápady, přání nebo i změny, za které by byli rádi, pokud by se uskutečnily v rámci distančního vzdělávání na ZUŠ RpR. Ve 2 následujících otázkách žáci známkovali na hodnotící stupnici, jako jsou zvyklí ve škole, prezenční a distanční vzdělávání. Třetí část obsahuje 4 otázky, z toho jsou 2 otevřené a u 2 žáci rozhodovali na Likertově škále od „1“ až po „5“.

Čtvrtá část dotazníku je identifikační, kde je zjišťován studovaný obor žáka, žáci byli upozorněni, že pokud studují více zaměření, ať vyplní každé zvlášť. Otázky v této části směřují také na to, zda budou žáci v příštím roce pokračovat ve studiu na ZUŠ RpR, v jakých předmětech, v jakých předmětech naopak nebudou pokračovat a odůvodnění. Ve 2 posledních otázkách měli žáci uvést ročník studia a jejich studijní zaměření. 2 otázky jsou z této části otevřené a 1 uzavřená.

4.5.2 Interpretace

Odkaz na dotazník pro žáky 2. stupně ZŠ byl zaslán vedením školy prostřednictvím e-mailu zákonným zástupcům 393 žáků ZUŠ RpR. Dále byl zveřejněn na webových stránkách školy. Dotazník si zobrazilo 130 osob a celkově přišlo 60 odpovědí. První

odpověď byla zaznamenána 14. června 2021 a poslední 30. června 2021. Z hudebního oboru se zapojilo 46 žáků, 6 žáků z literárně-dramatického, z výtvarného 5 žáků a z tanečního oboru 3 žáci. 2 žáci neuvedli své studijní zaměření, pouze ročníky, ve kterých na ZUŠ studují, oba jsou v 5. ročníku. Jeden žák pak uvedl pouze hudební obor.

Distančního vzdělávání se účastnilo 55 žáků, 5 nikoliv, a to z následujících důvodů: mnoho úkolů a školních povinností na ZŠ, žák neměl možnost účastnit se vzdělávání, protože žádné hodiny neprobíhaly (hra na klávesy), žáka nikdo neinformoval o možnosti distančního vzdělávání (hra na cimbál) nebo žákovi hodiny nedávaly smysl (výtvarný obor). Poslední žák uvádí, že se distančního vzdělávání neúčastnil ve výtvarném oboru, protože nechtěl trávit tolik času u počítače.

U 26 žáků probíhalo distanční vzdělávání formou online výuky dle nového rozvrhu, u 18 žáků probíhala taktéž online výuka, ale rozvrh byl ponechán stejný jako na počátku školního roku, 14 žáků bylo distančně vzděláváno skrze online komunikaci a zadávání, či zasílání úkolů a u 2 žáků výuka neprobíhala vůbec.

Žáci, pokud by měli možnost volby, tak by preferovali ve 20 případech online výuku, 20 žáků je spokojeno s tím, jak bylo distanční vzdělávání nastaveno a nic by na něm neměnili (5 žáků z literárně-dramatického oboru, po 2 žácích hry na klávesy, klavír, trubku, lesní roh, housle a po jednom žákovi hry na příčnou flétnu, kytaru, klarinet, baryton a varhany). Žák hry na kytaru navíc poznamenal, že by byl rád, aby byl dodržen stanovený rozvrh a nestávalo se, že výuka začne o hodinu později. Další žáci by preferovali ve hře na klavír online hodiny se zadáváním úkolů na danou hodinu dopředu, ve výtvarném oboru výuku přes e-mail, z důvodu přetížení ze ZŠ, zasílání více nápadů na rozvoj tvořivosti, v případě vhodného počasí realizace výuky venku a 2 žáci (hra na kytaru a klávesy) by upřednostnili zasílání not a materiálů na e-mail. 8 žáků uvedlo jako preferovaný způsob výuky výuku prezenční.

Pedagog při distanční výuce 43 žáků využíval videomateriály, případně zvukové nahrávky. Při výuce 17 žáků učitelé tyto možnosti nevyužili, přičemž 10 žáků z nich o ně nemá zájem a 7 žáků by v případě možnosti zájem mělo.

Při distančním vzdělávání potřebovali pomoc dospělé osoby pouze 2 žáci, 2 spíše ano, možnost někdy ano, někdy ne zvolilo 7 žáků, 24 žáků pomoc spíše nepotřebovalo a rozhodně ji nepotřebovalo 25 žáků. Při prezenčním vzdělávání pomoc dospělé osoby potřebují 2 žáci, spíše ano také 2 žáci, 7 žáků někdy ano, někdy ne, 16 žáků spíše nepotřebuje pomoc a 33 žáků ji nepotřebuje rozhodně.

Žáci (u této otázky mohli vybrat více možností) v průběhu distančního vzdělávání nejvíce bojovali ve 27 případech s motivací, 19 žáků se s žádnými obtížemi nepotýkalo, 15 žáků mělo problémy s internetovým připojením, 12 žáků narazilo na technické obtíže na straně pedagoga, 10 žáků s technickými problémy na své straně, 4 žáci řešili nevhodný přístup učitele k jejich osobnosti (hra na klávesy, cimbál, hudební obor – neuvedeno studijní zaměření, výtvarný obor). Pro 3 žáky byly zadávané úkoly náročné, 1 žák (taneční obor uvedl, že byly problémy s obrazem, který byl často přerušovaný, a 1 žák nechtěl trávit další čas před počítačem.

Zadávané úkoly byly dostatečně vysvětleny pro 29 žáků, spíše ano pro 17 žáků, ani ano, ani ne zvolilo 9 žáků, spíše nebyly vysvětleny pro 2 žáky (hra na cimbál, baryton) a rozhodně nebyly vysvětlené pro 1 žáka (hra na klávesy). 2 žáci (hudební obor, neuvedeno studijní zaměření a hra na klávesy) nedokázali míru vysvětlení úkolů posoudit.

Pro 27 žáků byly zadávané úkoly přiměřeně náročné, pro 8 žáků byly přiměřeně náročné, ale trochu zatěžující, 20 žáků nedokáže tuto problematiku posoudit, 4 žáci je vnímali jako spíše náročné (hra na klavír, housle, klávesy a taneční obor) a pro 1 žáka (výtvarný obor) byly příliš náročné až zatěžující.

Distanční vzdělávání je stresující více než prezenční vzdělávání pro 5 jedinců, za spíše stresující ji označilo 11 žáků, nedokáže posoudit 13 žáků. Méně stresující je pro 6 žáků, 7 žáků si je jistých, že je pro ně méně stresující a 18 žáků nestresuje ani jedna forma výuky.

Distanční forma výuky zcela vyhovuje pouze 4 žákům, spíše vyhovuje 7 žákům, některé věci z této výuky vyhovují a některé ne 23 žákům. 8 žákům spíše nevyhovuje a 18 žákům rozhodně nevyhovuje. Žáci měli možnost popsat, co jim na distančním

vzdělávání vadí, co by jim vyhovovalo více a naopak, pokud jim distanční vzdělávání vyhovovalo, tak co jim vyhovovalo.

Nejvíce žákům (21 žáků) chyběl osobní kontakt, jak s pedagogem, tak i se svými spolužáky ve skupinových hodinách. Naopak 14 žákům vyhovovalo, že nemusejí nikam dojíždět. Celé distanční vzdělávání nevyhovuje 6 žákům. 4 žákům (hra na housle, trubku, klarinet a zpěv) vadilo, že jim pedagog nemůže dostatečně poradit s technickými záležitostmi, které si žádají osobní kontakt. Jednotlivci dále zmiňovali složitější komunikaci s pedagogem (varhany), skutečnost, že distanční vzdělávání ve výtvarném oboru není dostatečnou náhradou za prezenční vzdělání, větší stresovou zátěž než při prezenční výuce (zobcová flétna), chybějící zapojení více pohybových (taneční obor) a tvořivých (výtvarný obor) aktivit, nedostatečné vysvětlení probírané látky (klavír), opožděný zvuk, větší časovou náročnost s přípravou i samotnou výukou, neuskutečňování online hodin kláves a také bylo navrhováno kvalitnější technické vybavení a lepší internetové připojení. Žákovi, který hraje na cimbál, velmi nevyhovovalo, že neprobíhala online výuka a že učitel zaslal pouze dvakrát úkoly, a to bez následné kontroly, proto by uvítal větší komunikaci a zpětnou vazbu ze strany pedagoga.

Naopak žákům (2 žáci) vyhovovala online výuka z pohledu, že byl umožněn alespoň nějaký kontakt a mohli se vidět se spolužáky, znamenala pro ně více volného času, tolerantnější hodnocení, zasílání zvukových nahrávek od pedagoga, podle kterých mohl žák cvičit (housle), méně stresu v hodinách (klavír), že si mohli žáci při zasílání úkolů emailem (výtvarný obor, taneční obor) organizovat čas a plnit úkoly dle svého uvážení a nebyli nutně vázáni na jeden konkrétní termín.

Dostatečné materiální, technické a jiné zázemí pro plynulý průběh distančního vzdělávání dle požadavků pedagoga mělo 52 žáků. Zbývajícím 8 žákům chyběl druhý počítač s kamerou a mikrofonem, protože pokud měl současně sourozenec online hodinu, vždy ten druhý z nich ji již nemohl mít. Dále 2 žáci zmínili, že jim chybělo lepší internetové připojení a lepší počítač, 2 žákům chyběly materiály do výtvarného oboru, ale škola je následně darovala. 1 žák neměl žádnou online výuku (hra na klávesy) a 1 žák neměl některé placené aplikace (hra na klavír).

Zájem o obor či studijní zaměření se během distančního vzdělávání nezměnil u 50 žáků. Změnil se pouze 10 žákům, kteří mezi pozitivní změny řadili více času na trénování, proto se ve hře zlepšili (hra na příčnou flétnu, hra na kytaru) nebo vzdělávání na ZUŠ si začali mnohem více vážit, proto jej začala hra na nástroj více bavit (hra na klarinet, hra na klavír). Mezi negativní změny řadí ztrátu motivace (hra na kytaru, hra na trubku), mnoho úkolů ze ZŠ, a proto pak žák neměl čas připravovat se do ZUŠ, neprovádění distančního vzdělávání (hra na cimbál, hra na klávesy) a posledním uvedeným důvodem byla dlouhá odmlka ve vzdělávání, čímž opadl zájem o studovaný předmět (hudební obor, neuvedeno studijní zaměření). Žáci, u kterých se zájem o studovaný předmět nezměnil, uvedli nejčastěji (ve 36 případech), že distanční vzdělávání nemělo vliv na jejich vztah ke studijnímu zaměření, protože je baví stále stejně. V 9 případech žáci důvod nenašli, ve 4 případech byli žáci konkrétní a uvedli, že distanční vzdělávání bylo stejně kvalitní jako to prezenční (literárně-dramatický obor, hra na lesní roh, flétnu a kytaru) a nevidí žádný zásadní rozdíl. Poslední žák se snažil na tuto formu výuky podívat tak, že se jedná o přechodnou situaci a poté bude následovat běžná prezenční výuka. Pokud by však mělo distanční vzdělávání probíhat i nadále, pak by nepokračoval (hra na klavír).

Zájem o studovaný předmět (žáci mohli vybrat z nabízených možností vše, s čím souhlasí, nebo doplnit jinou možnost) by nezvýšilo nic u 21 žáků, u 14 žáků lepší internetové připojení, u 12 žáků například online koncerty, výstavy, představení, soutěže, 10 žákům by pomohla větší motivace ze strany pedagogů (hra na housle, lesní roh, baryton, hoboje, cimbál, 2 žáci hra na kytaru, 2 žáci hra na klavír, taneční obor), 9 žákům by se líbily delší hodiny (2 žáci literárně-dramatický obor, hra na varhany, klávesy, baryton, zobcovou flétnu, klavír, zpěv, hudební nauka), 8 žákům zvukové nahrávky (2 žáci hra na klavír, 2 žáci hra na klávesy, housle, baryton, 2 žáci neuvedli studijní zaměření), 7 žákům video nahrávky (výtvarný obor, 2 žáci hra na klávesy, hra na housle, lesní roh, kytaru, cimbál), 5 žákům kratší hodiny (hra na klavír, kytaru, lesní roh, zobcovou flétnu, housle), také 5 žákům užívání jednotné platformy pro distanční výuku napříč celou ZUŠ RpR, 3 žákům zavedení online hodin (hra na cimbál, hra na klávesy, neuvedeno studijní zaměření) a 2 žákům dostatek pracovního materiálu (hra na cimbál, neuvedeno studijní zaměření) a taktéž 2 žáci navrhli sdílení koncertů profesionálních hudebníků a zadávání známých skladeb z filmů (hra na hoboje). 1 žák by si přál méně žáků při skupinové výuce (výtvarný obor).

Nejčastěji žáci během jednoho běžného školního roku vystupují 2x za rok (uvedlo 20 žáků), 1x za rok pak vystupuje 14 žáků, vůbec nevystupuje 14 žáků, 3x ročně vystupují 4 žáci, 3 žáci 4x za rok, 5x 1 žák, 2 žáci pak 6x ročně, 9x 1 žák a 12x taktéž 1 žák. Na veřejných akcích při prezenčním vzdělávání vystupuje (žáci opět mohli vybrat vše, s čím souhlasili) dobrovolně 32 žáků a stejný počet žáků zvolil i možnost „rádo“. 6 žáků uvedlo, že na těchto akcích vystupují neradi a možnost „nedobrovolně“ vybrali 4 žáci. 6 žáků nemá možnost vystupovat a těchto 6 žáků by vystupovat chtělo. V komentářích 1 žák dopsal, že vystupuje rád, ale s trémou.

Při distančním vzdělávání učitel vytvářel náhradu programu, která je při prezenčním vzdělávání běžná, u 12 žáků, spíše ano u 6 žáků, nedokáže posoudit 16 žáků, spíše ne u 10 žáků a žádný program nevytváří učitelé pro 16 žáků. Možnost prezentovat své studijní snažení v průběhu distančního vzdělávání mělo 12 žáků, 6 spíše ano, 7 žáků nedokázalo posoudit, 9 žáků spíše ne a 26 žáků rozhodně ne. 12 žáků by bylo rádo, kdyby se mohlo během distančního vzdělávání zúčastnit náhradního programu, který je při prezenčním vzdělávání běžný. 13 žáků zvolilo spíše ano, 14 žáků nedokáže posoudit, zda by se chtělo účastnit, 10 žáků by se spíše nechtělo účastnit a 11 žáků ví, že by se takového programu nechtělo účastnit. U otázky, jak konkrétně měli možnost prezentovat své studijní snažení, 42 žáků vybralo možnost, že nemělo možnost takto prezentovat, 5 žáků literárně-dramatického oboru nahrávalo představení, 5 žáků hudebního oboru hrálo v hodině před skupinou spolužáků, 1 žák nahrával skladby a 7 žáků nenapsalo, jakým způsobem měli možnost se prezentovat.

11 žáků při distančním vzdělávání nic neobtěžovalo a ani jim nic z prezenční výuky nechybělo. 20 žákům chyběl osobní kontakt, a to nejenom s učitelem, ale i spolužáky ve skupinových hodinách, 10 žákům vadilo špatné internetové připojení, 4 žákům chyběla komorní hra, 3 žákům vadily technické problémy (například špatný přenos zvuku nebo nekvalitní obraz). Jednotliví žáci dále sdíleli následující obtíže: ztráta motivace z dlouhého trvání distančního vzdělávání, nedostatek prostoru pro pohyb při hodinách v literárně-dramatickém oboru, stres z nahrávání zvukových nahrávek (hra na klávesy), kratší hodiny nebo žádné hodiny (hra na trubku), zasílání nahrávek, přestože to bylo na žádost žáka a rodiče, protože žák nechtěl online hodiny, aby jej neslyšeli rodiče a sourozenci (hra na trubku), dlouho neprobíhající online výuka, poté online výuka se spoustou malých dětí, díky čemuž byly zadávané úkoly jednoduché pro starší žáky, špatné internetové připojení

učitelky a nedostatečný materiál, pro který museli rodiče do školy (výtvarný obor), nebo žádný kontakt pedagoga s žákem, což vedlo k demotivaci (hra na cimbál). Žákům také chyběla hra na nástroje v hudební nauce a názorné ukázky pedagogů při hodinách (hra na klavír, hoboje).

Převážná většina žáků (41 žáků) nemá žádné nápady, přání, ani návrhy na případné změny, za které by byla v distančním vzdělávání ráda. Těmto žákům nastavení distančního vzdělávání vyhovovalo. 5 žáků uvedlo, že by chtělo zpět prezenční výuku. Ve 2 případech (hra na klavír, housle) žáci nechtějí výuku přes platformu MS Teams, a to z důvodu nekvalitního přenosu zvuku a raději by zůstali u aplikace Skype. Delší hodiny si přejí 3 žáci (literárně-dramatický obor, hra na flétnu a trubku). Žáci dále zmiňovali následující přání: zlepšení technického zázemí na straně pedagoga (hra na klavír), návrat paní učitelky z výtvarného oboru, zasílání zvukových nahrávek (hra na baryton), zasílání více materiálů ke studiu (hudební obor, není uvedeno studijní zaměření), větší snaha a motivace ze strany pedagoga (hra na klavír), v případě dalšího distančního vzdělávání rychlejší nástup na online výuku (hra na klávesy), umožnění přístupu ke zpoplatněným notovým materiálům z různých serverů pro hru na hudební nástroj, zajištění online koncertů, výstav školních i celorepublikových, častější a pravidelnější konzultace s pedagogy, zavedení online výuky, zlepšení komunikace a motivace ze strany pedagoga (hra na cimbál), kratší hodiny a více pedagogické motivace (hra na housle).

Prezenční vzdělávání ohodnotilo známkou „1“ 46 žáků, „2“ 10 žáků, „3“ 3 žáci, „4“ 1 žák, „5“ nikdo. V distančním vzdělávání udělilo „1“ 17 žáků, „2“ 22 žáků, „3“ 11 žáků, „4“ 7 žáků a „5“ 3 žáci.

Z hudebního oboru (celkem 46 žáků) chce i v dalším školním roce pokračovat 39 žáků, 4 žáci pokračovat nechtějí, a to z časových důvodů (hra na lesní roh), přechodu na jinou školu (hra na kytaru), ztráty motivace (hra na kytaru a zpěv), 2 žáci neví, zda budou pokračovat, zatím se cítí demotivováni distančním vzděláváním (hra na baryton a klávesy) a 1 žák neodpověděl (nebylo uvedeno studijní zaměření). Ve výtvarném oboru (celkem 5 žáků) by rádi pokračovali 4 žáci a 1 žák nikoliv, a to z časových důvodů. V literárně-dramatickém (6 žáků) i tanečním oboru (3 žáci) chtějí pokračovat všichni žáci, kteří se účastnili vyplňování dotazníku.

Jak již bylo výše zmíněno, tak 2 žáci uvedli pouze ročník studia (oba 5. ročník) a hudební obor a jeden žák neuvedl ani ročník ani obor, ani studijní zaměření. Níže přehledová tabulka žáků ZUŠ RpR, 2. stupně ZŠ, kteří se účastnili dotazníku.

Tabulka 3: Dotazník žáci – Počet žáků, ročník studia v jednotlivých studijních zaměřeních

Obor, studijní zaměření	Ročníky žáků, kteří se zapojili do dotazníku	Celkový počet žáků
Literárně-dramatický obor	2., 3., 3., 4., 6. a 7. ročník	6 žáků
Taneční obor	5., 6. a 7. ročník	3 žáci
Výtvarný obor	1., 2., 3. a 3. ročník (jeden žák neuvedl ročník, pouze, že chodí 10 let)	5 žáků
Klavír	1., 2., 5., 5. a 7. ročník a 1., 1. a 1. ročník II. cyklu	8 žáků
Kytara	1., 3., 4., 4., 5. a 6. ročník a 1. ročník II. cyklu	7 žáků
Klávesy	2., 4., 5., 5., 7., 7. a 7. ročník	7 žáků

Trubka	4., 5. a 6. ročník	3 žáci
Lesní roh	2., 7. a 7. ročník	3 žáci
Příčná flétna	5., 5. a 7. ročník	3 žáci
Zobcová flétna	5. a 7. ročník	2 žáci
Klarinet	5. a 1. ročník II. cyklu	2 žáci
Zpěv	4. a 5. ročník	2 žáci
Bicí	3. ročník	1 žák
Hoboj	2. ročník	1 žák
Cimbál	3. ročník	1 žák
Housle	1. ročník II. cyklu	1 žák
Varhany	1. ročník	1 žák
Baryton	4. ročník	1 žák

4.5.3 Dílčí závěry

Do distančního vzdělávání na ZUŠ RpR se zapojili téměř všichni (91,7 %) žáci 2. stupně ZŠ zúčastnění dotazníkového šetření. Pouze 5 žáků (8,3 %) se do distančního vzdělávání nezapojilo. Ve 2 případech nebyla tato forma výuky nastolena pedagogy (hra na klávesy a hra na cimbál) a pouze u 3 žáků se jednalo o neúčast z důvodů na straně žáka (mnoho školních povinností na ZŠ, neochota trávit čas u počítače, distanční hodiny

výtvarného oboru žákovi nedávaly smysl). U 44 žáků (73,3 %) byla výuka realizována online a u 26 žáků (43,3 %) na základě nově stanoveného rozvrhu. Téměř všichni zmínění žáci (86,4 %) s realizovanou online výukou by se v případě možnosti sami rozhodli pro online výuku, protože jim vyhovuje a jsou s ní spokojeni, a to i díky tomu, že je to jediná možnost, jak mohou zůstat v situaci uzavření škol v kontaktu jak s pedagogy, tak případně ve skupinové výuce se svými spolužáky. Zbývající žáci s online hodinami by zvolili zasílání úkolů na e-mail (výtvarný obor, hra na kytaru a klávesy), a to především z důvodů časových a přetížení na ZŠ. Žáci studující hru na klavír (3 žáci) se shodli, že jejich preferovaná forma distančního vzdělávání by byla kombinace online hodin se zadáváním úkolů na konkrétní hodinu dopředu. Autorka práce vyhodnotila, že převážná většina žáků preferuje (86,4 %) a je spokojena s nastavenou formou online výuky a u žáků, kterým tato forma výuky nevyhovuje, se jedná o individuální potřeby jednotlivců a nikoli o problém převažující v celé skupině.

U necelých tří čtvrtin žáků (71,7 %) zapojených do dotazníku učitelé využívali zvukové nahrávky nebo videomateriály, což je dle autorky nejenom pro demonstraci a lepší pochopení, ale i motivaci nezbytné. Ze 17 žáků, kterým nebyly tyto materiály zasílány, by o ně v případě možnosti mělo zájem 7 žáků a zbylých 10 by o ně zájem nemělo.

Většina žáků 2. stupně (81,7 % žáků) pomoc dospělé osoby při distančním vzdělávání spíše nebo rozhodně nepotřebovala. Totožný počet žáků pomoc dospělé osoby nepotřebuje ani při distančním vzdělávání. Pomoc potřebovali při distančním vzděláváním žák 5. ročníku hry na klávesy a žák 2. ročníku hry na klavír. Při prezenční i distanční výuce pomáhala dospělá osoba žákovi v literárně-dramatickém oboru v 6. ročníku a žákovi v 2. ročníku hry na klavír.

Žáci během distanční výuky nevíce bojovali s motivací (45 % žáků), špatným internetovým připojením (25 % žáků), technickými obtížemi na straně pedagoga 20 % žáků (hra na klavír 3x, hra na housle 3x, výtvarný obor 3x, taneční obor 2x, hra na baryton). Naopak 31,7 % žáků se s žádnými obtížemi nepotýkalo.

Někdy je velmi náročné vysvětlit látku a následně zadat úkol na procvičení i v běžné prezenční výuce, o to více je náročné vystihnout hlavní podstatu a předat ji

žákovi při výuce na dálku. U 46 žáků (76,7 %) se však úkoly podařilo spíše nebo zcela dostatečně vysvětlit. Malý vzorek žáků (5 %) neměl pocit dostatečného vysvětlení, a to u hry na cimbál, která dle výpovědi žáka nebyla realizována, hry na baryton a klávesy. Téměř polovina žáků (45 %) měla pocit, že úkoly byly vhodně zvolené a přiměřeně náročné. Třetina žáků (33,3 %) nedokázala náročnost úkolů posoudit. Žák z výtvarného oboru označil zadávané úkoly v distančním vzdělávání jako příliš zatěžující, rovněž však v jiné otázce uvedl, že mu nevyhovuje nastavení online výuky z časových důvodů, a proto by upřednostnil zadávání úkolů na e-mail a následné vypracování v čase, kdy má volno.

Ne každý jedinec se dokáže rychle přizpůsobit změnám, což může často vést ke zvýšení stresové hladiny. Distanční vzdělávání bylo velkým zásahem do života žáků, přesto je více nebo spíše více stresující než prezenční výuka pouze pro 16 žáků (26,7 %) a dokonce pro podobný počet 13 žáků (21,7 %) je distanční vzdělání spíše méně nebo méně stresující než prezenční výuka. Našli se i takoví jedinci, kterým nová forma výuky vyhovuje zcela nebo alespoň z části (18,3 % žáků), 26 žákům (43,3 %) však spíše nebo vůbec nevyhovuje. Mezi nejčastěji zmiňovaný nevyhovující faktor distančního vzdělávání uváděný žáky byl nedostatečný osobní kontakt (35 % žáků) a nejvíce vyhovujícím faktorem (23,3 %) bylo, že žáci nemuseli nikam dojíždět. Další zmiňované vyhovující nebo nevyhovující okolnosti druhé poloviny žáků byly individuální a z větší části ovlivněné vztahem s pedagogem (složitější komunikace s pedagogem – hra na varhany, nedostatečné vysvětlení látky – hra na klavír), charakteristikou předmětu (nedostatek pohybu – literárně-dramatický obor, taneční obor) nebo celkovou specifíčností distanční formy vzdělávání (absence pedagoga při technických cvičeních a obtížích u hry na housle, trubku, klarinet nebo zpěvu).

Téměř všichni žáci (86,7 %) měli dostatečně technické, materiální a jiné zázemí, zbývající žáci neměli převážně dostatečné technické vybavení (8,3 %). Mezi velmi pozitivní zjištění patří skutečnost, že se i přes dlouhou dobu distančního vzdělávání podařilo u 50 žáků (83,3 %) udržet zájem o jejich studijní zaměření, a to zejména díky tomu, že je výuka stále baví (60 % žáků) nebo nezaznamenali výraznou změnu oproti prezenčnímu vzdělávání (6,7 % žáků). Další 4 žáci (6,7 %) navíc uvedli pozitivní změny a pouze 10 % žáků zde řadilo ztrátu motivace (hra na kytaru, hra na trubku), náročnost studia na ZŠ, nerealizaci distančního vzdělávání (hra na cimbál a klávesy) a pozdní nástup distančního vzdělávání a s tím související snížení zájmu o studijní zaměření (hudební obor,

neuvedeno studijní zaměření). Výše zmínění žáci s nedostatečným technickým vybavením neztratili o studovaný obor zájem. Pomoci ke zvýšení zájmu žáků o daný obor při distančním vzdělávání by mohlo dle 3 nejčastěji zmiňovaných vlivů lepší internetové připojení (23,3 % žáků), zavedení online koncertů, výstav, představení, soutěží (20 % žáků) nebo větší motivace ze strany pedagoga (16,7 % žáků). Dále delší hodiny, zvukové nahrávky, video nahrávky, kratší hodiny, jednotná platforma výuky na celé ZUŠ RpR, dostatek pracovního materiálu, sdílení koncertů profesionálů nebo zadávání známých skladeb z filmů.

Žáci 2. stupně ZŠ a zároveň žáci ZUŠ RpR v prezenční výuce nejčastěji vystupují v počtu 20 žáků 2x ročně (33,3 %). Nejvíce je z tohoto počtu žáků z hudebního oboru (14 žáků) a pouze ve 2 případech žáci vystupují nedobrovolně a neradi (2x hra na klavír), ostatní vystupují zcela dobrovolně a rádi. V tanečním, výtvarném i literárně-dramatickém oboru bylo umožněno vystupovat 2 žákům z každého uvedeného oboru a všichni tito žáci vystupují rádi a dobrovolně. Druhá nejčastější četnost vystoupení je 1x ročně u 15 žáků (25 %), z čehož polovina žáků vystupuje nedobrovolně a nerado (3x výtvarný obor, 2x hra na kytaru, 1x hra na lesní roh a 1x hra na klávesy) a druhá polovina z hudebního oboru ráda a zcela dobrovolně. Třetí variantou jsou žáci, kteří nevystupují a zde se jedná o 14 žáků (23,3 %), z toho 12 žáků z hudebního oboru (4x hra na klavír, 3x hra na klávesy, dále jednotlivci hra na housle, lesní roh, baryton, kytaru a varhany) a 2 z literárně-dramatického oboru. 2 žáci z hudebního oborů nemají zájem vystupovat (8. ročník hra na kytaru a 2. ročník hra na lesní roh), avšak ostatní žáci by vystupovali rádi. V 6 případech jde však o 1. a 2. ročník studia, což znamená, že téměř po celou dobu jejich studia byla distanční forma vzdělávání, tudíž byla možnost prezentovat své studijní snažení značně omezená, ne-li nerealizovatelná. U 4 žáků hudebního oboru (9,3 %), kteří nemají možnost vystupovat, ale chtěli by (2x hra na klávesy a 2x hra na klavír) jde o žáky 4. až 7. ročníku, kdy za celou dobu studia byla možnost vystoupit na koncertě, a přesto vystoupení nebylo žákům umožněno. Pouze 18 žáků (30 %) mělo možnost prezentovat své studijní snažení v rámci distančního vzdělávání, a to formou nahrávání představení v literárně-dramatickém oboru (tuto možnost uvedlo 83,3 % žáků z literárně-dramatického oboru), hra v online hodině před spolužáky (11,6 % žáků z hudebního oboru), nahrávání skladby nebo nespecifikovaná prezentace v distančním vzdělávání (13,3 % ze všech žáků). Těchto 18 žáků (30 %) by zároveň bylo rádo, kdyby mohli prezentovat své studijní

výsledky i v případě dalšího distančního vzdělávání. Za tuto možnost by bylo rádo i dalších 11,7 % žáků, kteří dosud své snažení prezentovat nemohli (3 žáci z tanečního oboru, 2 žáci z výtvarného oboru, 2 žáci z hudebního oboru).

Žáci se během distančního vzdělávání setkávali s různými obtížemi. Mezi 3 nejčastější řadili ve 20 (33,3 %) případech ztrátu osobního kontaktu, v 10 (16,7 %) případech špatné internetové připojení a 4 žákům (6,7 %) chyběla komorní hra. Naopak 11 žáků (18,3 %) v distančním vzdělávání nic neobtěžovalo a ani jim z prezenční výuky nic nescházelo (2x hra na klavír, 2x hra na lesní roh, 2x hra na klávesy, hra na příčnou flétnu, bicí, housle, zpěv a výtvarný obor).

Převážná většina žáků (68,3 %) neuvedla žádné nápady, přání nebo změny, které by v případě opětovného nastavení distančního vzdělávání uvítali. Ostatní jedinci uváděli nápady, dle svých individuálních zkušeností (například návrat paní učitelky z výtvarného oboru, zlepšení technického zázemí na straně pedagoga – hra na klavír, rychlejší nástup online výuky – hra na klávesy, podrobněji viz Interpretace). V rámci srovnávacího hodnocení prezenčního a distančního vzdělávání udělilo známku 1 a 2 za prezenční výuku 56 žáků (93,3 %), 3 a hůře pouze 4 žáci (6,7 %). Distanční vzdělávání bylo hodnoceno známkou 1 a 2 39 žáky (65 %) a 3 a hůře 21 žáky (35 %). Žáci, kteří hodnotili distanční vzdělávání známkou 4 nebo 5, (hra na cimbál, klavír, klávesy, baryton, kytaru, trubku, zpěv, taneční a výtvarný obor) hodnotili prezenční výuku s výjimkou jednoho žáka (známka 2) známkou 1.

Dle autorky práce převážná většina žáků (68,3 %) neuvádí žádné nápady pro zlepšení distančního vzdělávání pravděpodobně z důvodu spokojenosti s nastavením distančního vzdělávání nebo si nedokáží představit možné zlepšení v této oblasti. Druhou možností je, že žáci vnímají samotné distanční vzdělávání jako negativum, nedovedou si představit a nenapadá je, jak tento druh vzdělávání vylepšit, či alespoň přiblížit klasické prezenční výuce.

Z oborů tanečního a literárně-dramatického se žádný z žáků zapojených do dotazníkového šetření nechce odhlašovat. Z výtvarného oboru pouze 1 žák (20 % z žáků výtvarného oboru) a z hudebního oboru celkem 7 žáků (16,3 % žáků z hudebního oboru), což koreluje s výše zmíněnou informací o spokojenosti žáků s distančním

vzděláváním a stálým zájmem o své studijní zaměření navzdory distančnímu vzdělávání u 50 žáků (83,3 %).

4.6 Celková konfrontace zjištěných informací

První reakce na vzniklou situaci

Vzhledem k bezprecedentní situaci začínající pandemie na přelomu února a března 2020 a také k tomu, že ZUŠ byly opomenuty při prvním opatření při uzavírání škol, muselo vedení školy, učitelé, rodiče i žáci čelit velké nejistotě. Školní výuka byla následně zrušena ze dne na den. Nikdo z dotazovaných aktérů netušil, co je čeká, zda je vůbec možné realizovat umělecké vzdělávání distančně a jak dlouho tato situace potrvá. Vedení školy nebylo o nic dříve než veřejnost informováno o uzavření škol a souvisejících opatřeních, přesto ihned reagovalo a vytvořilo si vlastní manuál pro organizaci distančního vzdělávání, který následně prezentovalo svým pedagogům. Ti poté obratem kontaktovali rodiče žáků ZUŠ RpR a i přes nulové zkušenosti a velmi omezený čas na přípravu se podařilo distanční vzdělávání zahájit takřka okamžitě.

Ohledně pedagogů ZUŠ RpR, jen 9 (45 %) z celkových 20 uvedlo, že byli dostatečně informováni o zahájení a průběhu distančního vzdělávání. Zde se autorka domnívá, že respondenti touto odpovědí, spíše než na vlastní vedení školy, mířili na MŠMT, respektive ministerstvo zdravotnictví a vládu. Rodiče uvedli, že byli ve 158 případech (96,9 %) dostatečně či spíše dostatečně informováni o zahájení, průběhu i změnách distančního vzdělávání, a to ve většině případů (85,3 %) prostřednictvím e-mailu, případně telefonickou zprávou nebo hovorem s pedagogem. Toto prokazuje velmi kvalitní komunikaci ze strany vedení školy a pedagogů vůči rodičům. U 4 rodičů (17,4 %) žáků výtvarného oboru (z 23 zapojených) nebyla komunikace pro rodiče dostatečná, a to až do února 2021, kdy se i v tomto oboru podařilo přejít na online výuku. Celkově pak ze získaných dat vyplynulo, že komunikace se školou je pro rodiče žáků ZUŠ RpR velmi důležitá, stejně jako související zpětná vazba (85,3 % rodičů by o ni spíše zájem nebo zájem určitě mělo). V pravidelném kontaktu s pedagogem je však pouze necelá polovina rodičů (44,2 %). Autorka práce si myslí, že je to dáno časovou zaneprázdněností rodičů i pedagogů, což je jistě pochopitelné, nicméně je třeba hledat cesty, jak být s rodiči

v kontaktu a sdílet s nimi pokroky jejich dětí. Na druhou stranu by však měla být znát snaha rodičů zajímat se o dítě a informace o studiu si od pedagoga aktivně vyžádat.

Zapojení žáků a rodičů do distančního vzdělávání

Do distančního vzdělávání se na ZUŠ RpR zapojují na základě odpovědi vedení školy, pedagogů, rodičů i žáků až na výjimky všichni žáci (95,1 % uvedlo rodičů, 91,7 % žáků). S tím souvisí i míra spokojenosti s nastavením distančního vzdělávání, kdy 104 rodičů (63,8 %) je s nastavením distanční výuky spokojeno a nic by neměnili. Je na místě také zmínit, že rodiče, kteří nebyli zcela spokojeni (19 %), uváděli jako hlavní důvody své nespokojenosti opožděný přechod na online výuku v tanečním a výtvarném oboru a hudební nauce. Distanční vzdělávání svých dětí sleduje 152 rodičů (93,3 %), a to především nepřímou participací, kdy jsou v jednom bytě/domě a slyší průběh hodiny (30,1 %), nebo jsou v pravidelném kontaktu s pedagogem (13,5 %) či pomáhají s připojením dítěte na platformu (9,2 %). Na tomto počtu vidíme, že většina rodičů má o distančním vzdělávání přehled a ví, jak probíhá. U většiny žáků mateřské školy, 1. nebo 2. třídy základní školy (16 %) byla nutná asistence rodičů přímo při výuce. Obdobně tomu bylo i u žáků studujících v Hudební školičce nebo 1. či 2. ročníku ZUŠ RpR (12,9 %). S tímto zjištěním taktéž souvisí skutečnost, že míra zapojení rodičů se oproti prezenční výuce změnila u 74 rodičů (45,4 %), z nichž 57 rodičů je rodiči žáků MŠ nebo 1. stupně ZŠ. Lze vysledovat přímou souvislost míry zapojení rodičů do distančního vzdělávání a věku žáků. Naopak u žáků 2. stupně základní školy a studentů SŠ ke změně v zapojení rodičů do vzdělávacího procesu došlo spíše ve výjimečných případech.

Jak již bylo výše zmíněno, do distanční výuky se nezapojilo pouze minimum žáků. Mezi uváděné důvody patří náročnost úkolů na základní nebo střední škole, špatné internetové připojení, neochota trávit další čas u počítače, finanční obtíže nebo ve 2 případech (hra na klávesy a cimbál) neprovádění distanční výuky. V rámci ZUŠ RpR je pak ojedinělou situací nezapojení poloviny žáků pedagožky z výtvarného oboru (dle jejich slov), kdy i přes zavedení online výuky v tomto oboru se žáci nepřipojují, a tak pedagožka zasílá i nadále úkoly e-mailem. Dle autorky se může jednat o situaci, kdy žáci nechtějí trávit více času u počítače, schází jim nutné motivační prostředí a nedokáží tvořit v domácím prostředí, kde rodiče žákům nejsou schopni být dostatečně nápomocni. Z pohledu rodičů žáků výtvarného a tanečního oboru se žáci neúčastní výuky z důvodu ztráty motivace, neochoty trávit více času před počítačem a nevyhovujícího termínu

stanovené hodiny výuky. Přesto z odpovědí žáků vyplývá, že se chce z počtu 5 zapojených žáků z výtvarného oboru odhlásit pouze 1 žák. V tomto případě si pravděpodobně žáci uvědomují, že je prezenční výuka v tomto oboru naplňuje, a věří, že se distanční vzdělávání již nebude opakovat. Nejobtížnější situaci výtvarného oboru v tomto ohledu potvrzuje i vedení školy, které ale zároveň uvádí, že nejde o likvidační problém. Z oborů tanečního a literárně-dramatického se žádný z žáků zapojených do dotazníkového šetření nechce odhlašovat. Celkově se v případové studii zapojeným pedagogům z hudebního, literárně-dramatického a výtvarného oboru odhlásilo pouze 5 žáků, což značí, že žáci jsou s nastavenou formou distančního vzdělávání v převážné většině spokojeni. Tento fakt koreluje s výše zmíněným závěrem o relativní spokojenosti žáků s distančním vzděláváním a stálým zájmem o své studijní zaměření.

Organizace a formy distančního vzdělávání

Vedení školy navrhlo v březnu 2020 svým pedagogům základní formy distančního vzdělávání, prostřednictvím kterých by v jednotlivých oborech mohli pokračovat ve výuce (hudební obor – online výuky, literárně-dramatický, výtvarný a taneční obor – zadávání úkolů nebo zvukových či video nahrávek přes e-mail či jinou komunikační platformu). Vedení školy však bylo otevřeno i jiným formám vzdělávání a kladlo důraz především na maximální vycházení vstříc potřebám rodičů a žáků s ohledem na jejich materiální a technické zázemí a snažení se o nalezení nejlepšího způsobu distančního vzdělávání v každém konkrétním případě. Z výzkumného vzorku 20 učitelů na jaře 2020 započalo online výuku 7 (35 %) z nich, přičemž všichni byli z hudebního oboru. Od podzimu 2020 si byli i pedagogové literárně-dramatického oboru vědomi, že zadávání úkolů není dostačující náhradou, proto taktéž zahájili online výuku. Postupně do března 2021 byla zahájena online výuka napříč všemi obory ZUŠ RpR. Všech 20 pedagogů, kteří se účastnili průzkumu, na jaře 2021 vyučovalo online, a to ze zmíněného důvodu, že zadávání úkolů přes e-mail již vnímali jako nedostačující formu výuky. Z odpovědí žáků (nerealizování výuky hry na klávesy a cimbál) je však zřejmé, že ne všude se to podařilo. Ohledně nedostatečnosti výuky prostřednictvím zadávání úkolů bez online kontaktu s učitelem autorka poukazuje na vysoké zatížení žáků výukou na základních či středních školách, kdy denně zpravidla 3 až 4 hodiny pracovali online u počítače a poté museli hledat další motivaci pro vypracovávání úkolů zadaných bez osobního vedení přes e-mail. Autorka práce je toho názoru, že osobnost učitele má při výuce uměleckých předmětů

nezastupitelnou roli a absence tohoto osobnostního faktoru má jistě negativní vliv na celý vzdělávací proces. Žáci navštěvují ZUŠ samozřejmě z důvodu, že mají o studovaný předmět zájem, ale také, zejména ve skupinových oborech, jako je literárně-dramatický, taneční či výtvarný obor, i z důvodu setkávání se se svými kamarády. Přestože řada rodičů z pochopitelných důvodů nechce, aby žáci trávili další čas u počítače, díky online výuce je žákům umožněn alespoň nějaký kontakt jak s pedagogem, tak v případě skupinových výuk i se spolužáky, což má velký pozitivní dopad na vzdělávání a celkovou motivaci. Žáci ze ZUŠ RpR tak ve většině případů (81,7 %) preferují online hodiny a pouze 3 žáci by měli raději hodiny nahrazeny úkoly zadávanými přes e-mail, a to z důvodu přetížení ze studia na ZŠ a důvodů časových. Taneční a výtvarný obor je dle provedených zjištění na realizaci distančního vzdělávání velmi náročný. Jak zmiňují pedagogové, rodiče i žáci je těžké hledat motivaci pro samostatný rozvoj v těchto oborech, a to i přesto, že pedagogové žákům připravovali kvalitní materiály pro práci z domu. Je třeba brát v potaz, že ne všichni rodiče mají umělecké vzdělání a dokáží svým dětem dostatečně pomoci.

U 44 žáků (73,3 %) byla výuka realizována online a z těchto žáků téměř všichni (86,4 %) s online výukou souhlasí a v případě možnosti výběru by se pro ni sami rozhodli. Je zde tak možno pozorovat průnik přístupu žáků a učitelů. Z pozice pedagogů bylo s postupujícím časem zřejmé, že zadávání úkolů přes email je stále méně motivující a vůbec udržitelné. Z druhé strany také výrazná většina žáků, která s online výukou měla zkušenost, o tento druh výuky stojí, jen jednotky žáků nikoliv.

Většina pedagogů ZUŠ RpR se do distančního vzdělávání zapojila. Našli se však i takoví (hra na klávesy, hra na cimbál), kteří distanční vzdělávání dle odpovědí žáků nezapočali. Zde je také třeba brát v úvahu, zda i jako například při výtvarném oboru, který většinu distančního vzdělávání probíhal prostřednictvím zasílání úkolů e-mailem, nevnímali žáci dvou zmíněných hudebních předmětů tuto formu jako neprobíhající distanční vzdělávání, kdy se v jejich vnímání distanční vzdělávání kryje s online výukou. Je možné, že ač pedagog pracuje, jak nejlépe umí, je nad jeho síly vyučovat přes online výuku, stejně tak však může být pro žáka neúnosné pracovat v předmětu celý rok přes e-mail.

Nerealizovatelná zůstala skupinová, komorní hra, kterou nelze online společně provádět z důvodu opožděného zvuku. Je možné, aby byli současně připojeni všichni hráči a postupně si zapínali mikrofon a ostatní doma hráli, ale tím se ztrácí základní cíl, kterým

je společná hra, kdy hráči na sebe navzájem reagují a vnímají hudbu toho druhého. Pedagogové u necelých tří čtvrtin žáků (71,7 %) využívali při výuce zvukové nebo video nahrávky, což je dle autorky práce pro lepší pochopení a motivaci žáků nezbytné.

Technologie a materiální zajištění distančního vzdělávání

Na počátku pandemie COVID-19 se vedení školy a pedagogové potýkali s obtížemi, které souvisely s nedostatečnou znalostí práce některých pedagogů na počítači a s různými komunikačními platformami. Vedení školy ve spolupráci s technicky zdatnějšími kolegy bylo těm méně zdatným nápomocno a učili je společně základům tak, aby distanční vzdělávání byli schopni bez problémů provádět. Rodiče nezmínili obtíže s technickým zázemím na straně pedagoga a žáci pouze ve 12 případech (20 %), z čehož je možné vyvodit, že pedagogové, i přes nepříznivé podmínky a v mnoha případech nutnost učit se zcela novým věcem, tuto situaci dobře zvládli. Na toto upozorňuje i vedení školy, které opakovaně uvedlo, že je pyšné na své pedagogy za to, jak se s těmito technickými výzvami vyrovnali.

Nejčastěji pedagogové pro své distanční vzdělávání používali aplikace Skype, kterou si chválili i rodiče v hudebním oboru, WhatsApp nebo Messenger. Od začátku roku 2021 postupně začala ZUŠ RpR přecházet na platformu MS Teams. Dále pedagogové kombinují online výuku v hudebním oboru v případě potřeby se zasíláním zvukových, i video nahrávek nebo se sdílením odkazů přes kanál youtube.com (30 %), kde si 2 pedagogové pro potřeby distanční výuky vytvořili své účty, na kterých sdílí jimi vytvořená edukační videa. Téměř všichni žáci (86,7 %) podobně jaké téměř všichni rodiče (89,6%) měli ze svého pohledu dostatečné technické i materiální zázemí. Vedení školy neobdrželo prostředky pro nákup technického vybavení, jaké dostaly například základní či střední školy, ZUŠ RpR proto musela nákup chybějícího vybavení pro své pedagogy zajistit ze svých vlastních prostředků a neměla prostor pro zlepšení technického zázemí svých žáků. Vycházíme-li z toho, že 10 až 15 % žáků nemělo dostatečné technické podmínky, je na uvaženu, zda by MŠMT nemohlo v příští případné vlně uzavírání škol zvážit investici i do tohoto vybavení žáků ZUŠ, neboť se jedná o relativně malou část žáků, tedy investované prostředky by nemusely být tak vysoké.

Komunikace

V případě nastavení distanční výuky na ZUŠ RpR je nutno hovořit o komunikaci na více úrovních. Jednak šlo o komunikaci v rámci ZUŠ RpR, tedy mezi vedením školy a pedagogy, a to především o tom, jak bude distanční vzdělávání nastaveno a dále prováděno. Dále pak šlo o komunikaci ZUŠ RpR vůči rodičům a žákům, a to jak individuální, prostřednictvím e-mailových zpráv a telefonátů, tak i hromadnou, kdy byly veškeré zprávy o změnách ve výuce zveřejňovány na webových a facebookových stránkách školy. Z odpovědí rodičů bylo zřejmé, že právě individuální komunikace pro ně byla nejdůležitější.

Vedení školy komunikovalo přímo s individuálními rodiči pouze v ojedinělých případech, neboť primárně měli rodiče komunikovat s pedagogy. V těch několika málo případech vedení školy jednalo s rodiči o otázkách souvisejících s výší školného, což v tomto šetření potvrdili 4 rodiče (2,5 %) a totožní rodiče také uvedli, že neobdrželi dostatečné vysvětlení ze strany vedení školy, proč musí platit školné v plné výši. Tito rodiče za dostatečné vysvětlení nejspíše nepovažovali existenci nařízení MŠMT, na základě kterého ZUŠ nemůže školné vracet ani krátit. Zde je na místě uvést, že rodiče v rámci školného nehradí platy učitelů, ale provoz školy, náklady na materiál a další věci související s chodem školy. Vedení školy zpětnou vazbu získávalo prostřednictvím pedagogů a výjimečně na základě komunikace s rodiči, kteří nebyli spokojeni s distančním vzděláváním.

Vedení školy motivovalo své pedagogy, aby intenzivně komunikovali s rodiči svých žáků. Učitelé komunikovali se zákonnými zástupci, případně zletilými žáky a snažili se dohodnout tak, aby distanční forma výuky byla co nejakceptovatelnější pro všechny zúčastněné. To, že rodiče byli ve velké většině s komunikací se školou spokojeni, je důkazem dobře odvedné práce pedagogů i vedení školy.

Třetím druhem komunikace, na který jsme narazili, byla ta mezi ZUŠ RpR a nadřízenými, či zastřešujícími orgány. V komunikaci s MŠMT byla velmi nápomocná AZUŠ ČR, která získané informace předávala vedení ZUŠ. Obráceně komunikace probíhala především formou zasílání zpráv, opatření a nařízení do datové schránky ZUŠ RpR, kdy však bylo někdy obtížné se v tom množství zpráv správně zorientovat.

Obtíže distančního vzdělávání

Mezi největší problémy a limity distanční výuky řadí vedení školy, pedagogové, rodiče i žáci: nízký sociální kontakt mezi žáky navzájem i mezi žákem a učitelem, špatné internetové připojení, časově a organizačně je tato výuka velmi náročná (učitelé a rodiče), vede ke ztrátě motivace (žáci), nemožnost vyučovat všechny běžně realizované aktivity v prezenční výuce (komorní hry, keramiku, soubory a podobně), nemožnost okamžité reakce – řádné kontroly správné techniky, špatný přenos zvuku a s tím spojenou nemožnost přesné kontroly tónu (učitelé), nemožnost se pohybově a emocionálně vyjádřit, nedostatek veřejného vystupování, náročnost udržení pozornosti a soustředění, detailnější a náročnější přípravu, nestabilní technické zázemí, nemožnost názorné ukázky a vzájemné spolupráce, nedostatečnou náhradu za prezenční výuku v tanečním a výtvarném oboru a s tím související neochotu hradit školné v plné výši (rodiče).

Nejčastěji všemi aktéry zmiňované obtíže jsou technického rázu (opožděný zvuk, přerušovaný obraz, slabý mikrofon a slabé internetové připojení), pak ztráta motivace k výuce či plnění zadávaných úkolů a také obtížná organizace času. Dále jsou znatelné obtíže například při drobných opravách poškozených nástrojů, samotném ladění nástroje, absence koncertů, vystoupení, vernisáží a představení jako významného motivačního činitele. Méně často byla uváděna nesmělost žáků, kteří se cítili před kamerou nekonformně a nedokázali se uvolnit nebo ambiciózní rodiče, kteří udržovali děti pod tlakem, aby podávali kvalitnější výkony, což mělo často právě opačný efekt.

110 rodičů (67,5 %) a 41 žáků (68,3 %) neuvedlo žádná přání nebo nápady pro inovaci distančního vzdělávání, tudíž z toho lze odvodit, že převážná většina rodičů a žáků byla s nastavením distančního vzdělávání spokojena (při uvědomění si jeho limitů), nebo neměla kapacitu se nad inovacemi zamýšlet. Nejčastějším konkrétním přáním byl návrat prezenční výuky (9,2 % rodičů a 12 % žáků). Dále se v malých počtech vyskytovala přání na online prezentaci snažení žáků, možnost výuky ve venkovním prostředí, více konzultací s pedagogy a lepší technické vybavení či rychlejší připojení internetu. Zde tedy můžeme identifikovat alespoň malé náznaky, jak distanční výuku do budoucna vylepšit. Větší možnosti online prezentace snažení žáků, či více konzultací si jistě bude žádat další úsilí a čas pedagogů, ale autorka práce je toho názoru, že tyto aktivity mají smysl a byly by dobrou volbou.

Prezentace studijního snažení žáků

V prezenční formě vzdělávání realizují ZUŠ běžně různá představení, vystoupení, koncerty, soutěže nebo vernisáže. Distanční vzdělávání bylo velmi náročné na samotnou realizaci výuky, přesto někteří pedagogové našli energii a připravili pro rodiče, ale i veřejnost, prezentaci studijního snažení žáků, což má pozitivní vliv na motivaci žáků. 43 rodičů (26,4 %) uvedlo, že jejich dítě mělo možnost se prezentovat i v distančním vzdělávání, nejvíce žáků těchto rodičů (12) v porovnání s celkovým počtem mělo tuto možnost z literárně-dramatického oboru (virtuální besídka a online představení pro veřejnost) a z hudebního oboru, kdy šlo o online koncerty (hra na zobcovou flétnu, klavír, kytaru, akordeon a cimbál). Prezentaci toho, co žáci nastudovali, by však uvítalo pouze 48 rodičů. Na základě dat od žáků prezentovalo svou práci 18 žáků (30 %), kdy 5 žáků (8,3 %) nahrávalo představení v rámci literárně-dramatického oboru, dále 5 žáků hra v online hodině (8,3 %) a 8 žáků (13,3 %) nahrávání skladby nebo nespecifikovalo, jakým způsobem prezentovali. Celkově pak 25 žáků (18 zmíněných a 7 žáků, kteří nevystupovali za celou dobu svého studia, převážně z důvodu jejich relativně krátkého působení na ZUŠ RpR) by mělo zájem o možnost prezentovat se i při distančním vzdělávání, to jest 41,7 % z žáků účastnících se průzkumu. Autorka práce se domnívá, že jedním z důvodů pro relativně malý zájem o prezentaci studijního snažení žáků u rodičů i žáků samotných může být obava o další čas strávený u počítače a další nemalé časové nároky s přípravou takové prezentace spojené. Přesto je autorka toho názoru, že minimálně těm, kteří zájem mají, by měl být dán prostor k prezentaci svého snažení,

Celkový pohled na distanční vzdělávání a výhled do budoucna

ZUŠ RpR dle autorky práce zvládla přechod na distanční vzdělávání velmi dobře. Je zřejmá vysoká spokojenost rodičů s komunikací školy, došlo k ohlášení pouze velmi malého počtu žáků. Právě snaha o co nejplynulejší navázání na prezenční výuku a udržení co největšího počtu žáků byla dle autorky největší motivací vedení a pedagogů ZUŠ RpR pro aktivní a pružný přístup k distančnímu vzdělávání. U ZUŠ totiž nejde o povinné studium, proto zde hraje udržení zájmu dětí a jejich motivace zásadní roli. Na základě sesbíraných dat a i z logiky věci byly jako nejproblematictější obory určeny taneční obor, výtvarný obor a hudební nauka. Ze studijních zaměření pak žáci byli nejkritičtější ke hře na cimbál a na klávesy, v těchto případech ale musíme vzít v potaz, že šlo o jednotlivce.

Vedení školy, učitelé (vyjma jednoho pedagoga) i rodiče a žáci ZUŠ RpR se shodují, že prvky distančního vzdělávání mohou sloužit za běžné situace maximálně jako doplněk prezenční výuky, a to ve formě například konzultací před soutěží, kdy žák může zasílat zvukové nahrávky pedagogovi. Samostatně je však distanční výuka těžko udržitelná. Obnovení prezenční výuky je pro ZUŠ nezbytné a žádoucí. Distanční vzdělávání vnímají jako nutnou volbu pro mimořádné situace, jako je pandemie COVID-19, aby bylo možno ve vzdělávání pokračovat, alespoň v okleštěné formě.

Vedení školy ZUŠ RpR považuje za své největší úspěchy zapojení téměř všech žáků do distančního vzdělávání, pokračování vzdělávacího procesu i přes všechna úskalí, i velmi rychlý přechod na distanční vzdělávání, a to jak na počátku pandemie COVID-19, tak i na podzim 2020. Jako pozitivní ukazatel vnímají i velmi nízký počet odhlášených žáků, v jejichž počtu je rozdíl v porovnání s běžnou prezenční výukou zanedbatelný. Vedení školy také kvituje zapojení pedagogů do distanční formy vzdělávání, jejich operativní přizpůsobení se vzniklé situaci, flexibilitu a komunikaci, řešení problémů za pochodu a ochotu učit se novým věcem. Pedagogové taktéž pozitivně vnímají rozvoj práce s technologiemi, výukovými platformami a aplikacemi, možnost alespoň nějakým způsobem realizovat výuku, zůstat se žáky v kontaktu a rozvoj samostatnosti žáků. Žáci na celé situaci nejvíce pozitivně vnímali skutečnost, že nemuseli za výukou dojíždět.

Rodiče i žáci ve srovnávacím hodnocení prezenční výuku hodnotili velmi pozitivně. Rodiče hodnotili prezenční výuku ve 149 případech (91,4 %) ze 163 dvěmi nejvyššími známkami. Obdobně dobře hodnotili prezenční výuku žáci, kdy jich 56 (93,3 %) z 60 udělilo dvě nejlepší známky. Pouze 4 rodiče (2,5 %) udělili v hodnocení prezenční výuky nejhorší známku, a to po jedné pro taneční obor, výtvarný obor, hru na klavír a na klávesy. Autorka práce se domnívá, že rodiče i žáci v aktuálním srovnání s distanční výukou plně docenili kvalitu prezenční výuky.

Rodiče i žáci hodnotili relativně pozitivně i distanční výuku, kdy rodiče udělili nejlepší dvě známky ve 106 případech (65 %) ze 163 zúčastněných a i 39 žáků (65 %) z 60 zúčastněných. Oproti prezenční výuce jde o rozdíl cca třetiny zúčastněných, jak u rodičů, i u žáků. Zde se autorka práce domnívá, že nejvýraznějším důvodem pro méně příznivé hodnocení distanční výuky je prezenční výuka samotná, která se při nejlepší snaze nemůže rovnat s výukou prezenční. V jednotlivostech žáci i rodiče upozornili na nevyhovující přístup pedagoga v tom či onom oboru. Za dané situace autorka práce

vnímá kladné hodnocení distanční výuky ze strany dvou třetin rodičů a dětí jako velký úspěch ZUŠ RpR.

Velmi pozitivním zjištěním a zároveň i oceněním pedagogů je, že 50 (83,3 %) z 60 žáků navzdory distanční formě vzdělávání uvedlo, že se podařilo udržet jejich zájem o své studijní zaměření. Pro ještě větší upevnění zájmu by žákům pomohly tyto nejčastěji zmiňované faktory: 14 žáků (23,3 %) uvedlo lepší internetové připojení, 12 žáků (20 %) zavedení online koncertů, představení, výstav, soutěží, 10 žáků (16,7 %) větší motivaci ze strany pedagoga, 9 žáků (15 %) delší vyučovací hodiny, 8 žáků (13,3 %) zvukové nahrávky a 7 žáků (11,7 %) video nahrávky. Na poslední 6 vyjmenovaných faktorů by bylo vhodné se pro případ budoucí distanční výuky zvláště zaměřit, autorka práce věří, že naplnění těchto přání žáků se může velmi pozitivně projevit na jejich přístupu ke studovanému oboru. Například používání zvukových i video nahrávek a podporu motivace žáka ze strany učitele lze aplikovat i během klasické prezenční výuky.

Vedení školy poznamenává, že by MŠMT mělo investovat a více finančně podporovat ZUŠ s ohledem na materiální a technické zabezpečení a také rozšířit dostupná školení určená pro ZUŠ. Autorka práce poznamenává, že přestože bylo MŠMT častokrát velmi kritizováno, tak se taktéž ocitlo ve velmi specifické a nelehké situaci. V oblasti uměleckého školství vícekrát došlo k pozdnímu otevření, či neobnovení individuální prezenční výuky v situacích, kdy již byl rozvolněn například 1. stupeň ZŠ, a to i s vědomím, že by ZUŠ byly schopny zajistit veškerá uložená bezpečnostní opatření. Na druhou stranu autorka pozitivně vnímá obecná doporučení MŠMT k empatii a citlivosti v rámci celé vzniklé situace, se zohledněním nerovných podmínek jednotlivých žáků a podpoře individuálního přístupu ve vzdělávání. Autorka dále pozitivně hodnotí také různé vzdělávací webináře, které však byly na umělecké vzdělávání zaměřeny jen menšinově.

Z celkové situace distančního vzdělávání v době pandemie COVID-19 lze pozitivně vnímat, že měli žáci, ale i pedagogové možnost si vyzkoušet aktivity, se kterými by se s největší pravděpodobností během prezenční výuky nesetkali. Jedná se například o videokonferenční hovory, vytváření videí, s tím související i úprava a střih, zvukové nahrávky, tvorba online kvízů nebo testů. Řada pedagogů si také rozšířila své technické znalosti i od úplných základů práce na počítači. Z případové studie jednoznačně vyplynula

potřeba osobního kontaktu při vzdělávání, a to u všech čtyř aktérů, nejenom ze strany pedagoga k žákovi, ale i naopak.

Srovnání výstupů této studie s šetřením České školní inspekce *Distanční vzdělávání v základních uměleckých školách*¹³³

Do šetření České školní inspekce (dále jako šetření) bylo zahrnuto 501 ZUŠ z celé České republiky, jejichž ředitelé poskytli informace k realizaci výuky v hudebním, výtvarném, tanečním i literárně-dramatickém oboru. Zjišťování se zaměřovalo například na účast žáků ve výuce, na způsoby provádění distanční výuky, na využívání digitálních technologií v distanční výuce, i v souvislosti s technickým vybavením škol a žáků, na vzdělávací i motivační aktivity realizované učiteli ZUŠ.

Distanční výuka na ZUŠ dle šetření nevedla k výraznějšímu předčasnému ukončování studia žáků, když vzdělávání předčasně ukončilo jen zhruba o polovinu více žáků než v předchozích letech (6,4 % vůči 4,2 %). Nejméně žáků předčasně ukončilo vzdělávání v hudebním oboru, nejvíce ve výtvarném a tanečním oboru. Distanční výuky se pravidelně účastnilo více než 95 % žáků základních uměleckých škol¹³⁴. Tyto skutečnosti odpovídají výstupům získaných do vedení ZUŠ RpR, které uvedlo, že nejvíce žáků se ohlásilo také ve výtvarném a tanečním oboru, nicméně nešlo o nijak zásadní počty. Obdobně se také téměř všichni žáci ZUŠ RpR zapojili do distančního vzdělávání.

V šetření je dále uvedeno¹³⁵, že zkušenosti z jarního uzavření škol se velmi pozitivně promítly do výuky na podzim roku 2020. I tento závěr je možno na základě výstupů z průzkumu na ZUŠ RpR potvrdit. Jednak výrazně vzrostly technické kompetence učitelů a navíc se na základě nabytých zkušeností začalo uvažovat o sjednocení online výuky prostřednictvím platformy MS Teams, ke kterému došlo napříč všemi obory na jaře 2021.

¹³³ Česká školní inspekce. Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distanzni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

¹³⁴ Česká školní inspekce. Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distanzni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

¹³⁵ Česká školní inspekce. Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distanzni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

Mezi nejčastější výtky rodičů vůči distanční výuce na ZUŠ šetření zařazuje zvýšenou zátěž rodičů spojenou s dohledem nad jejím průběhem a kritiku výše úplaty za distanční vzdělávání¹³⁶. Menší polovina rodičů (41,7 %), kteří se do průzkumu na ZUŠ RpR zapojili, uvedla, že je distanční výuka oproti klasické prezenční zatěžovala. Kritiku spojenou s výší školného však uvedli pouze 4 rodiče (2,5 %) ze 163 zapojených do průzkumu. Tedy se zvýšenou mírou zátěže rodičů při distanční výuce lze jistě souhlasit, nicméně zdá se, že problém školného byl na ZUŠ RpR ve srovnání se zbytkem republiky méně rozšířený.

Mezi hlavní příčiny neúčasti žáků na distanční výuce šetření řadí neochotu věnovat se v odpoledních hodinách další online výuce (tři pětiny ředitelů škol), problémy s digitální technikou nebo s kvalitou připojení (více než dvě pětiny ředitelů) a nedostatek času na straně rodičů, zvláště u mladších žáků¹³⁷. Co se zapojení žáků ZUŠ RpR týče, tak 7 rodičů (4,3 %) ze 163 účastníků se průzkumu uvedlo, že se jejich dítě do distanční výuky nezapojuje s odůvodněním, že výuka je demotivační (taneční a výtvarný obor), dále že si rodiče nepřejí, aby jejich dítě trávilo tolik času u počítače a v jednotkách případů zmínili nevyhovující dobu online výuky tanečního oboru a nedostatek času pro kontrolu úkolů z hudební nauky. Z 60 žáků zúčastněných průzkumu se nezapojuje do distanční výuky 5 (8,3 %), a to z důvodu mnoha školních povinností na ZŠ, neprobíhajících online hodin (hra na klávesy), či protože žákovi výuka nedávala smysl (v případě výtvarného oboru). Na ZUŠ RpR se distanční výuky neúčastnily spíše jednotky žáků a je relativně obtížné na základě těchto jednotlivců konstruovat obecné důvody pro neúčast na výuce. Nicméně můžeme potvrdit jistou nechuť rodičů i žáků trávit další čas před obrazovkou počítače či nad úkoly po náročné online výuce ze ZŠ. Naopak jako důvody pro neúčast na distančním vzdělávání na ZUŠ RpR nebyly zaznamenány technické obtíže. Ty samozřejmě byly identifikovány jako problém, se kterým se žáci, rodiče i učitelé museli potýkat, ale zřejmě nikoliv v takové intenzitě, že by vedly k neúčasti na distančním vzdělávání.

¹³⁶ Česká školní inspekce. Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distanzni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

¹³⁷ Česká školní inspekce. Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distanzni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

Šetření dále zmiňuje investice ZUŠ do technického vybavení i daleko širší využívání digitálních technologií¹³⁸. I toto lze na základě dat sesbíraných ze ZUŠ RpR potvrdit. Vedení školy pořizovalo hardware a s pomocí zřizovatele i software pro potřeby distanční výuky. Také učitelé ZUŠ RpR uváděli, že je intenzivnější užívání digitálních technologií obohatilo a otevřelo jim nové přístupy aplikovatelné ve výuce.

Obdobně lze potvrdit závěr šetření o klíčovém postavení komunikace pro zdárné zvládnutí distanční výuky¹³⁹. Vedení školy, pedagogové, rodiče i žáci ZUŠ RpR ve svých vyjádřeních také zdůrazňovali potřebu kvalitní a intenzivní komunikace mezi všemi účastníky vzdělávacího procesu.

Co do obecného shrnutí distančního vzdělávání se vedení ZUŠ RpR přiklání v souladu s 25 % ostatních ZUŠ k tomu, že distanční vzdělávání je nutným zlem, aby alespoň nějak bylo možno ve výuce pokračovat, a zdůrazňuje nezastupitelnou roli prezenční výuky.

V závěru šetření¹⁴⁰ jsou vyjmenována doporučení, nejen pro ZUŠ, ale také pro zřizovatele a samotné MŠMT. Doporučení pro ZUŠ jsou dle názoru autorky práce relativně obecné a lze s nimi v zásadě souhlasit. Část z nich směřuje obecně k fungování ZUŠ, bez ohledu na distanční výuku, například pravidelné vyhodnocování provádění výuky, otevřená a důsledná komunikace s rodiči i žáky a podpora pro zvyšování digitálních kompetencí pedagogického sboru. Doporučení na promítnutí pozitivních zkušeností s distanční výukou do prezenční výuky samozřejmě také dává smysl. Pro případ opětovné nutnosti zahájit distanční výuku, je ZUŠ uloženo řídit se metodickými doporučeními MŠMT, podporovat sdílení zkušeností mezi jednotlivými pedagogy i celými ZUŠ, nastavit jednoduchá a přehledná pravidla pro fungování distanční výuky a také je zmíněno zavedení jednotné výukové platformy. Dále se ZUŠ dává za úkol promyslet způsob vedení distanční výuky, který by vyhovoval i výtvarnému, literárně-dramatickému a tanečnímu oboru s tím, že by nemusel využívat digitálních technologií a mohl tak probíhat i v off-line režimu. Zde

¹³⁸ Česká školní inspekce. Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distancni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

¹³⁹ Česká školní inspekce. Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distancni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

¹⁴⁰ Česká školní inspekce. Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distancni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

je autorka práce toho názoru, že je velká škoda, že doporučení nejsou v tomto bodě podstatně konkrétnější, protože by jistě mnoho ZUŠ i samotných pedagogů velmi uvítalo příklady, jak by takový způsob distanční výuky mohl a měl vypadat.

Distanční výuka v ZUŠ RpR a RVP a ŠVP

První princip RVP pro ZUŠ, kterým je modernizace vzdělávacího procesu a podpora větší samostatnosti žáků, byl dle mého názoru v distančním vzdělávání alespoň z části naplňován. Byť poněkud nechtěně a ne zcela dle zažitých pedagogických postupů situace přinesla zásadní impuls k větší samostatnosti žáků. Ne všichni žáci měli své rodiče při výuce doma, a tak bylo nezbytné, aby se v případě online hodin naučili, případně prohloubili své znalosti práce s počítačem, tabletem či telefonem. Podporu k samostatnosti žáka si však představuji jako promyšlený a logicky odstupňovaný proces upravený dle individuálních schopností daného žáka. V důsledku pandemické situace dopadla potřeba větší samostatnosti na všechny žáky bez rozdílu. Toto přineslo velké obtíže zvláště pro začínající žáky, protože samostatnost dle mého názoru můžeme rozvíjet až na základě jistého stupně ovládnutí daného uměleckého oboru.

Profesní odbornost pedagogů se v důsledku masivního nástupu distančního vzdělávání rozvinula co do digitálních kompetencí, které byly pro maximální efektivitu této formy vzdělávání nepostradatelné. Ukázalo se, že pro pedagogy ZUŠ s jejich specifickými potřebami nebyla během dané kritické doby dostupná školení, proto se většina pedagogů v této oblasti vzdělávala s pomocí kolegů, vedení školy či rodinných příslušníků. Nabídka online webinářů, kurzů nebo seminářů byla relativně široká, ale většina z nich byla zaměřena na učitele základních nebo středních škol.

Je třeba vzít v potaz skutečný obsah daného principu RVP. Tím jistě není myšlen jen rozvoj digitálních kompetencí. Pedagogové museli při zahájení distanční výuky hledat nové formy a metody, jak vést vyučovací hodinu, což by ne všichni pedagogové při běžném, pokračování prezenčního vzdělávání dobrovolně hledali. Toto se promítlo například v možnosti rozesílání odkazů na virtuální prohlídky muzeí i galerií, na koncerty, divadelní představení atd., což přineslo zpestření výuky a v praxi všem zapojeným předvedlo, čím lze obohatit i prezenční výuku.

Další z principů RVP je i stejný přístup k uměleckému vzdělávání v ZUŠ, což je princip, který byl v době distančního vzdělávání podroben velké zkoušce. Ne všichni žáci se mohli z objektivních důvodů účastnit online výuky (technické obtíže, rodiče nechtěli, aby dítě trávilo tolik času na počítači, pedagog nezahájil tuto formu výuky). V důsledku distančního vzdělávání tak vznikly další překážky, které mají potenciál bránit ve stejném přístupu ke vzdělávání a bylo na operativním přístupu a spolupráci školy, učitelů, ale i zájmu samotných žáků a jejich rodičů, aby tyto překážky byly překonány. Bohužel ne ve všech případech se aktivní spolupráce všech dotčených podařilo dosáhnout (například rodiče si nepřáli, aby jejich děti trávily další čas u počítače, relativně pozdní zahájení online výuky u hudební nauky a výtvarného a tanečního oboru). Došlo k situaci, kdy byla výuka prováděna různými formami, kdy někdo měl online hodiny, někdo dostával úkoly zadáné pouze na e-mail, další zase zasílal nahrávky či práce. Distanční vzdělávání tak přineslo různé druhy vzdělávání na základě objektivních možností a schopností daného žáka i pedagoga. Z pohledu výše uvedeného principu tak můžeme přese všechnu snahu všech zapojených aktérů identifikovat další limit distančního vzdělávání vůči klasické prezenční výuce.

Kompetence k umělecké činnosti je během distančního vzdělávání možné naplnit, co do schopnosti samostatné volby a užití prostředků uměleckého vyjádření a schopnosti promýšlet strukturu a obsah uměleckého díla. Online formou, kdy je komunikace do značné míry alespoň z části podobná prezenční výuce, pak jistě lépe, než pomocí e-mailové korespondence. V prezenční výuce je běžné v pravidelných intervalech prezentovat studijní snažení žáků. Během distančního vzdělávání bylo vedení školy k pedagogům shovívavé a nechávalo na jejich uvážení, zda tuto možnost pro své žáky připraví. 30 % žáků uvedlo, že mělo prostor prezentovat své umělecké snažení a také 26,4 % rodičů uvedlo, že jejich děti měly prostor prezentovat. Nejvíce žáků mělo tuto možnost z literárně-dramatického oboru, a to formou nahrávání představení, online představení pro veřejnost a virtuální besídky, dále pak v hudebním oboru formou online koncertu. O případnou prezentaci svého snažení by mělo zájem 41,7 % žáků, což může značit obavu z dalších časových nároků spojených s takovou prezentací. Je tedy na místě se ptát, zda při tak relativně nízkém zájmu se o tuto, v podmínkách distanční výuky náročnou, prezentaci snažení žáků vůbec pokoušet. Osobně chápu, že většina pedagogů je z celého průběhu distanční výuky vyčerpaná, přesto vidím veliký potenciál pro realizaci těchto prezentací, a to i z důvodu zvýšení motivace žáků.

Nicméně kompetence osobnostně sociální v distančním vzdělávání naráží, na z povahy věci vyplývající, hranice a není ji možné dle mého názoru odpovídajícím způsobem rozvíjet. Jedná se například o chybějící sociální kontakt mezi učitelem a žákem i mezi žáky samotnými. Do velké míry byla znemožněna účast na společných uměleckých projektech a tím utrpěl i rozvoj vnímání odpovědnosti za kolektivní dílo. Což se může týkat do značné míry hudebního (cimbálová muzika, sborový zpěv), tanečního (taneční představení), výtvarného (společné výtvarné dílo) i literárně-dramatického oboru (divadelní hra).

S naplňováním ŠVP souvisí i vytvoření podmínek pro pokračování žáka na navazujícím uměleckém studiu na středních uměleckých, vyšších odborných či vysokých uměleckých nebo pedagogických školách. ZUŠ má v této souvislosti dle RVP žáka připravit na přijímací talentové zkoušky. V době distančního vzdělávání je tato příprava značně omezená a problematická. Ztíženo je klíčové individuální a intenzivní vedení přípravy žáka na zkoušky pedagogem, pravidelné osobní konzultace, které online prostředí dokáže dle mého názoru jen těžko nahradit.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo popsat problémy a specifika distanční výuky na vybrané ZUŠ RpR. Prostřednictvím rozhovorů a dotazníků byly k tomuto tématu získány informace od vedení školy, pedagogů, rodičů žáků studujících na ZUŠ a části žáků samotných (těch, kteří jsou zároveň žáky 2. stupně ZŠ). Na základě vyhodnocení těchto informací je možné shrnout níže uvedené výstupy práce a naplnit tak vytyčený badatelský cíl.

Hlavním přínosem této diplomové práce je celková konfrontace získaných informací a vymezení klíčových specifíků a problémů distančního vzdělávání na ZUŠ RpR z pohledu vedení školy, pedagogů, rodičů a žáků 2. stupně ZŠ. V práci jsem vymežila vzdělávání na ZUŠ v současném českém školství, distanční vzdělávání i metodická doporučení během pandemie COVID-19 a představila jsem také ZUŠ RpR, její historický profil a charakteristiku. Nejvýznamnější částí práce je rozsáhlá sonda pokrývající zkušenosti, názory a nápady čtyř hlavních skupin aktérů vzdělávacího procesu na ZUŠ RpR. Z této sondy pak vyplynuly informace nezbytné pro naplnění cílů této práce. V práci jsem se snažila postupovat systematicky a s maximální pečlivostí.

Informace zjištěné od každé z dotazovaných skupin aktérů jsem v práci podrobně zpracovala a v rámci každé kapitoly shrnula do dílčích závěrů. Vzhledem k tomu, že cílem práce bylo zjistit názory a zkušenosti všech dotčených aktérů s distančním vzděláváním, bylo nezbytné všechny závěry následně porovnat v oddílu celkové konfrontace.

Použití dvou metod, strukturovaného rozhovoru s vedením školy a učiteli a dotazníkovým šetřením s rodiči a žáky 2. stupně ZŠ, přispělo k zachycení komplexního profilu specifíků a problémů distančního vzdělávání na ZUŠ RpR. Potřebnost obou použitých metod dokládají výsledky průzkumu interpretované v dílčích závěrech a celkové konfrontaci. Z důvodu nepříznivé epidemiologické situace a velkého časového zatížení pedagogů byl samotný rozhovor s pedagogy realizován pouze v jednom případě, v dalším pak byly odpovědi nahrány prostřednictvím komunikační platformy. Ostatní pedagogové na připravené otevřené otázky odpovídali prostřednictvím elektronické platformy, což bylo pro následné zpracování získaných informací velmi náročné. Z tohoto důvodu bych v případě budoucí realizace dalšího obdobného průzkumu navrhovala otázky upravit tak, aby byly v převážné většině uzavřené.

Co distanční vzdělávání přineslo vedení školy, učitelům, rodičům žáků ZUŠ RpR a žákům samotným je konkrétně rozepsáno v příslušných kapitolách. Zde si dovoluji uvést pouze některé, z mého pohledu nejdůležitější poznatky.

Od zahájení distančního vzdělávání na jaře 2020 se formy výuky na ZUŠ RpR proměnily. Na počátku probíhala online výuka pouze u 7 pedagogů v hudebním oboru, ostatní pedagogové zadávali úkoly, zvukové či video nahrávky přes e-mail nebo jinou komunikační platformu. Od března roku 2021 pak byla započata online výuka napříč všemi obory, a to zejména z důvodu, že všichni zúčastnění začali vnímat zadávání úkolů emailovou formou jako nedostačující. 95 % žáků preferuje v rámci distančního vzdělávání online výuku, což je z mého pohledu pochopitelné, protože je pro žáky velmi důležitá alespoň nějaká forma kontaktu jak s pedagogem, tak svými spolužáky v případě kolektivních hodin, což má mimo jiné také pozitivní dopad na jejich psychický stav a motivaci. Proto v případě, že by v budoucnu byla distanční výuka opět nezbytně nutná, jsem toho názoru, že by bylo vhodné, aby všichni pedagogové zahájili obratem online výuku ve svých studijních zaměřeních s výjimkou žáků, kteří si ji výslovně nepřejí.

Velmi pozitivně vnímám, že vedení i pedagogové ZUŠ RpR podnikali proaktivní kroky směřující k nepřerušování vzdělávání, díky kterým distanční vzdělávání na počátku pandemie COVID-19 započalo téměř ihned. Vedení školy dbalo na dostatečnou informovanost rodičů. S tím souvisí i velmi kvalitní komunikace mezi školou, pedagogy a rodiči, kdy v 97 % byli rodiče s komunikací ve vztahu k distančnímu vzdělávání spokojeni. Jedná se dle mého názoru o velmi vysoké číslo, které interpretuji jako velký úspěch komunikačního snažení celé ZUŠ RpR. Od 20 zapojených pedagogů z hudebního, literárně-dramatického a výtvarného oboru se odhlásilo pouze 5 žáků, což koreluje s výsledky spokojenosti žáků s nastavením distančního vzdělávání a stálým zájmem o své studijní zaměření navzdory distančnímu vzdělávání (spokojeno je 83,3 % z nich). S tímto souvisí i míra zapojení žáků do distančního vzdělávání. Na základě informací od vedení školy, pedagogů, rodičů a žáků se do distančního vzdělávání zapojili až na výjimky všichni žáci. V tomto směru byla situace nejhorší ve výtvarném oboru, kdy i přes následné zahájení online výuky se pedagogy do výuky nezapojilo 50 % žáků.

Školné se během distančního vzdělávání na ZUŠ nesnížilo ani nezrušilo, a to na základě nařízení vydaného MŠMT. Někteří rodiče měli pocit, že distanční vzdělávání není dostatečnou náhradou za prezenční vzdělávání a vyžadovali snížení školného. Vedení školy i pedagogové s rodiči o této problematice v případě potřeby komunikovali a vše se snažili vysvětlit. Pouze 2,5 % rodičů, kteří se zapojili do dotazníkového šetření, zmínila kritiku související s výší školného v během distanční výuky. Jedná se v této otázce tedy o velmi malou menšinu rodičů. Musíme sice přihlídnout k tomu, že mezi rodiči, kteří se do šetření nezapojili, může být procento nespokojených s výší školného větší, přesto považuji získaný vzorek za tak reprezentativní, že si dovoluji uzavřít, že na ZUŠ RpR nebyla výše a úhrada školného během distanční výuky zásadním problémem.

Distanční vzdělávání bylo nejlépe realizováno v rámci hudebního oboru, a to zejména z důvodu největší podobnosti s výukou prezenční, protože se v základní podobě jedná o individuální výuku. I u ní však, stejně jako u ostatních forem výuky, chyběl jak pedagogům, tak i žákům osobní kontakt a naráželi i na další různé obtíže vyplývající z distanční výuky. Velmi citelně také chyběly výuky skupinové hry, které nebylo možno z důvodu opožděného zvuku při výuce prostřednictvím elektronických komunikačních platforem nijak nahradit a v tomto bodě ani tedy nemohlo dojít k naplnění ŠVP. V tomto případě bych se alespoň pokusila nahradit hodiny zasláním nahraných partů, individuálně je s žáky zkonzultovat, nacvičené zaslat zpět pedagogovi, který je sloučí a vytvoří tak kompletní skladbu, možnou k následné prezentaci. Tato alternativa by si vyžádala vysoké nasazení pedagogů a je pochopitelné, že i tak nebude splněn hlavní cíl, kterým je společná hra.

U literárně-dramatického oboru, přestože jeho hlavním stavebním kamenem je práce v kolektivu, vyplynulo z odpovědí rodičů a žáků, že se distanční vzdělávání dařilo realizovat výborně až na společnou hru divadla, přičemž v tomto oboru měli žáci i největší prostor pro prezentaci svého snažení.

Problematická byla distanční výuka ve výtvarném a tanečním oboru. U obou oborů se v porovnání s ostatními obory odhlásilo nejvíce žáků. U těchto oborů se velmi obtížně hledá způsob distanční výuky. Narážíme zde na problematiku naplnění klíčových cílů, která spočívá v nemožnosti adekvátní interakce žáka a učitele (i žáků mezi sebou) prostřednictvím elektronických komunikačních prostředků a také v potřebě odpovídajícího materiálního zázemí, kterého bylo v domovech žáků těžko, zdali vůbec, možno dosáhnout.

Jsem toho názoru, že i v distanční výuce je možné rozvíjet žákův osobitý umělecký projev skrze tvořivé výtvarné myšlení, stejně jako může být seznamován s historickými poznatky z oblasti výtvarného umění v jednotlivých obdobích a učen, jak kriticky analyzovat a vyjádřit svůj názor na umělecké dílo. Na druhou stranu je na místě uvést, že tento cíl vyžaduje vysoké nasazení pedagoga nejen co do obsahu a forem výuky, ale i do snahy o udržení vysoké motivace svých žáků, a to je nejenom z časových, organizačních, ale i osobních důvodů ne vždy možné. Za zvážení by však stála možnost realizace online výstavy prací žáků, sdílení tvorby dětí na webových, případně jiných sociálních sítích či výstava domácích prací na veřejných místech, aby se poukázalo na to, že i výtvarný obor během distančního vzdělávání i nadále funguje.

Díky ztrátě osobního kontaktu se mnoho pedagogů muselo na motivaci žáků začít více soustředit a snažit se jim nabídnout například atraktivnější studijní materiál. Z šetření vyplynulo, že ztráta motivace se v průběhu distančního vzdělávání u sledovaných žáků v zásadním počtu nevyskytla. Domnívám se, že je tomu tak z důvodu pozitivního přístupu pedagogů, kteří volili méně náročné či distanční výuce uzpůsobené učivo a radosti a zápalu žáků pro studovaný obor.

Mezi největší problémy a limity distančního vzdělávání vedení školy, pedagogové, rodiče a žáci řadí nízký sociální kontakt mezi žáky i mezi žákem a učitelem, špatné internetové připojení, časovou a organizační náročnost, ztrátu motivace a nemožnost realizace všech studijních zaměření či aktivit (komorní hry, soubory, keramiku, hra společného divadla, soutěže, představení, výstavy a podobně). Jednotlivé skupiny aktérů pak uváděly nemožnost okamžité reakce – kontrolu správné techniky, špatný přenos zvuku, nemožnost se pohybově a emocionálně vyjádřit, nedostatek veřejného vystupování, náročnost udržení pozornosti a soustředění, detailnější a náročnější přípravu, nestabilní technické zázemí, minimální pohyb, nemožnost názorné ukázky a vzájemné spolupráce, absenci koncertů, vystoupení, vernisáží a představení jako významného motivačního činitele. Jedná se v zásadě o problémy, které se přímo váží k charakteru distanční výuky a jejich odbourání je v jejím rámci těžko představitelné. Nicméně i zde vidím prostor pro možné zlepšení, a to například poskytnutím alespoň nějaké možnosti prezentace studijního snažení žáků.

Co se pozitiv týče, velká část pedagogů díky distančnímu vzdělávání zaznamenala výrazný nárůst svých digitálních kompetencí. Vedení školy se snažilo podpořit své

pedagogy v zaškolení méně zdatných kolegů. Samo vedení školy pak také uvádí, že je na své pedagogy pyšné, jak tuto náročnou situaci zvládli. Obecně však aktéři vzdělávacího procesu na ZUŠ RpR mnoho pozitiv na distanční výuce nenalezli a obecně ji vnímají pouze jako možnost, díky které bylo možné i nadále pokračovat ve vzdělávacím procesu. Z mého pohledu jako pozitivum distančního vzdělávání vnímám sdílení velkého množství materiálů, pořádání online workshopů, kurzů od výtvarného, přes sbormistrovský až k baletnímu, výstav nebo online divadel, vystoupení či koncertů, a to ze strany mnoha různých organizací. Spoustu pedagogů by se k takovému obsahu za běžné výuky nemělo možnost či prostor dostat. Pozitivní efekt přineslo také sdílení nápadů a inspirací mezi pedagogy samotnými na sociálních sítích nebo různých webových stránkách. Opět vyšla na povrch snaha sdílet a pomáhat si. Rodiče díky distančnímu vzdělávání měli možnost (pokud se nějakým způsobem podíleli na online výuce či alespoň vnímali přes zavřené dveře) nahlédnout do hodin a vidět, kolik práce dá žáka něco naučit nebo mu něco vysvětlit. Také mohli přímo vidět vyučovací styl pedagoga a jeho práci s jejich dítětem.

Jako obecný závěr o distanční výuce, na kterém se shodli všichni dotazovaní (vyjma jednoho učitele), lze uvést, že distanční výuka je vhodná jen jako alternativa v případě nemožnosti prezenční výuky a v prezenčním vzdělávání nanejvýše jako doplněk ve formě například konzultací před soutěží či při dlouhodobé nemoci žáka. Samostatně tuto formu výuky hodnotí jako vyčerpávající a z dlouhodobého hlediska neúnosnou. S tímto závěrem se ztotožňuji i já.

Z důvodu jedinečnosti práce nebylo možné tuto případovou studii a její výsledky konfrontovat s podobnou prací, pouze s tematickou zprávou vytvořenou Českou školní inspekcí, proto by bylo do budoucna zajímavé tuto případovou studii srovnat s průzkumy na jiných ZUŠ, například zda by šlo vypožorovat rozdíly ve výuce a přístupech velkých a menších ZUŠ či zda nějakou roli hraje umístění ZUŠ ve velkém městě a na venkově.

Všechny skupiny respondentů byly po dokončení práce seznámeny s výsledky. Vedení školy obdrželo jeden výtisk diplomové práce a elektronickou verzi práce. Pedagogové, rodiče i žáci získali přístup k elektronické verzi diplomové práce. Vedení ZUŠ RpR mělo možnost připojit ke zprávě pro rodiče své vyjádření ke zkoumané problematice.

Do budoucna by v oblasti distančního vzdělávání na ZUŠ bylo vhodné zamyslet se nad vylepšením technického vybavení, například kvalitnější mikrofony pro hudební obor či kamery pro divadelní a taneční obor, i nad dalším rozvíjením digitálních kompetencí pedagogů. Nesmí být také opomíjena kvalitní a intenzivní komunikace s rodiči a žáky, jejíž nezastupitelné místo tato má práce potvrdila. Širší podporu by si zasloužilo i sdílení nápadů a inspirací pro výuku, a to nejenom v náročném prostředí distančního vzdělávání, ale i v prezenční formě výuky. Toto sdílení by mělo mít místo i v rámci fungování vlastního pedagogického sboru školy, kde by měl být vytvořen prostor pro konfrontaci nabytých zkušeností a debatu s cílem vzájemně si pomoci a zvyšovat kvalitu poskytovaného vzdělávání.

Zastavme se v uspěchané době, začněme se obklopovat krásou umění a nezapomeňme být čas od času tvořivými dětmi.

RESUMÉ

Diplomová práce představuje systematicky řazený text zabývající se specifiky a problémy distančního vzdělávání na Základní umělecké škole Rožnov pod Radhoštěm během pandemie COVID-19. Teoretická část mapuje vzdělávání na základních uměleckých školách v současném českém školství, popisuje distanční vzdělávání a metodická doporučení pro základní umělecké školy během pandemie COVID-19 a charakterizuje Základní uměleckou školu Rožnov pod Radhoštěm. Praktická část práce vychází z rozhovorů s vedením školy a pedagogy a z dotazníkového šetření s rodiči a žáky 2. stupně ZŠ. V souhrnu nejdůležitějších specifik a problémů spojených s distančním vzděláváním na Základní umělecké škole Rožnov pod Radhoštěm lze jednoznačně vyjmenovat omezení osobního kontaktu nejenom mezi žáky, ale i mezi pedagogem a žákem, s tím související ztrátu motivace, dále různé technické obtíže, nemožnost práce v kolektivu a časová a organizační náročnost. Jistým přínosem bylo pro většinu dotazovaných zvládnutí online prostředí a rozšíření svých schopností práce na počítači a s různými elektronickými komunikačními platformami. Intenzivní komunikace mezi všemi aktéry vzdělávacího procesu se ukázala jako velmi důležitá.

Distanční vzdělávání je s jedinou výjimkou všemi vnímáno jako pro základní umělecké školy nevyhovující forma výuky, která byla vynucena mimořádnou situací v důsledku epidemie COVID-19. V závěru práce jsou také navržena opatření na zmírnění negativních dopadů distančního vzdělávání.

.

SUMMARY

The diploma thesis is a systematically arranged text dealing with the specifics and problems of distance education in the Primary school of Art Rožnov pod Radhoštěm during the COVID-19 pandemic. The theoretical part maps education at primary schools of art in contemporary Czech education, describes distance education and methodological recommendations for primary schools of art during the COVID-19 pandemic and characterizes the Primary school of Art Rožnov pod Radhoštěm. The practical part of the thesis is based on interviews with school management and teachers and a questionnaire survey with parents and pupils of the 2nd stage of primary school. In summary of the most important specifics and problems associated with distance education at the Elementary Art School Rožnov pod Radhoštěm can be clearly enumerated the limitation of personal contact not only between students but also between teacher and student, the associated loss of motivation, various technical difficulties, impossibility to work in a team and time and organizational complexity. A certain benefit for most respondents was mastering the online environment and improvement of their computer and digital communication skills. Intensive communication between all participants in the educational process has proved to be very important.

Distance education is, with one exception, perceived by all participants as a form of teaching unsuitable for primary schools of art, which was forced by the extraordinary situation in consequence of the COVID-19 epidemic. Measures to mitigate the negative impacts of distance education are proposed at the end of the thesis.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BEK, Josef. *Československá vlastivěda, díl IX. – Umění, svazek 3 – Hudba*. Praha: Horizont, 1971.

Diskusní fórum *Umělecké vzdělávání a role kulturních institucí*: Praha, 22. - 23. září 2011: sborník příspěvků. Praha: NIPOS, 2011. ISBN 978-80-7068-012-4.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.

KOLIBAČ, Richard. *E-learning – moderní metoda vzdělávání*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003. Systém celoživotního vzdělávání Moravskoslezska. ISBN 80-7042-970-4.

KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. ISBN 80-85783-50-9.

PECINA, Pavel a ZORMANOVÁ, Lucie. *Metody a formy aktivní práce žáků v teorii a praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. ISBN 978-80-210-4834-8.

PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. Šesté, přepracované a rozšířené vydání. Přeložil Jiří FOLTÝN. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0367-4.

PETRUŽELOVÁ, Eva. *Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm*. Brno, 2020. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

PRŮCHA, Jan, JANÍK, Tomáš a RABUŠICOVÁ, Milada. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. Praha: VÚP, Tauris, 2010. ISBN 978-80-87000-37-3.

VÁŇOVÁ, Hana a SKOPAL, Jiří. *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*. 3., aktualizované vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3621-4.

SMETANA, Robert. *Dějiny české hudební kultury 1890 – 1945*. Praha: Academia, 1972.

ŠEVČÍKOVÁ, Veronika. *Studentské odborné texty jako problém*. Ostrava: Universitas Ostraviensis, 2015. ISBN 978-80-7464-766-6.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod*. Praha: Grada, 2021. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4100-0.

ZOUNEK, Jiří. *E-learning – jedna z podob učení v moderní společnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Spisy Masarykovy univerzity v Brně. Filozofická fakulta. ISBN 978-80-210-5123-2.

ZOUNEK, Jiří a ŠEĐOVÁ, Klára. *Učitelé a technologie: mezi tradičním a moderním pojetím*. Brno: Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-187-4.

ZLÁMALOVÁ, Helena. *Příručka pro tutorý distančního vzdělávání*. CSVŠ-NCDiV, Praha, 2003. 31 s. ISBN 80-86302-24-5.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Akademie výtvarných umění v Praze. *Historie akademie* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.avu.cz/category/avu-menu/akademie/historie-akademie>.

Akademie výtvarných umění v Praze. *Historie AVU – Text Jiřího T. Kotalíka z r. 1999* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.avu.cz/document/historie-avu-%E2%80%93-text-ji%C5%99%C3%ADho-t-kotal%C3%ADka-z-r-1999-822>.

Asociace základních uměleckých škol ČR. *Úvod* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.asociacezus.cz/>.

Asociace základních uměleckých škol ČR. *Zásobník distančních aktivit a zdrojů pro žáky ZUŠ* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: [Zásobník distančních aktivit – ZUŠ \(asociacezus.cz\)](https://www.asociacezus.cz/).

Covid portál. *Home office* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/zamestnani/home-office>.

Česká komora architektů. *Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze. Historie školy* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.cka.cz/cs/svet-architektury/skoly-architektury/vsup-praha>.

Česká školní inspekce. *Distanční vzdělávání žáků v základních uměleckých školách* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distancni_vzdelavani_v_ZUS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1.

Český hudební slovník. *Pěvecká obec česká* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2572.

Český statistický úřad. ČSÚ. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/skoly-a-skolska-zarizeni-skolni-rok-20192020>.

Divadlo pohádek [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/DivadlopohadekCzPraha>.

Hurvínek v přírodě [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://hurvinekvpriode.cz/>.

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně. *Galerie pro děti ONLINE* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.galeriezlin.cz/cs/o-nas/galerie-online/galerie-pro-deti/>.

Listina základních práv a svobod [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.

Manuál k provozu škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem ke COVID-19 [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/methodology/provoz-skol-a-skolskych-zarizeni-ve-skolnim-roce-2020-2021-vzhledem-ke-covid-19/>.

MenART. *O programu* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.menart.cz/2021/>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Informace k provozu škol a školských zařízení do konce roku 2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.edu.cz/files/informace-k-provozu-do-konce-roku-2020.pdf>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Informace pro školy a školská zařízení o vydání krizových opatření vlády vzhledem ke COVID-19* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2020/10/msmt-informace-pro-skoly-skolska.html>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Manuál COVID-19. Testování ve školách. Duben 2021* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.edu.cz/files/manual-testovani-06-04-2021.pdf>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Návrat žáků ZUŠ. Metodické doporučení (pedagogická část)* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.edu.cz/files/manual-navrat-zaku-do-zus.pdf>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Ministr školství představil školskou část PES* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministr-skolstvi-predstavil-skolskou-cast-pes>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Provoz škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem ke COVID-19* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/53629/>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Ocenění a účtování respirátorů pro pedagogické pracovníky a nepedagogické zaměstnance – únor 2021* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2021/03/msmt-oceneni-uctovani-respiratoru-pro.html>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Ochrana zdraví a provoz základních uměleckých škol v období do konce školního roku 2019/2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2020/05/msmt-ochrana-zdravi-provoz-zakladnich-4.html>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Opatření obecné povahy č. j. MSMT-46545/2020-1* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/54677/>.

Ministerstvo vnitra České republiky. *Nouzový stav* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-nouzovy-stav.aspx>.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. *Mimořádné opatření – uzavření základních, středních a vysokých škol od 11. 3. 2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/mimoradne-opatreni-uzavreni-zakladnich-strednich-a-vysokych-skol-od-11-3-2020/>.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. *Mimořádné opatření* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://1url.cz/6zmIg>.

Moravská galerie v Brně. *Pro volné chvílky* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/vzdelavani/mg-pro-deti/pro-volne-chvilky.aspx>.

Muzeum umění Olomouc. *Muzeum umění online aneb umění z pohodlí domova* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.galeriezin.cz/cs/o-nas/galerie-online/galerie-pro-deti/>.

Nahé divadlo. *O divadle* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://nahedivadlo.cz/>.

Národní galerie v Praze. *Historie* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.ngprague.cz/o-nas/stranka/historie>.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>.

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-gymnazia>.

Survio [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>.

Televize Minor [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://tvminor.uscreen.io/>.

Učím na ZUŠ [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/597452513724039/>.

Umělecká rada základních uměleckých škol České republiky. *Ústřední umělecká rada (ÚUR)* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.uur-zuscr.cz/uur>.

Usnesení vlády České republiky ze dne 30. dubna 2020 č. 491 o přijetí krizového opatření [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/tiskove-zpravy/7.pdf>.

Usnesení vlády České republiky ze dne 8. října 2020 č. 997 o přijetí krizového opatření [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/10/Usneseni-vlady-CR-ze-dne-8-10-2020-c-997-o-prijeti-krizoveho-opatreni-s-ucinosti-od-12-do-25-rijna-2020-omezeni-skol.pdf>.

Usnesení vlády České republiky ze dne 14. února 2021 č. 129 o přijetí krizového opatření [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/skoly-0129.pdf>.

Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb., č. 70/2019 Sb. a vyhlášky č. 423/2020 Sb. [online]. [cit. 2021-15-07].

Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu?highlightWords=71%2F2005>.

Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb., č. 70/2019 Sb. a vyhlášky č. 423/2020 Sb. [online]. [cit. 2021-07-15].

Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu?highlightWords=71%2F2005>.

Vysoká škola uměleckooprůmyslová v Praze. *Historie* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.umprum.cz/web/cs/skola>.

Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm. *Školní vzdělávací program* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.zusroznov.cz/svp.html>.

Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm. *Výroční zpráva 2019 – 2020* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: http://www.zuska.webstyl.cz/images/other/9_vyrocnizprava-2019-2020.pdf.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

Ustanovení § 184a školského zákona – vzdělávání distančním způsobem a povinná účast na něm [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <http://www.edulk.cz/LinkClick.aspx?fileticket=YjRTUSAeciI%3D&tabid=160&mid=756>.

Zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů (pandemický zákon) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-94>.

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon) (č. 561/2004 Sb.) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-27-2-2021>.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach>.

Zlámalová, Helena. *Distanční vzdělávání – včera, dnes a zítra*. e-Pedagogium [online]. Pedagogická fakulta: Univerzita Palackého v Olomouci: 7(3), 29–44 [cit. 2021-07-15]. ISSN: 1213-7758. Dostupné z: <https://www.e-pedagogium.upol.cz/...php>.

ZUŠ distanční vzdělávání [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/1097863907216418/>.

ZUŠ inspirace nejen učitelům [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/266272741035915/>.

ZUŠ Open. Co je to ZUŠ Open? [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zusopen.cz/zus-open/>.

#NaDalku. *Webový portál k výuce na dálku MŠMT*. [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://nadalku.msmt.cz/cs>.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AZUŠ ČR	Asociace základních uměleckých škol České republiky
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RVP	Rámcový vzdělávací program
SŠ	Střední škola
ŠVP	Školní vzdělávací program
UPŠ	Uměleckoprůmyslová škola v Praze
UR ZUŠ ČR	Umělecká rada základních uměleckých škol České republiky
Vedení školy	Ředitel školy, pedagogický zástupce, statutární zástupce Základní umělecké školy Rožnov pod Radhoštěm
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola
ZUŠ RpR	Základní umělecká škola Rožnov pod Radhoštěm

SEZNAM TABULEK VLOŽENÝCH DO TEXTU

Tabulka č. 1: Dotazník rodiče – Počet žáků, ročník studia v jednotlivých studijních zaměřeních	102
Tabulka č. 2: Dotazník rodiče – Rozložení žáků v jednotlivých třídách na ZŠ	104
Tabulka č. 3: Dotazník žáci – Počet žáků, ročník studia v jednotlivých studijních zaměřeních	117

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Otázky pro vedení ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Příloha č. 2: Motivační text pro učitele ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Příloha č. 3: Otázky pro učitele ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Příloha č. 4: Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Příloha č. 5: Otázky pro žáky 2. stupně ZŠ a ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Příloha č. 6: Motivační text pro rodiče žáků 2. stupně ZŠ a ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Příloha č. 1: Otázky pro vedení ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Identifikační otázky

- Dotazovaný _____
 - Věk _____
 - Počet let ve vedení ZUŠ _____
 - Počet let pedagogické praxe na ZUŠ _____
 - Oborové zaměření _____
 - Vzdělání _____
-
1. Vzpomenete si, jak jste se dozvěděli, že máte z prezenční výuky přejít na výuku distanční?
 2. Ve chvíli, kdy jste se tedy dozvěděl, že máte začít s distančním vzděláváním, tušil jste, co Vás všechno čeká? Měl jste zkušenosti s realizací distančního vzdělávání? Věděl jste, o co se jedná? Setkal jste se s tímto způsobem výuky již dříve? Jak jste na celou situaci reagoval?
 3. Připravil Vás někdo na distanční vzdělávání? Dostávali jste informace o tom, jak máte postupovat? Pokud ano, jakým způsobem a byly pro Vás informace dostačující?
 4. Vzpomenete si, jaká nařízení přišla od MŠMT a Vašeho zřizovatele? Byla a je komunikace MŠMT týkající se distančního vzdělávání na ZUŠ pro Vás dostačující? Máte veškeré informace podány jednoznačně a s dostatečným předstihem?
 5. Dostali jste manuál týkající se managementu ZUŠ, koordinace pedagogů (jak se mají chovat, jak mají začít s výukou), komunikaci s rodiči a žáky během distančního vzdělávání? Případně můžete popsat, kdy jste jej dostali, jak na Vás působil, co obsahoval, jak jste s ním byli spokojeni?
 6. Měli jste povinnost, nařízení či doporučení ze strany MŠMT, či zřizovatele, jak organizovat distanční vzdělávání nebo jste mohli organizaci distančního vzdělávání nastavit dle vlastních potřeb?
 7. Jaké kroky jste činili při vyhlášení distančního vzdělávání pro ZUŠ? Jak jste nastavili organizaci výuky? Jak jste započali distanční výuku? Zda, případně kde jste brali inspiraci? Změnila se organizace nějakým způsobem v průběhu roku?
 8. Vydali jste návod pro učitele, jak při distanční výuce v jednotlivých oborech, případně předmětech, postupovat? Například způsob hodnocení během distanční

výuky, zasílání zvukových nahrávek, videonahrávek, předávání výtvarného materiálu pro žáky a podobně.

9. Byla Vám či pedagogům nabídnuta možnost proškolení se v této oblasti vzdělávání? Existovala či existuje možnost školit se či vzdělávat v programech určených pro distanční výuku? Kdy se případně začali objevovat? Jak jste se o nich dozvěděli?
10. Jsou Vaši učitelé vybaveni programy jako je například Zoom, MS Teams, Škola v pyžamu a podobně? Mají přístup k těmto programům i na vlastních počítačích nebo jsou jen ve škole?
11. Předpokládali jste, že se na podzim opět vrátíte k distanční výuce? Připravovali jste se na to? Máte pocit, že jste byli v září více připraveni na distanční výuku?
12. V čem Vás poučila jarní vlna distančního vzdělávání a jaké vnímáte hlavní rozdíly distanční výuky na jaře a na podzim?
13. Měli jste dostatečné materiálové a technické zázemí? Mám na mysli například databázi naskenovaných not, které měli učitelé k dispozici a mohli je pak zasílat žákům. Měli jste dostatečnou podporu pro realizaci distanční výuky?
14. Jak často jste se potýkali s problémem, že žáci doma nemají dostatečné technické zázemí? Jak v takovém případě probíhá distanční výuka? Nabízeli jste, nabízíte žákům nějakým způsobem pomoc?
15. Jak na distanční výuku reagovali pedagogové? Vyskytly se nějaké problémy? V jaké fázi? Případně uveďte konkrétně.
16. Požadovali jste po učitelích jednotný nástroj online výuky a místo odkud vyučují? Jak dále kontrolujete průběh a kvalitu distančního vzdělávání? Máte přehled, odkud učitelé převážně učí?
17. Přizpůsobujete se při online výuce potřebám rodičů? Například žáci ze ZŠ fungují v dopoledních hodinách přes MS Teams a jsou na něj zvyklí, proto i pedagog ZUŠ učí také přes MS Teams.
18. Nabízí Vaše ZUŠ domácí výuku, kdy učitel dochází za žákem do domácího prostředí?
19. Vyskytují se žáci, kteří s pedagogem nekomunikují? Jak tuto problematiku případně sřešíte?
20. Musí učitel evidovat komunikaci s žákem, popřípadě rodičem?
21. Jak jste žákům zprostředkovávali materiály či pomůcky? Například ve výtvarném oboru?

22. Daří se Vám skupinová výuka, tedy že všichni žáci zařazení v dané skupině jsou schopni se připojit na stejnou, konkrétní hodinu?
23. Jak organizujete distanční výuku skupinových předmětů například hudební nauky, cimbálové muziky nebo komorních souborů?
24. Máte nějaké své webové stránky přímo pro distanční vzdělávání? Popřípadě facebookové stránky či instagram, kde prezentujete svou distanční výuku?
25. Organizujete nadstandardní akce? Například online koncerty a podobně?
26. Můžete specifikovat průběh distanční výuky hudebního, výtvarného, literárně-dramatického a tanečního oboru?
27. Dá se říci, který Vámi nabízený obor (může to být i konkrétní předmět) zvládá distanční výuku lépe a který hůře? Prosím odůvodněte.
28. Ve společnosti se objevují názory, že distanční výuka na ZUŠ není plnohodnotná a přesto musí rodiče platit školné v plné výši. Setkáváte se s tímto názorem i u rodičů Vašich žáků? Pokud ano, v jaké míře? Požadují někteří rodiče vrácení školného či odhlašují své dítě? Jak tuto situaci případně řešíte?
29. Máte vůbec možnost z důvodu distanční výuky zpětně vracet školné?
30. Zaznamenali jste větší množství odhlášených žáků v průběhu distanční výuky v porovnání s běžným režimem prezenční výuky? Můžete říci, zda je to u některého oboru znatelnější a proč?
31. Byli jste osloveni za účelem zjištění zpětné vazby distančního vzdělávání na ZUŠ? Byl Vám poskytnut evaluační manuál? Pokud ano, vyplnili jste jej a byli s ním spokojeni? Máte přístup k výsledkům zpětné vazby nebo jste měli za úkol manuál předat rodičům či pedagogům a odpovědi pak byly automaticky odesílány zadavateli? Pokud ne, získávali jste nějakým způsobem zpětnou vazbu od rodičů a učitelů? Pokud ano, co jste se dozvěděli a jak jste na to reagovali?
32. Změnil se Váš pohled na výuku umění? Je něco, co si ponecháte z distančního vzdělávání do běžné prezenční výuky? Například chtěli byste se distančním vzděláváním inspirovat i do budoucna a některé hodiny v prezenční výuce částečně převést do online prostředí? Myslíte si, že je to možné a vhodné? Případně v jakých situacích?
33. Je něco, co byste zpětně udělali jinak a naopak je něco na co jste pyšní, že se Vám během distančního vzdělávání povedlo? Jaké konkrétně vnímáte největší problémy a specifika distančního vzdělávání na ZUŠ a naopak zda, případně jaká vidíte pozitiva a přínos distančního vzdělávání pro ZUŠ?

34. Co si myslíte, že bude dál? Jak dlouho si myslíte, že je taková výuka udržitelná?
Jaké si myslíte, že budou dopady distančního vzdělávání v ZUŠ?
35. Dovedete si představit, že nějakým způsobem zachováte formu distančního vzdělávání i do budoucna?
36. Chcete ještě zmínit nějaké informace týkající se distančního vzdělávání na ZUŠ, které během rozhovoru nezazněly?

Příloha č. 2: Motivační text pro učitele ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Vážení pedagogové,

ráda bych Vás požádala o rozhovor k mé diplomové práci, která nese název Specifika a problémy distančního vzdělávání během pandemie COVID-19 (případová studie). Celý rozhovor bude anonymní – pouze si zapíši pohlaví, věk, vyučovaný předmět a délku působení na ZUŠ. Cílem není hodnotit jak pracujete při distančním vzdělávání, ale zjistit zátěž ZUŠ, problémy a specifika distančního vzdělávání napříč všemi obory, upozornit na celkovou problematiku, identifikovat možnosti a úskalí distančního vzdělávání a podobně. Sama učím a dobře Vím, jak vysoké nároky na Vás tato doba klade, proto si budu velmi vážit Vaší ochoty obětovat mi část Vašeho volného času.

S velkým díky

Mariana Zetková

Příloha č. 3: Otázky pro učitele ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Vážení pedagogové,

ráda bych Vás požádala o zodpovězení otázek k mé diplomové práci, která nese název Specifika a problémy distančního vzdělávání během pandemie COVID-19 (případová studie). Vaše osobní údaje budou anonymní. Pouze si zapíší pohlaví, věk, vyučovaný předmět a délku působení na ZUŠ. Cílem není hodnotit jak pracujete při distančním vzdělávání, ale zjistit, jaké výzvy a specifika přineslo distanční vzdělávání učitelům ZUŠ RpR z pohledu prvního setkání a informovanosti o distančním vzdělávání, forem realizace výuky, zapojení žáků či naplnění ŠVP. Sama učím a dobře vím, jak vysoké nároky na Vás tato doba klade, proto si budu velmi vážit Vaší ochoty obětovat mi část Vašeho volného času.

S velkým díky

Mariana Zetková

1. Setkal/-a jste se již dříve s distanční výukou? Věděl/-a jste, co Vás čeká? Byl/-a jste dostatečně informovaná o zahájení a průběhu distančního vzdělávání Vašeho předmětu? Vzpomenete si, jaké byly Vaše první kroky?
2. Jakou formou realizujete distanční výuku (například výuka v reálném čase online nebo komunikace a zadávání úkolů přes e-mail či kombinace obou)? Změnila se v průběhu distančního vzdělávání? Liší se formy výuky u některých Vašich žáků? Jak probíhá komunikace s žáky a jaké nástroje využíváte během distančního vzdělávání?
3. Zapojili se do distančního vzdělávání všichni Vaši žáci? Pokud ne, můžete popsat, jaké byly důvody a jak jste tuto situaci řešil/-a? Máte osobní zkušenost s odhlašování Vašich žáků během distančního vzdělávání? Jak jste případně k této situaci přistoupil/-a? Dokážete uvést hlavní rozdíly v přístupu žáka v běžné výuce a naopak v distančním vzdělávání? Jak své žáky v době distančního vzdělávání motivujete?
4. Můžete zhodnotit distanční výuku co do naplnění obsahu ŠVP? Jak jste řešil/-a případné obtíže spojené s nepřenositelností některého obsahu?
5. Objevili se během distančního vzdělávání nějaké překážky? Případně konkretizujte, o jaké překážky se jednalo, kdo a jak Vám se vzniklými problémy pomohl?

6. Je pro Vás distanční vzdělávání náročné? V čem konkrétně a jaké limity distančního vzdělávání vnímáte jako ty s největším negativním dopadem na vzdělávací proces? Jak dlouho si myslíte, že je tento způsob výuky udržitelný?

7. Obohatilo Vás distanční vzdělávání v době pandemie? Můžete specifikovat, v čem Vás udělala lepšími učiteli a zda vidíte možná pozitiva distančního vzdělávání?

8. Pohlaví:

a) Muž

b) Žena

9. Věk:

10. Počet let pedagogické praxe na ZUŠ (nejenom na ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm):

11. Vyučovaný/-é předmět/-y:

Příloha č. 4: Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Milí rodiče,

jmenuji se Mariana Zetková a ráda bych Vás požádala o upřímné a otevřené odpovědi na níže uvedené otázky, které použiji pro mou diplomovou práci, která nese název **Specifika a problémy distančního vzdělávání během pandemie COVID-19 (případová studie)**.

Jsem učitelka, které záleží na postojích i potřebách Vás rodičů. Stojím o Vaše hodnocení i návrhy na zlepšení. K tomu však potřebuji Vaši pomoc. Vaše odpovědi jsou opravdu důležité, chceme Vám vyjít vstříc, proto velmi záleží na vyplnění tohoto dotazníku.

Dotazník prosím vyplňte nejpozději do **19. 5. 2021** a odešlete pomocí tlačítka Odeslat v jeho závěru. Pokud na ZUŠ studuje Vaše dítě více předmětů, prosím o vyplnění každého předmětu zvlášť. Obdobně, pokud na ZUŠ studuje více Vašich dětí, prosím o odpověď za každé dítě zvlášť. Vyplnění dotazníku Vám zabere maximálně **5 - 10 minut**.

Vím, jak je nyní náročné vše časově skloubit a jak vysoké nároky na Vás tato doba klade, proto si velmi vážím Vaší ochoty obětovat mi část Vašeho volného času.

1. Sledujete, registrujete distanční vzdělávání na ZUŠ u Vašeho dítěte? Pokud ne, proč?

a) Ano

b) Ne, protože _____

2. Pokud sledujete, registrujete distanční vzdělávání na ZUŠ u Vašeho dítěte, pak popište, jakým způsobem. Náповěda k otázce: Pokud jste v otázce č. 1 odpověděl/-a NE, tak pokračujte na otázku č. 3

3. Zapojuje se Vaše dítě do distančního vzdělávání na ZUŠ? Pokud ne, proč?

a) Ano

b) Nedokážu posoudit

c) Ne, protože _____

4. Byla Vám nabídnuta nějaká alternativa, pokud není předmět (skupinové praktikum, cimbálová muzika apod.) vyučován distančně?

a) Mé dítě bylo/je ve všech předmětech distančně vzděláváno

b) Žádný takový předmět mé dítě nemá

c) Nedokážu posoudit

d) Ne

e) Ano (popište nabídnutou alternativu)_____

5. Jak, kdy a kým jste byl/-a informován/-a o zahájení distančního vzdělávání, průběhu či jeho změnách?

6. Komunikace rodiče s pedagogem. Rozhodněte:

	Ano	Spíše ano	Nedokážu posoudit	Spíše ne	Ne
Máte pocit, že jste byl/-a dostatečně informován/-a o zahájení a průběhu distančního vzdělávání na ZUŠ?	☐	☐	☐	☐	☐
Jsou pro Vás informace od pedagoga týkající se distančního vzdělávání dostačující?	☐	☐	☐	☐	☐
Jste spokojen/-a s komunikací pedagoga s Vámi?	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikujete s pedagogem pravidelně?	☐	☐	☐	☐	☐
Dostáváte zpětnou vazbu, jak Vaše dítě pracuje, jaké dělá v distanční výuce pokroky?	☐	☐	☐	☐	☐
Máte zájem o zpětnou vazbu, jak Vaše dítě pracuje, jaké dělá v distanční výuce pokroky?	☐	☐	☐	☐	☐
Je pro Vás komunikace s pedagogem důležitá?	☐	☐	☐	☐	☐

7. Zapojení rodiče do distančního vzdělávání na ZUŠ. Rozhodněte:

	Ano	Spíše Ano	Nedokážu posoudit	Spíše Ne	Ne
Zapojujete se do distanční výuky Vašeho dítěte na ZUŠ?	☐	☐	☐	☐	☐
Liší se Vaše zapojení do vzdělávacího procesu během distanční výuky od prezenční výuky na ZUŠ?	☐	☐	☐	☐	☐

	Ano	Spíše Ano	Nedokážu posoudit	Spíše Ne	Ne
Musíte se dítěti při výuce věnovat?	☐	☐	☐	☐	☐
Cítíte, že se musíte během distančního vzdělávání více angažovat/zajímat se o výuku Vašeho dítěte?	☐	☐	☐	☐	☐
Jsou zadávané úkoly dostatečně vysvětlené?	☐	☐	☐	☐	☐

8. Vyhovuje Vám, jak je nastavena výuka pro distanční vzdělávání? Pokud ne, co Vám nevyhovuje, a co by Vám vyhovovalo více?

- a) Ano, vyhovuje mi
- b) Nedokážu posoudit
- c) Ne (doplňte, co Vám nevyhovuje a co by Vám vyhovovalo více),

9. Máte dostatečné technické, materiální a jiné zázemí umožňující realizaci distančního vzdělávání dle požadavků učitele? Pokud ne, popište co Vám chybí, co nemáte.

- a) Ano
- b) Nedokážu posoudit
- c) Ne, _____

10. Jak náročné jsou, dle Vás, požadavky, které ZUŠ při distančním vzdělávání na Vaše dítě klade?

- a) Přiměřené
- b) Přiměřené, ale trochu zatěžující
- c) Nedokážu posoudit
- d) V současné situaci jsou spíše náročné
- e) Příliš náročné a zatěžující

11. Potýkáte se s nějakými problémy při distančním vzdělávání na ZUŠ? Případně popište s jakými problémy, a co Vám činí největší obtíže.

12. Jak často navštěvujete veřejné akce Vašeho dítěte (koncerty, představení, vernisáže, soutěže apod.) při prezenční výuce v ZUŠ?

- a) Vždy
- b) Velmi často
- c) Nedokáže posoudit
- d) Občas
- e) Vůbec

13. Distanční vzdělávání a prezentace studijního snažení žáků. Rozhodněte:

	Ano	Spíše ano	Nedokážu posoudit	Spíše ne	Ne
Pedagog Vašeho dítěte vytváří alternativní náhradu programu, který je při prezenční výuce běžný (koncerty, představení, vernisáže, soutěže apod.)	☐	☐	☐	☐	☐
Vaše dítě má/mělo možnost prezentovat své studijní snažení (skladby, monology, obrázky, tanec apod.) během distančního vzdělávání	☐	☐	☐	☐	☐
Uvítal/-a bych vytvoření náhradního programu, který je při prezenční výuce běžný (koncerty, představení, vernisáže, soutěže apod.)	☐	☐	☐	☐	☐

14. Pokud mělo/má Vaše dítě možnost prezentovat své studijní snažení (skladby, monology, obrázky, tanec apod.) během distančního vzdělávání, tak jakým způsobem to bylo/je realizováno?

15. Zatížilo Vás distanční vzdělávání na ZUŠ jako rodiče? Obtěžuje Vás při distančním vzdělávání na ZUŠ něco? Chybí Vám něco? Uveďte, co konkrétně. Náповěda k otázce: Pokud se Vaše dítě distančního vzdělávání neúčastní/neúčastnilo, tak popište vše, co by Vám pomohlo k tomu, aby se Vaše dítě distančního vzdělávání účastnilo.

16. Uveďte postřehy, nápady, přání, případně změny pro distanční vzdělání na ZUŠ.

17. Ohodnot'te prezenční vzdělávání na ZUŠ (1 hvězdička = nejhorší, 5 hvězdiček = nejlepší)

18. Ohodnot'te distanční vzdělávání na ZUŠ (1 hvězdička = nejhorší, 5 hvězdiček = nejlepší)

19. Můj syn/moje dcera studuje obor: Náповěda k otázce: Pokud na ZUŠ studuje Vaše dítě více oborů/studijních zaměření, prosím o vyplnění každého oboru/studijního zaměření zvlášť. Obdobně, pokud na ZUŠ studuje více Vašich dětí, prosím o vyplnění dotazníku za každé dítě zvlášť.

- a) Hudební
- b) Taneční
- c) Výtvarný
- d) Literárně-dramatický

20. Uved'te ročník studia a studijní zaměření.

21. Uved'te typ školy (ZŠ, SŠ) a třídu/ročník, ve kterém Vaše dítě studuje.

Příloha č. 5: Otázky pro žáky 2. stupně ZŠ a ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Ahoj,

jmenuji se Mariana Zetková a ráda bych Tě požádala o vyplnění dotazníku, jehož data použiji pro mou diplomovou práci, která nese název **Specifika a problémy distančního vzdělávání na ZUŠ během pandemie COVID-19 (případová studie)**.

Jsem také ještě studentka, ale zároveň i učitelka, které záleží na tom, jak vidíš a hodnotíš distanční vzdělávání na ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm. Záleží mi na Tvém hodnocení i návrzích na zlepšení. K tomu však potřebuji Tvoji pomoc. Tvoje odpovědi jsou opravdu důležité, protože nám jde o zlepšení distančního vzdělávání. Vše je anonymní a nikde nebude uvedeno Tvoje jméno :)

Dotazník prosím vyplň nejpozději do **30. 6. 2021** a odešli pomocí tlačítka Odeslat v jeho závěru. Pokud na ZUŠ studuješ více předmětů, prosím o vyplnění každého předmětu zvlášť. Vyplnění dotazníku Ti zabere maximálně **10 - 15 minut** a uděláš dobrý skutek.

Vím, že vyplňování odpovědí není nikterak oblíbená činnost, proto si velmi vážím toho, že jsi mi byl/-a ochotný/-á pomoci a obětoval/-a mi část Tvého volného času.

Připomínám, všechno, o čem budeš psát, se musí týkat ZUŠ, ne ZŠ.

1. Zapojoval/-a jsi se do distančního vzdělávání na ZUŠ? Pokud ne, uveď z jakého důvodu.

a) Ano

b) Ne, protože _____

2. Jakou formou probíhala výuka v období distančního vzdělávání?

a) Online výuka - dle rozvrhu stanoveného na začátku školního roku

b) Online výuka – dle nového rozvrhu

c) Online komunikace a zadávání, zasílání úkolů

d) Výuka neprobíhala

e)

Jiná _____

3. Jakou formu distančního vzdělávání bys upřednostnil/-a Ty?

4. Využíval/-a učitel/-ka videomateriály či zvukové nahrávky? Pokud ne, měl/-a bys o ně zájem?

a) Ano

b) Ne, zájem bych (doplň měl/-a, neměl/-a) _____

5. Potřeboval/-a jsi při distanční výuce pomoc dospělé osoby?

a) Ano

b) Spíše ano

- c) Tak napůl
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne

6. Pomáhají Ti rodiče či jiné dospělé osoby (například v přípravě na hodinu) při běžné, prezenční výuce ve škole?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Tak napůl
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne

7. Při distanční výuce jsem bojoval/-a (vyber vše, s čím souhlasíš):

- a) s motivací
- b) s technickými problémy na mé straně (počítač, notebook, mobil, sluchátka, mikrofon atd.)
- c) s technickými problémy na straně učitele/učitelky (počítač, notebook, mobil, sluchátka, mikrofon, atd.)
- d) s internetovým připojením
- e) s velkou náročností úkolů
- f) s přístupem učitele ke mně
- g) žádné obtíže jsem neměl/-a
- h) Jiné _____

8. Byly pro Tebe zadávané úkoly dostatečně vysvětlené?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Tak napůl
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne
- f) Nedokážu posoudit

9. Zadávané úkoly byly:

- a) Přiměřeně náročné
- b) Přiměřeně náročné, ale trochu zatěžující
- c) Nedokážu posoudit
- d) Spíše náročné
- e) Příliš náročné a zatěžující

10. Je pro Tebe distanční výuka více stresující než běžná výuka ve škole?

- a) Ano, je pro mě určitě více stresující
- b) Ano, je pro mě spíše stresující
- c) Nedokážu posoudit
- d) Ne, je pro mě méně stresující

- e) Ne, je pro mě určitě méně stresující
- f) Ani jedna výuka pro mě není stresující

11. Vyhovovalo Ti distanční vzdělávání?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Tak napůl
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne

12. Pokud Ti online výuka nevyhovovala, co Ti nevyhovovalo, a co by Ti vyhovovalo více? Naopak, pokud Ti online výuka vyhovovala, co Ti na ni vyhovovalo?

13. Měl/-a jsi dostatečné technické, materiální a jiné zázemí pro průběh distančního vzdělávání, podle toho, co po Tobě učitelé chtěli? Pokud ne, vzpomeň si a popiš, co Ti chybělo, co jsi neměl/-a?

- a) Ano
- b) Ne, _____

14. Změnil se Tvůj zájem o studovaný předmět (studijní zaměření) během distančního vzdělávání na ZUŠ? Pokud ano, jak a proč? Náповěda k otázce: Pokud ano, přeskoč poté na otázku č. 16.

- a) Ne
- b) Ano, _____

15. Pokud se Tvůj zájem o studovaný předmět nezměnil, tak napiš proč?

16. Co by zvýšilo Tvůj zájem o studovaný předmět na ZUŠ? Vyber vše s čím souhlasíš.

- a) Zvukové nahrávky
- b) Video nahrávky
- c) Kratší hodiny
- d) Delší hodiny
- e) Online koncerty, výstavy, představení, soutěže apod.
- f) Jednotná platforma výuky
- g) Méně žáků při skupinové výuce
- h) Větší motivace učitelů
- ch) Online hodiny
- i) Dostatek pracovního materiálu
- j) Lepší internetové připojení
- k) Nic
- l) Jiné _____

17. Kolikrát, během jednoho školního roku, vystupuješ na veřejných akcích (koncerty, představení, vernisáže, soutěže apod.) při běžné, prezenční výuce v ZUŠ?

18. Na veřejných akcích vystupuji (vyber vše s čím souhlasíš):

- a) Dobrovolně
- b) Nedobrovolně
- c) Rád/-a
- d) Nerad/-a
- e) Nevystupuji
- f) Nevystupuji, ale chtěl/-a bych
- g) Jiný _____

19. Distanční vzdělávání a prezentace studijního snažení žáků. Rozhodni:

	Ano	Spíše ano	Nedokážu posoudit	Spíše ne	Ne
Při distančním vzdělávání můj učitel/moje učitelka vytvářel/-a náhradu programu (například online formou), která je při prezenční výuce běžná (koncerty, představení, vernisáže, soutěže apod.)	☐	☐	☐	☐	☐
Měl/-a jsem možnost prezentovat své studijní snažení (skladby, monology, obrázky, tanec apod.) během distančního vzdělávání (například online formou)	☐	☐	☐	☐	☐
Byl/-a bych ráda, kdybych se mohl/-a během distančního vzdělávání zúčastnit náhradního programu, který je při prezenční výuce běžný (koncerty, představení, vernisáže, soutěže apod.)	☐	☐	☐	☐	☐

20. Pokud jsi měl/-a možnost ukázat své studijní snažení (skladby, monology, obrázky, tanec apod.) během distančního vzdělávání, tak jakým způsobem to bylo uskutečněno? Vyber vše, co se Tě týkalo.

- a) Online koncert
- b) Online vernisáž
- c) Nahrávání představení
- d) Online soutěž
- e) Neměla jsem možnost se prezentovat
- f) Jiné _____

21. Co Tě při distančním vzdělávání na ZUŠ nejvíce obtěžovalo, vadilo Ti? Co Ti při distanční výuce nejvíce chybělo z běžné výuky ve škole? Uveď konkrétně. Náповěda k otázce: Pokud jsi se distančního vzdělávání neúčastnil/neúčastnila, tak popiš vše, co by Ti pomohlo k tomu, aby ses distančního vzdělávání účastnil/-a.

22. Uveď postřehy, nápady, přání, případně změny, za co by jsi byl/-a při distančním vzdělávání na ZUŠ ráda?

23. Oznámkuj prezenční (běžné) vzdělávání na ZUŠ (1 - nejlepší, 5 - nejhorší).

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

24. Oznámkujte distanční vzdělávání na ZUŠ (1 - nejlepší, 5 - nejhorší).

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

25. Studuji obor: Náповěda k otázce: Pokud na ZUŠ studuješ více předmětů (studijního zaměření), prosím o vyplnění každého oboru/studijního zaměření zvlášť.

- a) Hudební
- b) Literárně-dramatický
- c) Taneční
- d) Výtvarný

26. Budeš pokračovat v příštím roce ve studiu na ZUŠ? Pokud ano, napiš v jakém/jakých předmětech. Pokud nebudeš pokračovat, napiš v jakém/jakých předmětu/předmětech a proč ne.

27. Uveď ročník, ve kterém studuješ na ZUŠ a předmět (studijní zaměření). Náповěda k otázce: Například: 3. ročník, hra na zobcovou flétnu. Pokud na ZUŠ studuješ více předmětů (studijního zaměření), prosím o vyplnění dotazníku pro každý obor/studijní zaměření zvlášť.

Příloha č. 6: Motivační text pro rodiče žáků 2. stupně ZŠ a ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm

Milí rodiče,

opět se na Vás obracím s prosbou o zprostředkování a vyplnění dotazníku, avšak nyní Vašimi dětmi. Dotazník je odlišný od toho, který jste vyplňovali Vy, a je **určen pouze žákům 2. stupně ZŠ**. Dotazník je třeba vyplnit nejpozději do **30. 6. 2021**. Prosím, při vyplňování dotazníku, který dětem nezabere více jak 15 - 20 minut, o připomenutí, že **veškeré odpovědi se musí týkat ZUŠ, ne ZŠ**. Cílem tohoto dotazníku je zjistit, **jaké další výzvy a specifika přineslo distanční vzdělávání žákům ZUŠ z hlediska jejich zájmu o studovaný předmět**. Je velmi důležité, aby se děti do vyplnění dotazníku zapojily, protože jen tak bude vytvořena ucelená případová studie zaměřující se na specifika a problémy distančního vzdělávání na ZUŠ během pandemie COVID-19, a to z pohledu vedení školy, pedagogů, Vás rodičů i Vašich dětí.

Výsledky dotazníkového šetření Vám budou po vyhodnocení a zpracování diplomové práce zaslány.

Odkaz na dotazník: <https://www.surveio.com/survey/d/G4V5L9R9Q3D2P5D6I>

S velkým díky

Mariana Zetková